Postimees

84. aastakäik

Ilmub iga päev varahommikul

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.
Telefonid Tartus: Kella 9—15 kodukeskjaam kõigiks väljakutseteks 40-80, toimetuse kaugekõned 29-86, raamatukauplus 22-50. Peale kella 15 ja pühapäevadel toimetuse kaugekõned 29-86, toimetus (kohalik osakond, sport, üldised teated) 40-81, ajalehe trükikoda ja toimetuse öövalve peale kesköö 40-82, kontor 40-83, peatoimetaja ja toimetuse sekretär 40-84.
Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.
Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni. „Postimehe" raamatukaupluses, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" peakontoris tel. 40-83, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti

Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed"

„Postimehe" tellimishinnad:
Postiga: 1 kuu — kr. 1.65, 2 kuud — kr. 3.30, 3 k. — kr. 4.40, üle 3 kuu korraga tellides iga lisakuu kr. 1.40. 6 k. — kr 8.60. 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Välismaale — kr. 4.— kuus.
Tellimishind Tartu linna tellijaile kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.
Postita (s. o. Tartus talitusest ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 2 kuud — kr. 3.—, 3 k. — kr. 3.95. üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.
Aadressi muutmine 25 senti.
Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.

Nr. 76 — Teisipäewal, 19. märtsil 1940 — Tänast lehte 10 lehekülge

Nõukogude Liidu kaupade transport Atlandi sadamatesse

„Aftonbladeti" teatel alustatakse läbirääkimisi Rootsi ja Norraga. Rahulepingu ratifikatsioonikirjade wahetamine kolmapäewal

Kuidas toimus Wiiburi üleandmine

Stokholmist, 19. märtsil. (Havas) „Aftonbladet" teatab Moskwast saabunud informatsiooni järgi, et Nõukogude Liit kawatseb Rootsi ja Norraga alata läbirääkimisi kaubawahetuse üle ja Nõukogude Liidu kaupade transpordi asjus Rootsi edelaranniku ja Norra Atlandi ranniku sadamatesse.

Paasikiwi ja Woionmaa teel Moskwasse

Helsingist teatab Reuter: Paasikiwi alustas esmaspäewal kell 13 lennukil reisi Stokholmi ja Riia kaudu Moskwa. Teda saadab prof. Woionmaa, kes teatawasti samuti wõttis osa Moskwa läbirääkimistest, ja weel 2 Soome ametiisikut. Arwatakse, rahulepingu ratifikatsiooniürikute wahetamine toimub kolmapäewal.

Peatumine Stokholmis

Stokholmist teatab DNB: Minister Paasikiwi, professor Woionmaa ja Soome riiginõunik Hakkarainen, kes on teel Stokholmi, et wahetada seal Soome ja N.-Liidu rahulepingu ratifitseerimise ürikuid, saabusid esmaspäewal Stokholmi. Teisipäewal Soome delegatsioon jätkab reisi Moskwasse.

Teiselt poolt teatatakse, et nüüd on uuesti jalule seatud lennuühendus Stokholmi ja Helsingi wahel, mis katkes waenuliku tegewuse tagajärjel. Lennuühendust oli wõimalik alustada pärast seda, kui oli parandatud pommide poolt purustatud Malmi lennuwäli Helsingi lähedal.

Wiiburi üleandmine

Moskwast teatab DNB: „Izwestija" awaldab kirjelduse Wiiburi üleandmisest. Kui N. Liidu wäeosad, kirjutab leht muuseas, marssisid 13. märtsi hommikul Wiiburi, oli linna kagupoolne osa leekides. Uulitsad olid suletud barrikaadidega. Soome garnison oli tagasi tõmbunud wanasse kindlusesse. Täpselt waherahu tähtajal kell 12 päewal saabusid Soome ohwitserid Lähteentori platsile, et pidada N. Liidu wäejuhatuse esindajatega nõu linna üleandmise üksikasjade üle. Soomlased tegid ettepaneku ewakueerida kella 14-ks linnusest ja saarte piirkonnast. Kõigile soomlaste soowidele olewat, nagu „Izwestija" rõhutab, N. Liidu ohwitseride poolt osutatud wastutulelikkust.

Soome wägede tagasitõmbamisjoone kohta lepiti kokku täpsel kaardil. Soomlased tegid wenelastele üksikasjades teatawaks plaani linnas wälja pandud miinide kohta. N. Liidu poolt algas siis kõigepealt pioneeride töö, kes kõrwaldasid barrikaadid ja tõkked peauulitsatelt, samuti hulgalised miinid. Seepeale wõeti käsile elektri- ja weejuhtmete kordaseadmine. Suuremalt osalt täielikult rikutud raudteeroopad seati samuti kiiremas korras uuesti korda. Juba laupäewaks olid tähtsamad eeltööd lõpule wiidud. Esimene otserong Leningradist saabus juba Wiiburi. Telefoniühendus Leningradiga on jalule seatud. Wiiburi saabusid laupäewal Leningradi ringkonnawõimude esindajad, kes asuwad abinõude teostamisele tsiwiil-administratsiooni ülewõtmiseks.

Tsiwiilelanikud eemaldatakse

Helsingist teatab Reuter: „Uusi Suomi" awaldab Moskwast teate, mille järgi territoorium, mis on Soome poolt loowutatud Nõukogude Liidule, jäetakse sõjawäeliseks tsooniks, kust eemaldatakse tsiwiilelanikud. Wiiburi ülesehitamine algab niipea kui wõimalik.

Toitlustamise raskusi Helsingis

Helsingist teatab Havas: Helsingi linnawalitsusel on praegu tõsiseid raskusi, kuna ewakueeritud linnaelanikud on liiga kiiresti tagasi pöördunud. Peale selle on enamik elanikke Nõukogude Liiduga liidetawate maa-aladelt tulnud Helsingisse. On märgata teatawat rahutust linna warustamise pärast toiduainetega. Transportidega on raskusi. Suurem osa sõidukeid kasutatakse Nõukogude Liiduga liidetawate maa-alade ewakueerimiseks ja sõjawägede järkjärgulisel taganemisel. Loodetakse, et raskused ületatakse wähehaawal.

Soome sisserändajaid Austraaliasse

Londonist teatab Reuter: Sydney raadio teatel olewat Austraalia peaminister Menzies teatanud, et Austraalia walitsus kaalub kawa Soome sisserändajate asustamiseks Austraalias suuremas ulatuses.

Briti abi Soomele

Londonist teatab Reuter: Wabameelne Sinclair küsis alamkojas üksikasju materjaalse abi kohta, mida Briti walitsus on saatnud wõi lubanud saata Soomele enne sõja lõpetamist.

Chamberlain wastas: mina käsitlen seda küsimust oma homses teadaandes.

Rootsi ministrite kaitsekõned

Stokholmist teatab DNB: Konflikti lõppemisega Soome ja N. Liidu wahel on Rootsi ministrid hakanud awalikkudes ettekannetes kaitsma walitsuse poliitikat. Ministrite ettekande raamides kõneles teedeminister Andersson pühapäewal. Olewat imestuswäärne, ütles ta, et Soome poolt kirjeldatawat nüüd lääneriikide abi absoluutselt tõhusana, märkides Rootsi ja Norra hoiakut läbimarsi küsimuses põhjusena sõja ebaõnnestunud lõpus. Minister toonitas, et Rootsi walitsuses walitseb selles küsimuses täielik üksmeel ja et waldaw enamus riigipäewast seisab walitsuse poliitika taga.

Anderson käsitl. ka Põhjariikide defentiiwlepingu küsimust ja märkis, et selline liit ei oleks mõeldaw ilma täieliku wastutuseta. Mitte ainult Rootsi ei pea lubama kaitsta Soome idapiire, waid ka Soome peab olema walmis abiks Rootsile, kui seda peaks ähwardatama.

„Stockholms Tidningen" ründas esmaspäewal uuesti walitsust tema poliitika pärast.

Ka wastasrindlikus „Folkets Dagbladetis" awaldab Israle Holmgren terawat seisukohawõttu, milles nõutakse wälisministri ja kohtuministri tagasiastumist.

Ränk bensiiniplahwatus Tallinnas

Plahwatus purustas keemilise puhastustööstuse „Union"

Kolm töölist said raskeid tulehaawu

Esmaspäewal enne lõunat juhtus Tallinna südalinnas asuwas keemilises puhastustööstuses „Union" bensiiniplahwatus, mille ohwreiks langes kolm töölist, kes said raskeid põletishaawu. Wigastada said töölised Kalju Koolmeister, 18 a. wana, Ferdinand Landorf, 31 a. wana, ja 28-aastane neiu Linda Kaegas. Wiimase põletishaawad on wäga rängad. Peale näohaawade on temal tugewasti põlenud ka rind ja allkeha. Linda Kaegase ellujäämiseks on wähe lootusi.

Keemiline puhastustööstus „Union" kuulub Tallinna ärimehele Jakob Schocherile. Kuidas plahwatus tekkis, pole weel kindlasti teada — kas süttis bensiininõu, milles leotati puhastamiseks toodud riideid, wõi tekkis plahwatus ruumis küdenud raudahjust, mis tekitas plahwatuse, kui tööruum täitus bensiinigaasidega. Igal juhul ei wastanud „Unioni" töökoja ruumid juba oma wäiksuse tõttu säärase kardetawa töö jaoks, nagu on keemiline puhastus, kus tegemist on suure hulga kergestisüttiwa ainega.

Keemilises puhastustööstuses oli esmaspäewal töö alanud hommikul nagu tawaliselt. Töökoja omanik oli töölistele juhatanud töö kätte ja siis ise linna läinud. Kuna suures paagis oli palju bensiini, milles ligunes riideid, oli omanik Schocher manitsenud töölisi ettewaatusele. Kuna bensiiniga riiete puhastamisel tekib palju bensiiniauru, töökoja wentilatsioon aga oli wilets, siis tawaliselt

puhastati töökoja õhku primitiiwselt — awades uksed.

Bensiiniga riideid on puhastama asunud tööline Linda Kaegas. Kuna tema wiibis kõige lähemal plahwatanud bensiininõule, sai ta ka kõige raskemaid põletishaawu.

Plahwatus tekkis ennelõunat kell 11. „Unioni" töökoda asub kesklinnas, W.-Karja tän. nr. 1, suurte kiwimajade wahelisel õuel. Wiru tänawalt wiib samasse õue kangialune, kus asuwad kino „Helios", söögisaal

Töötuba, kus juhtus plahwatus

„Oma", keemiatööstus „Orto" ja teisigi ettewõtteid.

Plahwatus tekitas tugewa mürtsu ja töökoja aknad ja uksed paisati hirmsa jõuga lahti.

Aknast lõid wälja tuleleegid, kuulda oli ka inimeste karjumist. Kohe peale plahwatust tormasid õnnetuskohale „Orto" töölised, tuues kaasa „Minimaxi". Kaks meest tungisid sellega leegitsewasse töökotta, kus kuumusest ja plahwatusest uimastena ringlesid töölised Kaegas ja Landorf. Leekidest tuikus wälja omal jõul Kalju Koolmeister, keda kokkukogunenud rahwas hakkas lumega kustutama, kuna tema riided leegitsesid tugewasti.

Kangelaslikult tegutses päästetöödel „Orto" tööline Leisson, kes tungis põlewasse töökotta ja tõi wälja Linda Kaegase ja Landorfi. Ta sai ka ise kergemaid kõrwetushaawu.

Wahepeal oli kohale saabunud ka Punase Risti auto, millega õnnetusohwrid toimetati Tõnismäele Ühise Haigekassa haiglasse rawimisele. Kohale jõudis autopritsiga ka tuletõrje lendsalk, ent sellel polnud palju teha, kuna töökoja seinad tuld ei wõtnud.

„Unioni" omanik Schocher jõudis alles siis kohale, kui õnnetus juba likwideeritud oli.

Plahwatuse jõud oli nii tugew, et purustas töökoja waheseinad ning aknad.

Omaniku kahju pole suur, kuna kannatada said waid mõned puhastamiseks toodud ülikonnad ja 1 dekateerimiseks toodud riidekangas. Jakob Schocheril on ka teine keemiline puhastustöökoda Tallinnas Roosikrantsi tänawas.

Juurdlust toimetamas käisid Tallinna-Harju kriminaalpolitsei ametnikud eesotsas komissar Ed. Loowerega.

Rootsi abi wäärtus 400 milj. krooni

Soome on saadetud muuseas üks wiiendik Rootsi õhujõudude lennukitest. 9000 wabatahtlikku

Stokholmist, 19. märtsil. (DNB) Hästiinformeeritud poolt on nüüd awaldatud esimest korda lähemad andmed Rootsi poolt Soomele antud abi kohta. Sedamööda tõuseb Rootsi saadetiste wäärtus 400 miljonile kroonile. Rootsi on saatnud Soomele 42 miljonit padrunit, 100 lennukitõrjesuurtükki, 200 kerget suurtükki, 80 raskest suurtükki ja 90.000 püssii kui ka 1/5 Rootsi õhujõudude lennukitest. Kuna Rootsi õhujõudude suurus tõuseb 300—400 lennukile, siis on Soome tõenäoliselt saadetud 60—70 Rootsi lennukit. Soome olewat läinud 9.000 Rootsi wabatahtlikku.

„Stockholms Tidningen" imestab

Stokholmist teatab Havas: „Stockholms Tidningen" ei warja oma imestust Rootsi wälisministri Güntheri kõne üle ajakirjanikkude klubis. Minister ütles selles, et Rootsi oleks seganud wahele juhul, kui Moskwa ja Helsingi wahel ei oleks toime tulnud kokkulepe. Ajaleht meenutab, et Põhjariikide walitsusjuhtide kokkusaamisel lükati tagasi igasugune wahelesegamise mõte.

Leht nimetab weel teist punkti wälisministri kõnes, nimelt Güntheri seletust, et liitlased oleksid wahele seganud, kui Rootsi oleks Soomet sõjaliselt abistanud. „Stockholms Tidningen" kirjutab: See on tõsine süüdistus Inglismaa ja Prantsusmaa wastu, kes on alati kinnitanud, et nad austawad Rootsi erapooletust. Ajaleht esitab küsimuse: Kas Saksamaa oleks astunud Rootsi wastu wälja, kui see oleks ilma liitlaste kaasabita abistanud Soomet sõjawäeliselt?

Doonau uputab

Budapestist, 19. märtsil. (Havas) Doonau on muutunud ähwardawaks, kuna weeseis jões tõuseb järjest. Pühapäewa õhtul tõusis wesi uulitsate ja kaide kõrguseni. Päewa kestel tõusis wesi jões 3 meetri wõrra. Aineliseed kahjud on suured. Jõel ujuwad hiiglasuured jäälahmakad. Ka kõik lisajõed on paisunud. Ungari tasandik on üle ujutatud ja hulk raudteeühendusi, mis seisawad rahwuswahelises teenistuses, nagu Budapest—Triest—Zagrebi liin, on katkenud.

Welles paawsti jutul

Roomast, 19. märtsil. (Reuter) Sumner Welles koos president Roosevelti erisaadikuga Vatikani juures Myron Tayloriga wõeti kell 10.00 wastu paawsti poolt.

Pärast audientsi paawsti juures, mis kestis 50 minutit, külastasid Sumner Welles ja Taylor kardinal Maglionet.

Roomast teatab DNB: Rooma kuberner andis esmaspäewa õhtul Sumner Wellesi auks õhtusöögi. Welles lahkub Itaaliast teisipäewa õhtul ja asub kolmapäewal Genuast „Conte di Savoia" pardale.

Svinhufvud paawsti jutul

Roomast, 19. märtsil (DNB) Paawst Pius 12. wõttis esmaspäewal e. l. wastu Soome ekspresidendi Svinhufvudi.

Teleki Itaaliasse

Budapestist, 19. märtsil (Havas) Peaminister krahw Paul Teleki sõidab teisipäewal Itaaliasse, kus ta weedab umbes 10 päewa. Kuigi reisil on erawiisiline iseloom, on tal arwatawasti lihawõttepühade ajal kohtumine Mussoliniga ja krahw Cianoga. Krahw Telekit saadawad tema abikaasa ja tütar.

Inglise-Hispaania kaubaleping

Londonist, 19. märts (Havas) Esmaspäewal kirjutati alla Inglise-Hispaania kaubalepingule, mis taotleb normaalsete kaubandussuhete uuesti jaluleseadmist Suur-Britannia ja Hispaania wahel. Seda lepingut ei tule pidada sõjaaegseks kaubalepinguks, nagu Suur-Britannia on neid sõlminud sõja puhkemisest saadik mõningate teiste riikidega.

Lähemad teated kaubalepingu kohta awaldatakse alamkojas teisipäewasel istungil.

LAINE — Alates teisip. 19 märts s. a. suur kahekordne eeskava!

Boris Karloff ühes oma põnevamas filmis **„Rändav surm"**

Teistes osades: RICARDO CORTEZ, MARGERITA CHURCHILL

Willi Birgel, Brigitte Horney ja Hannelore Schroth — V. Turžanski loomingus **„Lipp"**

Lisaks: EESTI KULTUURFILM

Noorsoole lubatud — Seansid kell 5, 7 ja 9

Kõik toidu- ja pühadekaubad

Tartu Tarv. Üh. „TULU" kauplustest

LÕUNA-EESTI **AUTOKOOL**

Tartu, Veski 23, telef. 39-49.
Juhataja ED. ROOMERE.
Parim ettevalmistus III ja IV liigi autojuhtimise loa saamiseks. Eriti soodsad maksutingim. Õpilastele väljastpoolt Tartut kooli juures tasuta korter.
Suvistepühiks lõppevale kursusele võetakse õpilasi vastu kuni 1. aprillini.
Uus kursus algab 27. märtsil s. a. kell 9 hommikul ja kell 5 peale lõunat.
Tähendatud kursusel õppesõidud veel alandatud hinnaga.
Nõudke tasuta õppekava ja tingimusi.

Ilmus trükist R. Vinkleri
Tegeliku elu leksikon
Sisaldab 1000 igale kodanikule tarvisminevat õpetust. Vajalik kõigile, eriti nüüdsel kriisiajal. Parim kink! Hind ainult 2 kr. Pealadu
K.-Ü. „Rahvaülikool"
Tallinn, Pärnu mnt. 10.
Kes saadab raamatu hinna „Koduakadeemia" kirjast., Lao tn. 10, Tartu, sellele saadetakse raamat kirjastuse kulul koju.

Kulda, hõbedat,
pandipileteid kõrge hinnaga ostab
F-a H. SELMANOV FS.
Aleksandri tän. 1

Wiletsus Wilniusemaal

(„Postimehe“ Leedu kirjasaatjalt)

Leedu Wilniusemaa abistamisseltsi peakomisjon pidas hiljuti koosoleku, kus arutati käesolewa aasta eelarwet. Selgus, et eestkätt wajab abistamist Wilniusemaa noorsugu ja nimelt raamatutega, jalatsitega, riietega ja koguni toiduainetega. Olud mõnel pool maal on uskumatult halwad. Peakomisjoni istungil loeti ette ühe Leedu maakooliõpetaja meeleheitlik kiri. Leedu ajaleht „Lietuwos Žinios“ (nr. 56, 10. märtsist) awaldab selle wapustawa üriku, lisades, et Wilniusemaa 40.000 õpilasest umbes kolmandik elab suurimas puuduses. Kiri kõlab järgmiselt:

„MN algkooli õpilased on peaaegu 100 protsendi rahata ega saa endile leedukeelseid raamatuid osta. Peaaegu kõik õpilased on täitunud. Enamik kannatab peaküüma ja sügeliste all. Kolmandik õpilastest (nagu ühel päewal kindlaks tegin) on aluspesuta. Kooli tullakse kaltsudes või suurtes, kulunud ja kärisenud mantlites, millede alt paistab alasti ihu. Ei ole neil kirjutus- ega õmblemiswahendeid.“

Õpetaja külastas õpilasi nende kodus ja leidis lapsed magamas praeahjus. Õpetajale öeldi, et nõnda on soojem ega ole ka katmiseks kuigi palju waja. Ühesainsas sängis, õigemini laudadest kokkulöödud koikus, magasid mehed, naised ja lapsed segi, ilma et neil igal oleks olnud oma waipa. Perekonnal, kelle liikmete arw 10—12, on sageli ainult pool või neljandik ha maad. Paar koolieelist last ütles õpetajale, et nad tahaksid surra...

Praegustes tingimustes, kirjutab õpetaja edasi, ei ole mul wõimalik kooli täidest, sügelistest ja köömast puhastada. Samuti ma ei saa nõuda, et õpilastel oleksid raamatud ja kirjutusmaterjal. Tähelepandaw on, et lapsed tahatwad ilmtingimata leedu keelt õppida. Nad on ise agarad kõike järele pärima ja omandawad kiiresti, mis nad kuuletwad. Ostsin mõned eksemplarid leedukeelset „Minu raamatukest“ ja jagasin need õpilaste wahel. Ilmajääjad walasid pisaraid...“

Seda kujutlematut pilti laste wiletsusest täiendas komisjoni põllumajandussektsiooni esimees Jonas Glemzha, kes seletas, et Wilniusemaa põllumehel on enamikus ainult üks lehm ja hobune. Kuid leidub ka niisuguseid, kel pole üldse hobust. Seallsed inimesed pole walget siga näinudki. Lehmad piima ei anna, sest nende eest keegi ei hoolitse...

Neile põllumeestele jagatakse nüüd mitmesugust külwiseemet, põllurammu ja haudumismune. Siin tõmmatakse kaasa Leedu meiereide keskliit, kel on kogemusi põllumeeste abistamise alal. Peakomisjon on abistamiseks omalt poolt määranud 70.000 litti.

Wilniusemaa praeguste sotsiaalolude tõttu on katoliku kiriku wõim eriti tugew. Iseloomustaw siin on, et weel praegugi püsib ametis poola peapiiskop Jalbrzikowski, keda keelduti wõtmast Leedu kodakondsusse. Temale on aldis kogu waimulikkond, kaasarwatud waimulikud leedu nimega. Selle olukorra tagajärjel on tekkinud hõõrumisi, mis hiljuti arenesid ebameeldiwaks kompetentsikonfliktiks peapiiskopi ja haridusministri wahel.

Kõigepealt wallandati 18. algkooli kaplanina ametist keegi kõlawa leedu nimega katoliku preester Petkunas, kes usuõpetusetunnis oli puudutanud õppekawa mittekuuluwaid küsimusi. Haridusminister nimetas selle järel Pukenase Wilniuse aianduskaplaniks. Wiimane aga koolis oma ülesandeid ei täida, sest peapiiskop Jalbrzikowski nimetas omalt poolt õpetaja Budzila kooli kaplaniks. Aianduskooli juhatus jällegi keeldus peapiiskopi poolt nimetatud kaplanit aktsepteerimast, kuna usuõpetajate nimetamine kuulub seaduslikult haridusministri kompetentsi. Katoliku waimulikud aga, kellest nüüd on saanud kompetentsiwastaste malendid, kardawad oma kuulekuskohustusest kinni pidades rahwa ja riigiga wastuollu sattuda. Kõik need asjaolud omandawad Wilniusemaal, silmas pidades kiriku seisundit, küllalt suurt poliitilist tähtsust. Sellepärast oodatakse, et uus paawstlik nuntsius wahendajana Watikani ja walitsuse wahel modus vivendi jalule seab.

J. N.

Karskluste märgukiri Vabariigi Valitsusele

Nõutakse alkoholimüügi korralduse muutmist

Neil päewil esitati Eesti Karskusliidu poolt Wabariigi Walitsusele märgukiri, milles palutakse muuta kehtiwat alkoholimüügi korraldust kui miittewastawat ja kahjulikku meie rahwa heaolule ja õiglustundele. Märgukirjas palutakse reformi teostamisel esmajoones wähendada alkoholikohtade arwu, eeskätt sel teel, et alkoholimüük toidu- ja tarbeainetekauplustes lõpetataks. Edasi palutakse müügikohti eemaldada maal kirikute, koolide, rahwa- ja wallamajade, meiereide ja koorejaamade läheduses. Nõutakse ka pühapäewa- ja öörahu teostamist alkoholimüügi alal. Samuti soowitakse alkoholimüügi reklamist seltskondlike organisatsioonide eneleudadest. Nõutakse ka kohaliku keeluõiguse uuesti kehtimapanekut ja palutakse kõwendada järelewalwet salamüügi üle. Lõpuks nõutakse ka alkoholireklaami reklamist, kuna reklaam on sihitud tarbimise tõstmisele. Kahjuliku aine reklaam on aga lubamatu.

Märgukirjas on tähendatud, et need esitatud seisukohad on mõeldud meie alkoholihäda pehmendamise esimeste ja kiiremaloomuliste sammudena ega haara kõiki üldküsimusi. Pärast nende esialgsete paranduste tegemist meie alkoholimüügi korralduses tuleks ka kaalumisele wõtta küsimus, kas kogu meie aloholimüügi süsteemi ei tuleks muuta. Märguirjas juhitakse tähelepanu põhjariikides korraldatud alkoholimüügi süsteemile ja palutakse sealt eeskuju wõtta uuenduste tegemisel.

Põllumeeste wastastikune abistamine

Riiast, 19. märtsil. Kewade lähenemisega kerkib põllumajanduses jälle esile tööjõu hankimise küsimus. Möödunud aastal leidis elawat wastukaja üleskutse põllumeestele, et igaüks aitaks tööga oma naabrit. Nüüd kawatsetakse niisugust aktsiooni korraldada põllumajanduslikkude ühingute poolt. Põllutööksoda omalt poolt koostab tasu normid, mida antakse niisuguste abistamistööde eest.

Sõdiwal Saksamaal

Pimedad tänawad — tulwil lokaalid

Berliin lõbutseb ka sõjapäewil. — Pimeduse romantika

„Wabandage, kas wõiksite juhatada teed raudteejaama?“ köneleb bassihääl pilkasest pimedusest.

„Otsin ise seda juba pool tundi“ — wastab teine kusagilt läheduset.

Kujutlete muidugi kaht õnnetut hinge, kes südaööl eksinud põlismetsas. Aga need kaks härrat, kes könelewad wõõra aktsendiga saksa keelt, seisawad Berliinis Potsdami platsil ja kellaosuti näitab 9. õhtutundi. Isegi suurlinnades on weel romantikat...

Seda on toonud tänapäewa sõda. Õhtu saabudes katab Saksa suurlinnu waenlase silma eest pimeduseloor. Kui meie siin katsetasime pimendamisega, siis oli see sündmuseks, millest rahwas räägis nädal enne „suurt walgusekustumist“ ja teine nädal peale takka järele. Berliin istub juba kuuendat kuud pilkases pimeduses ja on juba harjunud. Elu woogab oma tawalist rada. Rahwas liigub tänawatel ja trammikellad helisewad. Ainult et see elu ei kee enam suurlinna tuledesäras, waid läbipaistmatu pimedusekardina taga. Wõõral on raske orienteeruda. Ei aita muud, kui peata mõni „jaaniussike“ ja pöörd teed. Need suurlinna „jaaniussikesed“ ei rooma muidugi sõnajalgade wahel, waid liiguwad üsna wilkalt tänawatel. Neid kantakse nöelaga rinnas ja maksawad 10 penni tükk. Araseletatult on need helendawad nöö-bid, millede otstarwe on wältida kokkupõrkeid kodanike wahel. Daamide jaoks on isegi sõrmesuurused taskulaternad turule lastud, mida wäga koketilt osatakse riputada muhwi wõi käekoti külge pika kirju sabaga.

Pimendamine teostub igal õhtul wäga põhjalikult. Aknad on kaetud ja wäikesed laternad joonistawad walgussõõre asfaldile. Äride luksusliikudest walgusreklaamidest on jäänud järele waid aknakattesse lõigatud kirjad, mis siin-seal joonistawad walgustäppe majade nägematule fassaadile. Ainult Leipzigi linnaisad oma hoolikuses olid messikülaliste jaoks laskmud wõõbata tänawaweered pimeduses helendawa wärwiga ja maalinud sellega üle ka liiklemispolitseiniku walge wormimantli weered.

Berliin lõbutseb

Jalutan pimedal Friedrichstrassel kui kotis, seades ettewaatlikult jalga jala ette. Siis korraga satun rahwawoolu ja lasen end kanda sisse ühest uksest. Paar sammu pimedas esikus, siis poen läbi mustade kardinate wahelt ja silmad on pimestatud tuledesäraft. Muusika mürtsub marssi ja öllekannud tõusewad taktis. Berliin lõbutseb...

Kolm aastat tagasi kutsusid uksehoidjad katkematu jutusõnaga külalist lõbutsema — nüüd, laupäewaõhtul juba kell 8 seisawad needsamad mehed lokaalide ustel ja tõrjuwad sisse kippujaid tagasi. Millest on siis tingitud see lõbutsemisiha?

Muidugi esmajoones tawaline sõjaga kaasaskäiw meeleoluküsimus, kus mõnda lõbusat tundi weetes püütakse unustada eluraskusi ja teise weel tähtsama põhjusena — raharohkus. Siiia saab sakslane jaopäraft ja riietega ei saa uhkustada. Seepäraft ka perekonna arwepidamises on suured ülejäägid. Raha ei mõtle keegi hoida neil segastel aegadel. Otse imestamapanewal määral olewat tõusnud raamatukaupmeeste läbimüügid — istutakse kodus ja loetakse. Aga kellel on enam temperamenti, see läheb kõrtsi ja rüüpab õlut wõi weini. Muud alkoholilist jooki teile kelner Saksamaal õhtul peale kella 6 ei anna. Konjak, liköör ja teised kangemad napsid on saadawad waid päewal. Aga näib ,et lahjemadki joogid teewad tuju, millist harwa on näha meie lokaalides.

Tantsupõrand tõmbab

Mingi messi lõpupidu ühes Leipzigi linnaserwas asuwas lokaalis. Saal on kui küün suur ja ilustatud paberist lilledega. Pool ruumist on tantsupaare täis kiilutud. Kaks orkestrit mängiwad waheldumisi. Kui üks lõpetab, algab kohe teine pihta. Kui ühe daami oled palunud tantsima, siis ega enne kümmet tantsu ei pääse. Ja kuidas need saksa tütarlapsed on tantsuhasardis — eriti pärast mõnda klaasi reinweini. Kui ei ole kawaleri, siis keerutawad omawahel— ikka ühtepidi ja teistpidi wähemalt pool tundi järjest. Tantsitakse kõiki moodsaid tantse, mida meilgi tuntakse. Ei olnud kusagil näha marsitantse ja ringmänge, mida omalajal propageeriti.

Berliini warieteedes Wintergartenis ja „Scalas“ on juba reedel kohad wõetud nädalalõpu etendustele. Mujalgi peab ruttama, et leida lauda. Aga ega omaette te kaua ei saa istuda — niipea kui lõpewad lauad, kummardub keegi wabandusega ja istub wabale toolile teie laua juurde. See on nii kombeks.

Rahwalikus lokaalis „Haus Vaterlandis“,kus suure maja kolmel korral on weinisaalid, õlletoad ja weinibaarid koos märgilaskmise ja muude lõbustustega, maksab sissepääs 1 mark. Igal õhtul on asutis rahwast täis. Keskmise headusega reinweini wõi moselweini pudel maksab 6 marka, mis tawalise kursi järgi on ligi 9 Eesti krooni. Kuigi elustandard on Saksamaal meie omast tublisti kõrgem, ei saa öelda, et wein oleks wäga odaw. Registermarkade kursiga, mida kasutawad wälismaalased, maksab weinipudel restoranides üle 5 kr., äris wõite saada juba 3 kr. eest pudeli keskmise kwaliteediga walget weini.

Aga ega üksi lokaalides — teatrid ja kinod on rahwast täis. Neis ei leia muid sõjamärke — kui wälja arwata rohked propagandafilmid.

Sõda ja mood

Naiste riietusmood on sageli tundeline maailma sündmustele nagu termomeeter pakasele. Kui Chamberlain käis Euroopas ringi oma wihmawarjuga, siis warsti Pariisis kanti liliput-wihmawarje juba kübaratel. Kui puhkes sõda, siis prantsuse daamid läksid kella-5-teele uniwormis. Nii oli tujukas Pariisis. Siinpool Siegfriedi liini ollakse weidi kainem. Leipzigis oli wõimalus näha suurt moeparaadi, kus Wiini moemajad ja Saksa moekool näitasid ligi 500 kleidi-, kostüümi- ja mantlimodelli. Küll uurisime sõja peegeldusi neis fantaasia suursaawutistes, aga waewalt wõis sõja mõju aimata mõnes mahukamas küljetaskus ja padrunitaskutega sarnanewates ilustustes, mis ristlesid rinnal nagu kasakate uniwormil. Muidu wõis ainult konstateerida, et saksa daamid ei näita enam nii selgesti oma põlwekesi — kleidid näitawad pikenemise tendentsi.

(Järgneb.) H. R-ne.

Noorsugu ühistegevustöös

250 õpetajat ja õpilast kooli-kooperatiiwide tegelaste päewadel

Eile algasid Tallinnas õpilaskooperatiiwide tegelaste päewad, millest wõtab osa 250 õpilast ja õpetajat üle maa. Õpilaskooperatiiwide tegelaste päewad arwati hommikupoolikul Kodumajandusinstituudi ruumes Haridusministeeriumi noortejuhataja kol. J. Wellerindi, HM kutseoskuse osakonna abidir. J. Kiiwet'i ja teiste aukülaliste juuresolekul.

Awasõnad ütles Eesti Ühistegelise Liidu juhatuse esimees dir. A. Kask, kes märkis, et koolikooperatiiwide tegewus on ühistegewuse mitmepalgelises liikumises haaranud ühe osa. Eriti tuleb tegewust koolikooperatiiwides hinnata selle sotsiaalse kaswatuse alal saawutatud tulemuste pärast.

Päewade presiidiumi walitl: Eesti Ühistegelise Liidu juhat. esim. dir. A. Kask, koolijuhataja J. Kiisel, koolide inspektorite ühingu esimees H. Summer, P. Juhanson — Eesti Ühistegelisest Liidust, J. Jaanre — ETK-st, E. Wint — Ühistegewuskoja teaduslik sekretär, ja õpilased Aino Pirsko ja Harri Eesma.

Terwituseks sai esimesena sõna HM noortejuht kol. J. Wellerind, kes märkis, et noorte kaasatõmbamine ühistegewuslikule tööle on tagatiseks selle suure liikumise edaspidisele tõhusale arenemisele. Koolide inspektorite ühingu esimees H. Summr oma terwituses tähendas, et kooperatiiwide tegewus moodustab ühe osa koolitööst, sest ühistegewus on wõetud koolide õppekawasse. Terwitasid weel Õpetajate Koja esindaja Ruut ja Ühistegewuskoja peasekretär A. Eckbaum.

Järgnewalt kuulati ära kolm referaati. Meie ühistegewuse saawutustest majanduse alal kõneles Ühistegewuskoja peasekretär A. Eckbaum.

Eesti Ühistegewuse Liidu juhataja K. Reinaste kõneles meie ühistegewuse saawutustest kultuuri alal ja ETK juhatuse esimees J. Põdra ühiskaubanduse põhiküsimusist.

Keskpäewal algasid ekskursioonid. Waadati E. J. Johansoni paberiwabrikut ja ETK käitist. Pärast ühist lõunasööki jätkusid referaadid. Kõnelesid O. J. Kiisel — teemal: Õpilaskooperatiiwid noorsoo arendajaina, P. Johanson ja E. Wint — Õpilaskooperatiiwid wälismail ja Eestis, koolide inspektor H. Summer — Õpilaskooperatiiwide tänapäewa ülesandeid, ja T. L. P. Arinduskeskkooli õpilane A. Annuk õpilaskooperatiiwi tööpäewast.

Nobeli laureaadi

Selma Lagerlöf'i

Gösta Berlingi saaga

on kirjaniku esikteos, mis tõi autorile lühikese aja jooksul maailmakuulsuse ja hiljem

NOBELI AUHINNA.

Rootsi keelest tõlkinud M. Pedajas. Hind broš. kr. 5.75, köites paremal paberil kr. 7.— Teose hinna tasujale posti j.-a. nr. 2232 või saatjale. lähetame raamatu kätte kirjastuse kulul.

O.-U. «NOOR-EESTI KIRJASTUS»

Tartus, Kastani 38. Tel. 22-66 ja 34-29. Posti j. arve nr. 2232.

Wampiiri tiib

Kolonel Menendez' kummalised mured

29

Inspektori nägu läks tumepunaseks. Kuid veel enne kui ta sai mahti vastata, jätkas Harley:

„Ah Tsong pidi pauku kuulma kõige esimesena.“

„Mis tähendab — langeb välja?“ vaakus inspektor, valitsedes nüüd jälle oma keelt. Kas mõtlete mind oma sõnadega niiöelda tümaks teha? Üldse, mu härra, üldse — teil pole siin ametlikult mingit arvamust avaldada.“

„Sellele te juhtisite juba kaks korda mu tähelepanu,“ vastas Harley talle ükskõikselt. Niipalju kui ma teda tundsin, oli ta nüüd viimaks siiski lahenduse leidnud.

„Lisan, härra inspektor, et mina isiklikult pärast pikemat järelemõtlemist olen Ah Tsongi välja lülitanud. Sest tal puuduvad parema käe põial ja nimetissõrm. Ja ma tahaksin näha kütti, kes suudab oma saaki nii täpselt sihtida, et ta võib kolmanda sõrmega päästiku lahti tõmmata. Probleem järelikult on siiski keerulisem kui teie näite oletavat.“

Aylesbury hoidus vastamast. Ta pöördus ümber ja veeres nüüd jällegi tagasi elamu poole.

VAHISTUS.

Töötoas hoolitses Ysola suure trnusega oma abikaasa eest. Inspektor Aylesbury läks lävelt tagasi esikuss, kus üks ta ametnikke teda ootas.

"Graham, kutsuge Edson aiaväravalt — hm — vahetuseks. Teie ise peate minema — tagasi peakorterisse.“

„Saan aru, härra inspektor.“

Aimasin, mis oli tulemas. Harley samuti. Ta näis veel tahtvat proovida viimast võimalust.

„Tahaksin teha esitise,“ ütles ta.

Aylesbury kibrutas pahaselt oma madalat laupa.

„Mul ei ole teilt — hm — paluda mingit esitist.“

„Üsna õige. Teen selle vabatahtlikult, oma algatusel. Näib nii, nagu kavatseksite astuda mingi tähtsa ametliku sammu. Silmas pidades teatavaid vahendeid, tahaksin — ainult teie oma huvides — viisakalt paluda, et te oma kavatsusega siiski veel kakskümmend neli tundi viivitaksite.“

„Hm — teie teenistuses,“ irvitas inspektor pilkavalt.

„Seda parem. Niipea nimelt, kui te saate teada uusi tõsiasju, olete isegi rõõmus, et te ei toiminud ülepeakaela. Teatan teile meelsasti kõik, mis ma kuulen ja näen. Igatahes näib, et Scotland Yardi vahelesegamine osutub paratamatuks. Võib-olla te saaksite kasutada kriminaalkomissari Wessexi abi — sest minu abi te lükkasite tagasi. Seda läbipaistmatut juhtumit on ühel isikul raske juurelda. Teete oma karjäärile kahju, kui otsustate asja liiga kiiresti, ja peale selle te ärritate asjata süütuid inimesi.“

„On nüüd — teie esitis lõppenud?“

„Praegusel hetkel ma ei teaks midagi lisada.“

"Ahaa, oivaline. Siis järelikult nüüd — hm — asja juurde! Ikka teie loaga, härra Harley!“

Aylesbury võttis kamina ees tähtsa asendi.

„Niisiis, härra Camber, minu kahetsuseks olid teie vastused minu küsimustele puudulikud — — —“

„Mul on sellest tõesti kahju.“

„Üks hetk, härra inspektor!“ katkestas Harley veel kord. „Te pole veel härra Camber'it seaduse nõuetele vastavalt hoiatanud.“

Nüüd puhkes valaskala kaua tagasihoitud viha.

„Teid ennast ma — hm — hoiatan, teie mõistmatu inimene. Veel üks sõna ja — te lahkute majast.“

„Ja siiski ma ütlen veel ühe sõna! Olen advokaatidekoja liige, härra Camber — kuigi esinen ainult harva protsessidel. Kas te volitate mind end kaitsma?“

„Mu suurim tänu! Annan julgesti selle ülesande teie kätte.“ Camber kummardas viisakalt.

„Nüüd aga küllalt!“ pahandas inspektor. „Tunnen oma ametikohustusi. Niisiis. härra Camber, teie kuulsite täna öösi kell kaksteist...“

„Hoiatage kaebealust!“

Aylesbury sisistas läbi hammaste:

„Pean ametlikult teie tähelepanu sellele juhtima, härra Camber. et arvestan teie vastuseid kui vande all antud seletusi. — Kordan teile: Kas tarvitasite täna öösi kella kaheteistkümne ajal relva — eesmärgiga Juan Menendezi mõrvata?“

Ysola Camber haaras mehe käsivarrest kinni, nagu tahtes teda tagasi hoida.

„Ei, seda ma ei ole teinud!“ vastas Colin Camber rahulikult.

„Siiski — hm — pean teid asja selgituseks vahistama.“

„Hästi.“ Colin Camber kortsutas laupa. „Lõpuks te ju täidate oma kohust.“

Väikesed sõrmed ta varruka küljes vallandusid. Sügava ohkega vajus Ysola Camber minestanult kokku.

„Ysola! Ysola!“ Camber kummardus oma naise hapra kuju kohale. „Palun, avage uks, härra Knox! Tahaksin oma naise tema tuppa kanda.“

„Pidage! Soovin, et te — hm — siia jääksite!“

Juba oli Aylesbury pannud käe Colin Camberi õlale, kui Harley neile vahele astus, ja majahärra võis nüüd oma samariitlase-ülesannet jätkata.

„Seersant, seersant! Pidage seda meest silmas! Ta peab otsekohe tagasi tulema!“

Raskete säärsaabaste kobin järgnes Colin Camber'ile.

Aylesbury sulges ukse.

„Härra Harley, teie — takistasite ametnikku tema kohustuste täitmisel!“

„Vastuoksa — aitasin teid niipalju kui suutsin. Te loobusite kangekaelselt minu abist. Ja nüüd te vahistate süütu inimese — puistate ta üle kahtlustustega — — —“

„Ohoo — süütu inimese?“

„Jah. Või mõtlete tõsiselt, et Camber luuras ööst-õhe, mõttega koloneli parajal juhul tema aias maha lasta?“

„Ah minge! See kõik on seletatav teisiti. Mõrvaril oli Grays Folly käsilane.

„Mis?“ Harley silmad välkusid.

„Üks — hm — üks naistunnistajaid mainis mulle äärmiselt vastumeelselt Camberi nime.Alles pärast pikemat ülekuulamist. Menendez polnud veel magama heitnud. Sama vähe too teine isik. Ta teab, miks läheb kolonel — hm — nimelt keskööl aeda jalutama...“

Esimesel hetkel ma ei saanud sellest üllatavast vihjest täiesti aru. Alles peale mõnehetkelist järelemõtlemist käratasin talle vihaselt:

„Teie edev narr!“

See ajas inspektorll kopsu üle maksa. Näost lilla, müristas Aylesbury:

„Käige siit minema, härra! Pean siin korraldama läbiotsimise. Ma ei saa lubada, et selle juures ka võõrad viibiksid.“

Oleksin tahtnud ta meelsasti ära kägistada. Aga — targem annab järele! Järelikult võtsin sõnagi lausumata kübara ja kepi ja läksin minema, olles nüüd juba teistkordselt Guesthouse'ist välja visatud. Tundusin endale klassist minema kihutatud koolipoisina. Ja majauksel seisev politseinik vahtis mulle järele, nagu oleksin olnud varas.

Aiavärava juures seisis auto. Kui ma jäin seisma, et süüdata sigaretti, kuulsin enda taga samme. Harley tuli mulle järele.

„Noh, Knox,“ hüüdis ta elavalt, „nüüd meil on liigagi palju tegemist.“

„Mu armas poiss — olen nii vihane ja segane, et vaevalt suudaksin praegu selgesti mõelda.“

„Arusaadav. Ma võiksin kas või mõne inimese surnuks lüüa, kui ma peaksin veel selle kalanäo kõrval hingama. Muidugi olin niisuguse vahistuse ette näinud. Ja ma kardan veelgi pahemat. Sest esialgu ma ei tea, millele ma peaksin oma kaitse rajama.“

„Aga sa ju olid ennist kindel, et Camber ei saaks mingil tingimusel laskja olla.“

„Sõnad, sõnad, Knox! Minu tõendusel on tuhat lünka. Aga nüüd peame tegema kahte!“

„Nimelt?“

„Esmalt vahilolevale politseinikule augu pähe rääkima, et ta laseks meid tudori-aeda lipsata. Teiseks — politseivalitsuse appi kutsuma! Seni kui see jõehobu siin ringi luusib, pole meil tulemusteks mingeid väljavaateid.“

(Järgneb.)

2½ tundi jutuajamist Mussolini salongwagunis

Kohtumine leidis aset Brenneri wakfalis. Kõneluse lõpul lahkus Hitleri erirong. Teatatakse

Saksa-Itaalia kawast Euroopa lähema tulewiku jaoks

Brennerist, 19. märtsil. (DNB) Hitleril ja Mussolinil oli esmaspäewal enne lõunat Brenneris Duce salongiwagunis südamlik jutuajamine, mis kestis 2½ tundi. Kõneluse juures wiibisid Saksa wälisminister von Ribbentrop ja Itaalia wälisminister krahw Ciano.

Eine ja lahkumine

Brennerist teatatakse, et pärast 2½ tundi kestnud läbirääkimisi Hitler ja Mussolini, samuti mõlemad wälisministrid einestasid Duce salongwagunis. Siis saatis Mussolini Hitleri tema rongi juurde Saksa ja Itaalia hümnide helidel. Nad mööduſid jälle aukompaniist ja lahkusid siis teineteisest tugewa ja pika käesurumisega ja südamliku naeratusega. Salongiwaguni awatud aknast jätkas Hitler weel mõned minutid oma jutuajamist Ducega, kuni Hitleri rong hakkas uuesti liikuma.

Berliin: „Pöördepunkt Euroopa ajaloos“

Amsterdamist teatab Reuter: Saksa ringkonnad Berliinis arwawad, et täna on pöördepunkt Euroopa ajaloos. Oletatakse, et ühines Saksa-Itaalia kawa Euroopa lähemaks tulewikuks on ilmutamisel. Üheks oletuseks on, et Saksamaa on walmis tegema järeleandmisi programmi alusel, mis Hitler olewat üle annud Sumner Welles'ile. Programm sisaldawat Saksamaa wallutusta enda käes pidamise. Teiselt poolt ennustatakse Berliinis sõja intensiiwsemaks muutumist.

5-st punktist koosnew kawa

Stokholmist teatab Reuter: „Stokholms Tidingeni“ Berliini kirjasaatja, käsitledes Mussolini-Hitleri kohtumist, arwab, et mõlemad juhid on otsustanud:

1) jalule seada täieline üksmeel rahutingimustes, mis tulekſid üleandmisele S. Wellesile president Rooseveltile edastandmiseks.

2) Wältida iga hinna eest sõja lewimist Wahemerele ja Lähis-Idale,

3) Luua Saksa-Itaalia kaubanduslik koostöö Kagu-Euroopas, mis oleks suureks toiduainete warustamise allikaks Saksamaale ja Itaaliale,

4) Luua „mittemidagi omawate riikide“ ühine rinne „plutokraatlikkude suurriikide“ wastu ja

5) et selle rinde liikmed peawad jõudma kokkuleppele põhijoontes uue stabiliseeritud Euroopa loomiseks.

Kirjasaatja ei usu, et Itaalia astub sõtta, kuid arwab, et ta teeb zhesti Saksamaa kasuks.

Mussolini saabumine

Itaalia ja Saksa walitsuſ. juhtide saabumise kohta Brennerisse teatawad telegrammid üksiasjalikumalt:

Roomast teatab Stefani: Pühapäewal kell 13.30 sõitis Duce wälisminister krahw Ciano saatel Brenneri. Sama rongiga sõitis kaasa ka kabinetiülem ja wälisministeeriumi kõrgemaid ametnikke. Wakfalis olid Ducet saatmas minister Pavolini ja Saksa saadik von Mackensen.

Brenneri piiriwaksal, kus Hitler ja Mussolini kohtusid, oli isoleeritud wäeosade-aheliku poolt. Perroonile olid riwistatud Alpi wäeosad.

Hitleri saabumine

Brennerist teatab DNB: Esmaspäewal enne lõunal kell 10.10 saabus Hitler koos wälisministeer von Ribbentropiga Brenneri Itaalia piirale. Duce, keda saatis Itaalia wälism. Ciano, võtas Hitlerit ja terwitas teda südamlikult. Pärast terwitamist ja aukompaniist mööduſid läksid mõlemad riigi juhid Duce salongwagunisse läbirääkimisele.

Wiies kohtumine

See on wiies kohtumine Führeri ja Duce wahel pärast kohtumist Weneetsias 1934. aasta juunis, Duce Saksamaa reisi 1937. a. septembris, Führeri Itaalia reisi 1938. a. mais ja pärast ühist tööd Müncheni konwerentsil 1938. a. septembris. Kohtumist on mõlemalt poolt ette walmistatud samasuguse absoluutse diskreetsusega, nagu see on olnud juba warem saſhistliku ja rahwussotsialistliku tiheda koostöö omaduseks. Nii Ducet kui ka Führerit saadab wäikkem ringkond mehi, kes on alati nende reisidel seisnud nende ümber.

Wastukaja Berliinis

Berliinist teatab DNB: Saksa esmaspäewahommikused lehed awaldasid silmapaistwal kujul teate Führeri ja Duce kohtumisest Brenneris. Lehed awaldasid Saksa teadaande kokkusaamisest esimesel küljel suurte pealkirjadega, kuid ei awalda mingit kommentaari.

Roomas

Roomast teatab DNB: Itaalia lehed käsitlewad Hitleri ja Mussolini kohtumist wäga silmapaistwal kujul. Lehtede esikülgi ehiwad Hitleri ja Mussolini pildid. Kõik lehed rõhutawad, et Saksa ja Itaalia kohtumine Brenneris tõmbab endale kõik maailma tähelepanu.

„Popolo di Roma“ toonitab, et see kohtumine kujutab endast tähtsaimat poliitilist sündmust wiimastel kuudel.

... ja Washingtonis

Washingtonist teatab Reuter: Kogu poliitiline tähelepanu on koondunud siin Hitleri ja Mussolini kohtamisele. Kuid seni ei osuta midagi sellele, et Sumner Welles seisaks sellega ühenduses. Riigidepartemangu ametnikud ei kommenteeri seda sündmust, kuid informeeritud poliitilised ringkonnad kalduwad uskuma, et see kohtumine osutub pigem Saksamaa rahusammule kui Itaalia jõudude ühinemisele Saksamaaga. Peetakse wõimalikuks, et see kõnelus wõimaldab Mussolinil anda Welles'ile Saksamaa wiimane sõna.

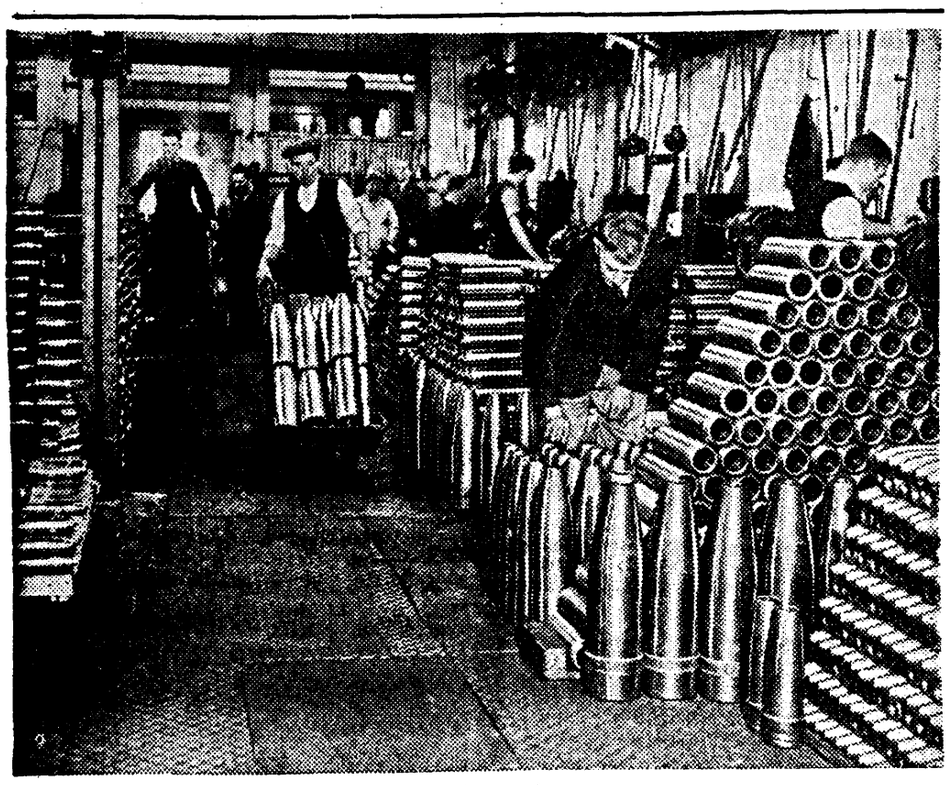

Mürske ja ikka rohkem mürske
Stseen Briti warustuswabrikus „kusagil Inglismaal“.

Itaalia liinilennuk wastu mäge

14 inimest surma

Roomast, 19. märtsil. (Havas) Õhuministeerium awaldas järgmise teadaande lennuõnnetuse kohta, mis nõudis ohwriks 14 inimelu: 16. märtsil kell 10.10 asus Cataniast teel Rooma poole Tripolise ja Rooma wahel ühendust pidaw liinilennuk, kuid ei saabunud sihtkohta. Kohe alustatud otsimisel selgus, et lennuk oli sattunud teel tihedasse uttu ja lennanud Stromboli saarel wastu mäge. 4 meeskonnaliiget ja 10 reisijat said surma.

Wõõrad lennukid Helweetsia ja Norra kohal

Õhutõrjesuurtükid tegewuses

Bernist 19. märtsil (Reuter) Wõõrad lennukid lendasid esmaspäewal 2 korda üle Helweetsia territooriumi, nimelt kell 10.52 ja kell 11.40. Õhutõrje suurtükid astusid tegewusse ja Helweetsia lennukid tõusid õhku.

Oslost teatab Reuter: Norra admiraliteedist teatatakse, et pühapäewal on suures kõrguses lennanud üle Bergeni 2 lennukit, mille päritolu ei suudetud kindlaks teha. Tulistamisel Bergeni kindlustusest kadusid lennukid lääne suunas.

Saksa lennuk maandus Taani saarel

Berliinist teatab DNB: Üks Saksa lennuk, mis wiibis harjutuslennul Läänemere kohal, oli öö wastu 17. ſkp. ebaõnnestunud orienteerumise tõttu suunitud maanduma Taani saarel Laalandil. 5-liikmeline meeskond asub täie terwise juures Nakskowis.

Kopenhaagenist teatab Reuter: 2 meeskonnaliiget saksa lennukilt, mis kukkus pühapäewal alla ühel Hollandi saarel, interneeriti pärast seda, kui nad olid läinud ühte tallu toitu küsima.

2 Briti sõdurit üle piiri

Brüsselist, 19. märtsil. (DNB) Ypresi lähedal on 2 Briti sõdurit kogemata sattunud üle piiri Belgia territooriumile, kus nad wangistati ja interneeriti Belgia sõjaväe poolt.

Roosevelt haige

Washingtonist, 19. märtsil. (Havas) President Rooseveltil on wäga tugew köha, nii et ta peab tarwitama ettewaatuse abinõusid ja jääma koju 2—3 päewaks.

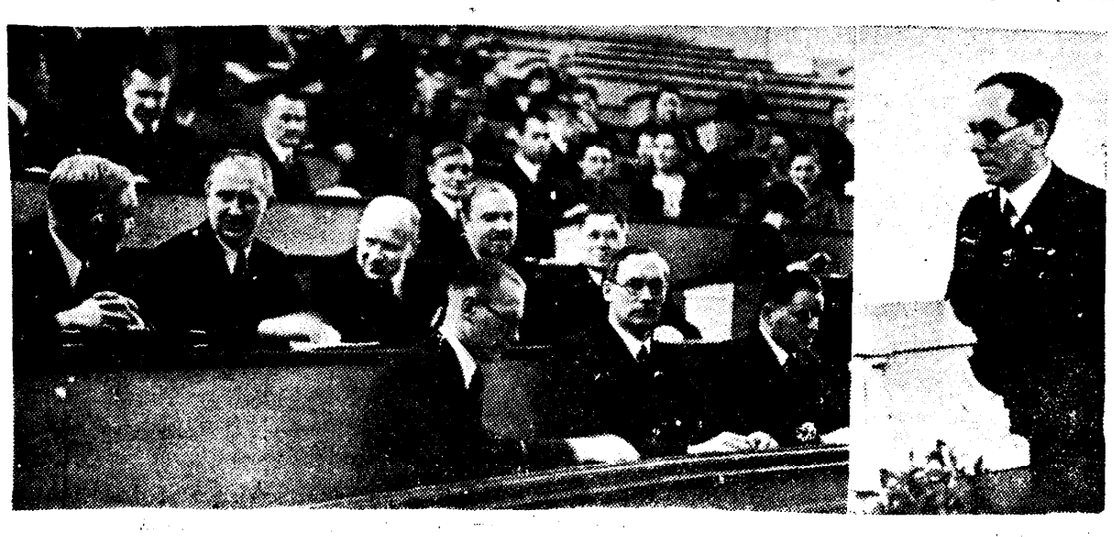

Loodusteadlastepäevast osavõtjaid: eesreas paremalt dir. dr. Hüsse, prof. T. Lippmaa, ass. A. Jüris, teises reas paremalt mag. Kents, dir. Veidermaa, prorektor prof. E. Kant, prof. K. Schlossmann ja rektor prof. J. Nuut.

Oleksin ma....

Kui ilmnevad hooletusse jäetud suuhoole tagajärjed, siis kahetsetakse, et selleks ennem nii wähe aega oli. Ja ometi on see nii lihtne. Harjates hambaid hommikul ja õhtul mõned minutid Nivea hambapastaga, säilitate nad terved ja hiilgavalt puhtad. Nivea hambapasta hoiab ära hambakivi tekkimise ja hävitab bakterid ja kahjulikud suuhapped.

WERNER MEHKS, TALLINN

NIVEA-HAMBAPASTA

Raskeid wõitlusi Hiinas

Üks Jaapani diwiis tungib edasi

Tshungkingist, 19. märtsil (DNB) Hiina sõjawäeliste ringide teatel on Nanning-Jangtshou maanteest ida pool uuesti olnud raskeid wõitlusi. Üks Jaapani diwiis tungiwat edasi 3 kolonnis. Hiinlased panewat wisalt wastu.

Wangtshingwei Nankingis

Nankingist teatab DNB: Pühapäewal peale lõunat saabus Wangtshingwei lennukil Nankingi, kus wõtab osa poliitilisest konwerentsist, kus tehakse wiimaseid ettewalmistusi kawatsetawa uue Hiina keskwalitsuse ametisse astumiseks.

Tokiost teatab DNB: Ülemereomandite minister kindral Koiso seletas alamkojas küsimusele Jaapani rahwa põhja- wõi lõunapoolse ekspansiooni asjus wastates, et riigipolitiitiliselt seisukohalt

tuleb soodustada suuremat wäljarändamist Mandzhukuosse.

Mis puutub ekspansiooni lõuna poole, siis on sel peamiselt majanduslik tähendus.

Shanghaist teatab Reuter: Jaapani teated wäidawad, et Jaapani endine peaminister kindral Abe nimetatakse sel nädalal keisri poolt eriliseks saadikuks Jaapani kontrolli all loodawasse uude Hiina keskwalitsusse.

Jaapani protest N. Liidule

Tokiost teatab Reuter: Jaapan esitas esmaspäewal protesti N. Liidu walitsusele wahejuhtumi pärast Karafuto juures, Lõuna-Sahhalinil, 15. ſkp., kus 2 jaapanlast olewat saanud haawata.

Mets Saksamaale ja Hollandi

Oodata elawat metsamaterjali wäljawedu

„Majandusteadete“ uuemas numbris on lähemalt analüüsitud meie metsakaubanduse wäljawaateid eelolewaks hooajaks. Selles märgitakse muuseas, et kõigi celduste kohaselt kujuneb Eesti metsamaterjalide wäliskaubandus eelolewal hooajal intensiiwseks.

Riigi metsades ettewõetud raielangi suurendamine erakorralise raielangi näol ja erametsades wõrdlemisi hoogne raiumine on tõstnud üldiselt metsamaterjalide tagawarasid. Samal ajal ei ole oodata metsamaterjalide tarwiduse suurenemist siseturul ja seepärast jätkub metsamaterjali ekspordiks seda suuremal määral. Mitmesuguste eksporditawate metsamaterjalide, nagu saetud materjalide, palkide, pakkude, propside, paberipuude jne. järele on wälisturgudel praegusel ajal rohkesti nõudmisi ja on wõimalik saada ka soodsaid hindu.

Balti riikidele kujuneb Saksamaa kahtlemata tähtsamaks metsasaaduste eksportmaaks, seejuures Saksamaa wajab kõiki metsamaterjale. Meie lepa- ja haawapakud ning tüwepalgid eksporditakse Saksamaale kogu ulatuses ja wõib arwata, et ostusoowid neile materjalidele jääwad osalt täitmata. Ka saetud materjalide järele on Saksa ostusoow suur, nagu on selgunud wiimastest nõudmistest. Teise tähtsama turuna tuleb kõne alla Holland. Kogu Hollandi saetud materjalide importdist wõiks eelolewal hooajal langeda Eestile kuni 10 protsenti, mis meid rahuldab.

200 loodusteadlast teadmisi wärskendamas

Eile algas Tartus 4. Eesti loodusteadlastepäev

Kindral J. Laidoner täna loodusteadlastepäeval

Eile hommikul kell 10 algas Tartus ülikooli suures auditooriumis, Aia t. 46, neljas Eesti loodusteadlastepäev, millest võtab osa ligi 200 loodusteadlast üle riigi. Kohal olid ka loodusteaduse aladel töötavad Tartu ülikooli professorid ja teised Eesti tuntumad loodusteadlased-eriteadlased. Täna hommikul saabub loodusteadlaste-päevale ka Loodusuurijate Seltsi auliige ülemjuhataja kindr. J. Laidoner.

Loodusteadlaste päeva avas korraldava organisatsiooni — Loodusuurijate Seltsi esimees prof. T. Lippmaa, kes tähendas, et meie loodusteadlaste suur pere on diferentseerunud paljude alade järgi. Kõigi nende inimeste sihiks on aga loodusteaduse uurimine ja loodusteaduse uurimine on tõe otsimine, kuid tunduval määral ka õiguse otsimine. Täna ja homme kuuleme meie oma kolleegidelt, mis on neil ütelda uut meie looduse uurimise alal — märkis prof. T. Lippmaa päeva avades.

Seejärel

valiti 4. Eesti loodusteadlastepäeva juhatusse:

prof. K. Schlossmann, prof. T. Lippmaa, rektor prof. J. Nuut, prorekt. prof. E. Kant, prof. A. Öpik, dr. J. Hüsse ja mag. J. Kents. Päeva sekretariaati valiti prof. A. Paris, H. Kauri ja A. Jüris.

Botaanika-sektsioonis valiti päeva juhatateks prof. E. Lepik ja konservaator K. Eichwald, sekretäriks mag. A. Vaga. Geoloogia-geograafia-sektsioonis valiti päeva juhatajateks prof. A. Tammekann ja dr. A. Luha, sekretäriks mag. A. Laasi. Zooloogia-sektsioonis valiti päeva juhatajateks prof. A. Piiper ja prof. H. Riikoja, sekretäriks mag. Lepiksaar.

Loodusteadlaste-päevale oli tulnud tervitusi haridusministrilt prof. P. Kogermanilt, Eesti Teaduste Akadeemialt, Tartu ülikoolilt, Tallinna Tehnikaülikoolilt, Loodusvarade Instituudilt, Tartu maavanemalt, Tallinna ülemlinnapealt, Eesti Majandusteadlaste Seltsilt ja Loodusuurijate Seltsi auliikmelt kindr.-major A. Jaaksonilt.

Järgnes referaatide ettekandmine üldkoosolekul, kus käsitati mitmeid erialalisi küsimusi.

Õhtupoolikul jätkus töö sektsioonides. Botaanisa-sektsioonis oli tähelepandavam ettekanne dr. G. Vilbastelt, kes käsitas

meie looduskaitse seniseid tulemusi.

Ta märkis, et looduskaitse ülesandeks on kaitsta ja alal hoida kodumaa looduses eriti neid iseloomustavaid ja haruldasi moodustisi, mis esinevad veel oma loomulikul asupaigal. Esimeses järjekorras tuleb võtta looduskaitse alla need esemed, mis on hädaohus pealetungiva kultuuri läbi või mida ähvardavad majanduslikud kaalutlused.

Alul oli suurem tähelepanu juhitud üksikutele esemetele, näit. rändrahnudele ja vanadele, jämedatele puudele, kui nende kaitse oli vajalik teaduslikult või esteetiliselt seisukohalt, kuid viimastel aastatel on suuremat rõhku pandud just maa-aladele, et hoida alal teaduslikuks uurimiseks iseloomustavamaid maa-alasid meie kodumaal. Looduskaitsealade valimisel on püütud enne hoolega kindlaks määrata ala ülesanded ja tulevikukavad ning sellistest uurimistest on osa võtnud enamasti eriteadlased.

Praegu on meil looduskaitse alla võetud 47 ala mitmesuguses suuruses, — suurim (Ratva raba) on 1110 ha, väikesim (kraater nr. 5 Kaali järve ümbruses) on vaid 0,032 ha. Oma iseloomult on kaitsealad: 1) metsakaitsealald, 2) taimekaitsealad, 3) rabakaitsealad, 4) linnukaitsealald, 5) geooloogilised kaitsealad ja 6) tervismuda-kaitsealad.

Tervismuda kaitsealasid on meil 15, taimekaitsealasid — 6, rabakaitsealasid — 1, geoloogilisi kaitsealasid — 9, metsakaitsealasid on mitmel pool üle Eesti 16 kohas. Peale nende looduskaitse-registrisse kantud kaitsealade on veel Loodushoiu-ja Turismi-instituudi kaitse all nn. tervishoiupargid, arvult 80. Riigimetsade Talituse kaitse all on veel 40 kaitsemetsa. Rändrahnudest on kaitse alla võetud 169 ja põlistest, erilise kasvulaadiga puudest on seni kantud kaitseregistrisse 196 puud .

Geoloogia- ja geograafiasektsioonis oli populaarteaduslikust seisukohast huvitavam ettekanne prof. A. Tammekannult, kes käsitas

mannerjää viimast retsessiooni ja otsmoreeni.

Referent leidis, et jääserv on Eesti pinnal säilitanud peaaegu kogu aja kolm suuremat jääkeelt: Peipsi-Pihkva järve, Väike-Emajõe-Võrtsjärve-Kõrvemaa ja Astijärve — Pärnu madaliku joonel, mille vahel olevail kõrgemail joontel jääserv on taganenud kiiremini ning moodustanud iseloomukaid lahti.

Zooloogiasektsioonis refereeris õpet. J. Rebane Kadrioru linnustikust, tähendades, et Kadriorus on tema 10-aastase vaatluse põhjal leidnud pesitsevat 49 linnuliiki. Üldse on referent leidnud Kadriorus aga 66 eri liiki lindu, kelledest aga kõik seal ei pesitse.

Üliõpil. E. Kumari rääkis teemal:

„Valgete toonekurgede koostisest Eestis“.

Referent toonitas, et valge toonekure esimene koostiseloendus teostati Eestis 1939. a. kevade ning suve vältel Loodushoiu- ja Turismi-instituudi poolt. Eestis pesitses 1939. a. vähemalt 250—300 paari valgeid toonekurgi. Lõuna-Eesti maakonnad olid kõige tihedamini asustatud. Põhja-Eesti maakondades pesitses ainult üksikuid paare. Pesitsejana puudus toonekurg Saaremaal, Hiiumaal, Muhus, Vormsis ja kõigil väiksemail saaril

Valdav enamik valge toonekure pesi asetseb Eestis puude otsas inimeste poolt ülesseatud pesaaluste! Liikide järgi on pesapuud mitmekesised. Väike protsent pesi asetseb vabrikukorstnail, mõned üksikud vanadel õleja heinakuhjadel. Puupesade suure osatähtsusega on Eesti teistest maadest esikohal.

Järgmisena refereeris agr. R. Tamm teemal: „Tähelepanekuid lindude söötmisest talvel“. Referent on Jõgeval kauemat aega korraldanud lindude toitmist ja esitas üksikute linnuliikide järgi omapäraseid söötmisviise, kuid mitmeid tähelepanekuid ka lindude elu ja suhtlemise kohta söögi ajal.

Loodusteadlastepäev jätkub täna kell 10 hommikul.

Lõunasöök juhtkonnale

Loodusuurijate Seltsi juhatus korraldas eile keskpäeval loodusteadlastepäeva juhatusele, seltsi auliikmetele ja teistele kutsutud külalistele lõunasöögi „Vanemuises“. Lõunasöögist võttis osa üle paarikümne inimese.

Nüüd Daladier-Mussolini kohtumine?

Reuter eitab. Hitler oma kohtumisega rahul. Berliinis toonitatakse „ühise aluse kõigutamatust"

Roomast, 19. märtsil (Reuter). Siinsete kinnitamata kuulduste järgi oletatakse, et Prantsuse peaminister Daladier wõib täna, teisipäewal, wõi kolmapäewal kohtuda Mussoliniga Genuas.

Reuter teatab sel puhul Pariisist: Siinsetes autoriteetsetes ringides lükatakse ümber kuuldus, et Daladier kohtuwat Mussoliniga Genuas. Toonitatakse, et Daladier wiibib praegu Pariisis ja et ta peab teisipäewal kõnelema saadikutekojas.

Arutati kõiki küsimusi

Berliinist teatatakse: Kuigi siinsetes poliitilistes ringides seistakse weel täielikult praeguse Euroopa suuremate poliitiliste isikute esmaspäewase kohtumise tugewuse mõju all, ei tehta mingeid tähendusi Brenneri jutuajamise üksikasjade kohta. Üldiselt rahuldutakse wihjega, et ka esmaspäewasel kõnelusel oleks ühise aluse kõigutamatus, millele on rajatud koostöö Saksamaa ja Itaalia wahel. See on asjaolu, millele kahtlemata tuleb anda suurt tähtsust.

Paljudes kohtades Saksamaa wastaste juures järjest uuesti esilekerkiwale lootusele, et Saksamaad ja Itaaliat wõidakse lahutada nende ühiselt aluselt, tuleb antud tõsioludest nähtuna waadata kui asjatutele. See koostöö, mis just wiimasel ajal on muutunud tihedamaks, on kindlustatud niihästi sõprusega Duce ja Führeri wahel kui ka fashistliku ja rahwussotsialistliku idee kooskõlaga ja kindlate kokkulepetega. Isiklikud kõnelused, nagu täna, kuuluwad selle koostöö kindlate osiste hulka ja on kogemuste kohaselt olulisemalt kiiremaks ja usaldusväärsemaks töömeetodiks kui diplomaatiline kirjawahetus wõi koguni hädaohtlikkude mittewastutawate wahetalitajate meetodid.

Wõib rõhutada, et ka nüüdsel kohtumisel arutati kõiki praegu esikohal seiswaid küsimusi awameelsusega, mis on endastmõistetaw, silmas pidades mõlema rahwa ja nende juhtide tihedat ühendust. Kui wälismaa kombinatsioonides läbirääkimiste wõimaliku sisu kohta märgitakse küsimusi, mis kindlasti ei ole kõnealuseks programmiks mõlemale teljeriigile, siis seatakse seda siinsetes poliitilistes ringides ühendusse mõistmatusega, millega eriti lääneriikide ringides waadatakse rahwussotsialismile ja fashismile.

Eriti wihjatakse siin Inglismaa ja Prantsusmaa poolt süstemaatiliselt lewitatud teatawate kuulduste kohta uuesti sellele, et Londonis ja Pariisis ei taheta ikka weel arusaada, et Hitleri riigipäewakõne 6. oktoobril 1939. a. määras põhimõtteliselt kindlaks Saksa seisukohad tüliküsimustes lääneriikidega. Sellest ajast saadik on seisukoht lääneriikide ja Suur-Saksamaa wahel täielikult selgitatud.

„Täiesti rahul"

Münchenist teatab Stefani: Tagasisõidul Brennerist peatus Hitler Münchenis, kust jätkas sõitu Berliini. Saatjaskonda kuuluwad isikud toonitawad, et Hitler on jäänud täiesti rahule kohtumisega, mis temal oli Ducega.

Miks wajatakse näilist puhastulu?

Tartu linna tänawawalgustuse korraldamise küsimus on wiimastel aastatel aktuaalselt päewakorral seisnud. Möödunud aastate jooksul on kulutatud summasid linna tänawawalgustuse korrastamiseks ja uute elektriwalgustuspunktide ehitamiseks. See töö on andnud tulemusi, kuid siiski on linnas rohkesti kohti, kus tänawate walgustuse korraldus on praegugi puudulik. Wõib loota, et järgnewate aastate jooksul sunbetakse esinewad puudused kõrwaldada ja et mõne aasta pärast on Tartu linna tänawad eeskujulikult ning nõuete kohaselt walgustatud.

Waadeldes linna tänawate walgustamist elektriwooluga ning elektriwoolu kulude arwestamist, nähtub selles aga üksikuid asjaolusid, millede otstarbekohasuses tuleb tõsiselt kahelda.

Ulila elektrijõujaam kuulub Tartu linnale, kellelt linn omakorda ostab elektriwoolu tänawate walgustamiseks. Tartu linn ostab elektrijaamalt tänawate walgustamiseks iga aasta üle 200.000 kw-tunni elektrienergiat ja maksab kw-tunni eest 15 senti. Selle arwestuse järgi on linnakassal kulusid elektriga tänawate walgustamisel aastas 30.000 kr. ümber. See tähendab, et linnal tuleb igal aastal 30.000 kr. wõtta ühest taskust ja panna teise tasku.

Seesuguse talitusviisi juures wõib tekkida küsimus, kas see on küllalt otstarbekohane, ja peale selle weel, miks peab linn elektriwoolu eest maksma ise kõrgemat hinda, kui on tegelikud tootmiskulud. Pealegi on weel teada, et linna elektrijaam müüb elektriwoolu müügitariifide järgi öösiti kuni 4 senti kw-tund. Küsimusele, miks tänawawalgustuseks ostetawa elektriwoolu arwestamisel on tarwitusele wõetud seesugune wiis, seletatakse mõnelt poolt, et ainult nii olewat wõimalik saada elektrijaama majapidamisest selget ning ülewaatlikku pilti. Wiimast wäidet ei tahaks uskuda, sest elektrijaama majandusliku olukorra ja tegewuse ülewaatlikkust ei saa muuta asjaolu, kui linn tänawate walgustamiseks kasutatud elektriwoolu eest maksaks hinda, mis kataks tegelikult elektrienergia produtseerimise kulud. Wõttes linna enda tarwitatud elektrienergia kw-tunni hinnaks nn. elektrijaama omahinna, tekib olukord, kus elektrijaama kui linna majandusliku ettewõtte puhastulu oleks tegelikkusele lähedam, sest selle suurendamiseks ei ole tulnud teha wäljamakse linnakassal.

Missugune peaks olema linna tänawawalgustuseks kasutatawa elektriwoolu kw-tunni hind, see jäägu wastawate asjatundjate otsustada. Määratud hind ei tohiks aga kunagi olla kõrgem sellest minimaalselt hinnast, millega linn müüb elektriwoolu tarwitajatele. Käesolewal korral on selliseks madalamaks hinnaks 4 senti kw-tund. Kui praeguste arwestuste alusel on linnal tänawawalgustuse korraldam. kulusid 30.000 kr., siis 4 s. kw-tunni hinna juures on sama summa 8000 kr. Seesuguse arwestuse korral linna elektrijaama puhastulu näiliselt küll wäheneb, kuid sisuliselt ei ole sel mingit tähtsust, sest ka kulude osa linna eelarwes on wähenenud.

Peale tänawawalgustuse korraldamise on linnal weel teisigi asutisi ja ettewõtteid, kus tarwitatakse elektriwoolu. Nii ostab praegu linn elektrijaamalt koolide, asutiste ja ettewõtete walgustamiseks elektriwoolu 24 senti kw-tund. See on kõrgem walgustuswoolu hind, mis määratud kindlaks elektriwoolu müügitariifidega. Samal ajal elanikud ostawad elektrijaamalt elukorterite walgustamiseks elektriwoolu, mille kw-tunni hind kõigub 5—24 sendini, olenewalt sellest, kui suur on elukorteri põrandapind ja kui palju tarwitatakse kuus elektriwoolu. Ka linna asutistele, koolidele ja ettewõtetele müüdawa elektriwoolu hind wajaks ümberkorraldamist nii, et linnakassal ei tuleks siin ühe käega anda wälja summasid, et neid hiljem teise käega jällegi linnakassasse wastu wõtta. Müüdawa elektriwoolu hinna ümberkorraldamisega selles osas wäheneb küll jällegi linna elektrijaama puhastulu, kuid samal ajal wähenewad ka kulud linna eelarwes, — nii ei ole eelarweline tasakaal kuidagi ohustatud.

Seoses praegu käimasolewa linnaomawalitsuse 1940./41. a. eelarwe koostamisega tulekšid need küsimused kaalumisele ja arutusele wõtta. Uute arwestusaluste tarwitusele wõtmisega linna poolt ostetawa elektriwoolu hinna määramisel ei muutu linna elektrijaama majapidamise arwepidamine, küll aga elektrijaama puhastulu, mis praegu rahasummade ühest taskust teise ületõstmisega on kunstlikult suur, muutub wäiksemaks, kuid siis ka tõeliseks puhastuluks.

K—wee

„Ideaalsed suhted ja koostöö"

Leedu wälisminister Balti riikide konwerentsi tulemustest

Riiast, 19. märtsil. Leedu wälisminister Urbšys andis enne ärasõitu Riiast jutuajamise „Brihwa Seme" esindajale, milles ta tähendas järgmist:

Balti riigid on jõudnud ideaalsete wormideni riikidewahelistes suhetes ja koostöös. Meie suhteid ei tumesta ükski tühine pilw. Oleks asjatu otsida meie suhetes kas wõi teise riigi egoistlikku kõrwalekaldumist. Meie wõime nüüd wabalt ilma igasuguse kahtluseta koos töötada ja wahetame wabalt informatsiooni ja mõtteid.

Nagu see nähtub ametlikkudest teadaannetest, ei ole seekordsel wälisminist. konwerentsil tehtud erakordseid otsuseid. Kuid meie konwerentside eesmärgiks ei ole iialgi olnud kedagi üllatada. Poliitilistes küsimustes oleme weendunud, et poliitika, millest meie riigid on kinni pidanud juba enne sõja algust, on paremini aidanud säilitada meie rahwaste iseseiswust ja wabadust kui ka meie puutumatust. Kui hädaohud peaksid ähwardama meie riike, siis paiskab igaüks meie rahwastest kõhklemata kõik jõud wõitlusse oma maa ja rahwa kaitseks.

Mis puutub majanduslikkudesse küsimustesse, siis on praegu aktuaalseks küsimuseks tööstusliku toodangu kooskõlastamine, nii et uued tööstused wõiksid arwestada mitte ainult oma turgu, waid ka teiste Balti riikide turgusid.

Kultuurilises koostöös on kõik 3 Balti riiki samal weendumusel, et seda tuleks weelgi süwendada, ütles minister.

Marukoer hammustas 20 inimest

Hukati 30 koera ja 5 kassi

18. skp. tehti korraldus saata Petserimaalt Saatse wallast Tartu rawimisele 20 inimest, keda oli hammustanud marutaudis koer. Hammustatute hulgas on ka lapsi ja õpilasi. Nimelt oli hullunud Sesniko külas elutsewa Iwan Puusaare koer. Konstaabli korraldusel hukati möödunud laupäewal 30 koera ja 5 kassi.

Nagu Petserimaalt saabunud andmetest nähtub, pidi Tartu rawile saabuma 20 inimest, kuid Pasteurrawiasutises töötawalt arstilt dr. med. P. Hansenilt järele pärides selgus, et tegelikult saabus eile Tartu 20-st rawile määratust ainult 6. Rawile ei olnud saabunud isegi marutaudis olnud koera omanik I. Puusaar. Rawialuste mittekohalesaabumise põhjuseks arwas dr. Hansen eelseiswaid pühi, mis ajaks petserimaalased ei taha kodukohast lahkuda. Tänaseks peaks igatahes rawialuste arw weel kaswama, kuna mittetulijate Tartusse toimetamiseks tuleb juba abi otsida politseiwõimudelt.

Praegu on üldse Pasteurrawiasutises rawil 27 inimest, kaasa arwatud ka eilsed petserimaalased. Enamik rawialuseid on pärit Walgamaalt asuwaist Kaagjärwe ja Tahewa waldadest ning Wõrumaalt Rõuge ümbrusest. Küsimusele, kas praegune rawialuste arw — 27, on rekordarwuks, wastas dr. Hansen eitawalt. Nii olnud 1935./36. aastal juhtumeid, kus Tartus oli korraga rawil 100 wõi isegi enam marutaudikahtlast inimest. Tollal oli Tartu tulnud päris terweid inimesi, et siin saada mõnenädalalist „prii elamist."

Wanawask kaob turult

Nõutakse waljemat kontrolli wase wäljaweo üle

Üleriiklik Eesti Metallitöösturite Liit pöördus Majandusministeeriumi poole märgukirjaga, milles juhiti ministeeriumi tähelepanu sellele, et wanawask, mida wajawad meie walutöösturid, kaob turult intensiiwseks muutunud wanawase wäljaweo tagajärjel ja walukojad ei saa täita isegi hädawajalisi riigiasutuste ja eratellimisi.

Liit palub ministeeriumi wõtta wase wäljawedu kõige waljema kontrolli alla ning wase wäljaweo küsimuse otsustamisel tõsiselt arwestada Kaubandus-tööstuskoja juures ellukutsutud metallitööstuse büroo arwamist, kes metallitööstustele teiste wajaliste toorainete soetamise küsimuste kõrwal lahendaks ka wase küsimuse.

Sundotsus Kohtla-Järwe töötülis

Kuna läinud nädala lõpul kohal wiibinud töötülide lahendamise komisjonil Kohtla-Järwel järjekordselt ebaõnnestus kokkuleppe saawutamine tööandjate ja töövõtjate wahel, siis tehakse nüüd Kohtla-Järwel tekkinud töötüli kohta sundotsus. Seni on mõlemad pooled püsinud oma esialgsete seisukohtade juures.

Keskkool Mõisakülla

Mõisaküla linnawolikogu wiimasel koosolekul tunnistati wajalikuks keskkooli asutamine Mõisakülla. Selle küsimuse algatasid omal ajal kohalikud raudteelased ja tööliste kutseühing, paludes kooli ellukutsumiseks astuda linnawalitsusel samme. Nüüd otsustati pöörduda haridusministeeriumi poole, et wiimane lubaks Mõisakülas awada erareaalkooli, mille ülalpidajaks oleks linnawalitsus. Kool jääks alul töötama 6. algkooli ruumes õhtupoolitt.

Haruldased kotkad looduskaitse all

Tartu ülikooli Zooloogiamuuseumi assistent mag. J. Lepiksaar kirjutab meie lehele haruldaste kotkaste meil talvitamise teate kohta muu seas järgmist:

Lgp. „Postimehe" toimetus.

Teie kolmapäevases lehes ilmunud teate juures kotkaste viibimise kohta meil talvel, leidub märkus, et mõne aasta eest kotka pesa külastanud „ülikooli juures töötavad loodusuurijad" olevat kaasa viinud ühe kotkapoegadest.

Suuri kotkaid loeb teadus selliste haruldaste looduslikkude muinasmälestiste kilda, keda iga loodusteadlane püüab kõigiti elus alalhoida uurimiseks ka tulevase põlve uurijaile.

Sõnumis kirjeldatud „poja kaasaviimine" olnuks lihtsalt jultunud pesarüüstamine. Sellise teo karistus on meie seadusteski ette nähtud.

Meie võime olla uhked, et oleme oma looduskaitse korralduse läbi saanud säilitada mõned paarid haruldasi kotkaid, milliste elu uurides meie teadlased rikastavad meie kultuurväärtusi oma teaduslike tööde kujul. Nendele teadlasile omistada aga selliseid tegusid, mida toimetavad kahjuks mõned isehakanud „kollektsionäärid" ja välisfirmade palgalised agendid-

Telegraaf teatab

New Yorgist, 19. märtsil. (DNB) Teate järgi St. Clairsville'ist (Ohio osariigis) warises plahwatuse tagajärjel sisse üks osa sealsest söekaewandusest. Kardetakse, et 70 mäetöölist on saanud surma.

Riiast, 19. märtsil. Hindadeinspektori määrusel antakse lewadpühade puhul kõigile alla kümne-aastastele lastele 400 grammi suurune lisanorm suhkrut. Niisuguseid lapsi on Lätis umbes 350.000.

San Josest (Costa Rica), 19. märtsil. (DNB) Uus president Guardia koos abikaasaga alustas oma esimest reisi USA-sse, kus nad on president Roosevelti külalisiks. Guardia esimene kõnelus president Rooseveltiga, kus käsitletakse arwatawasti koostöö küsimust Panama kanali kaitsel, toimub tõenäoliselt märtsi lõpul.

Mehhikost, 19. märtsil. (Havas) Alvarez del Bayo lahkus ootamatult Mehhikost.

Londonist, 19. märtsil (Reuter) Teatatakse, et asumaade minister MacDonald ja Prantsuse asumaade minister Mandel otsustasid esmaspäewal luua Londonis ja Pariisis erilise organi, kes peaks pidewat ühendust mõlema riigi wastawate ministeeriumide wahel. Samuti korraldatakse aegajalt nõupidamisi, üksteise naabruses asuwate Briti ja Prantsuse koloniaalterritooriumide kuberneride wahel. Asumaade toodangu ja kaupade turustamise paremaks korraldamiseks töötatakse wälja ühine programm. Lähemal ajal astuwad kokku selles asjas Briti ja Prantsuse asjatundjad.

Nelja lennukiga päewas

Riiast, 19. märtsil. Arwestades reisijate rohkust Riia—Stokholmi wahelisel lennuliinil, otsustas „Aerotranspordi" lennuühing pidada 20. skp. alates sel liinil ühendust nelja lennukiga päewas.

Leedu saadik Molotowi jutul

Moskwast, 19. märtsil. (Havas) Kuuldub, et wälisminister Molotowil oli läbirääkimisi Leedu Moskwa saadikuga, kus puudutati jooksvaid küsimusi.

N. Liidu petrooleumi Saksamaale

Bernist, 19. märtsil (Havas) „Basler Nachrichteni" Budapesti kirjasaatja teatel ootawad Constanza sadamas 400 Saksa tsisternwagunit N. Liidu petrooleumi saabumist Bakuust. Wagunid toimetatakse Saksamaale kas Ungari wõi Cernovici ja Ida-Galiitsia kaudu. Petrooleumi transport jõge mööda on wõimalik alles aprilli keskpaiku.

Toimetusele saadetud kirjandus

Colin Ross: MAAILM VAEKAUSIL. Sarjast „Maailm vaekausil". Saksa keelest tõlkinud ja eessõnaga varustanud L. Kenn. Hind 5,80 kr., kalingurköites 7 kr., K.-ü. „Loodus".

Kakskümmend aastat reise, kakskümmend aastat tähelepanekuid kõigist maailma maadest ja rahvastest on autor sulatanud selles raamatus haaravaks pildiks kaasaja maailmast ja probleemidest.

Kaitse Ennast nr. 3.
Kaitse Kodu nr. 5.
Agronoomia nr. 4.
Eesti Mets nr. 3.
Uus Talu nr. 3.
Tallinna Linnapank 1915—1940.

Talwine Lootwina

Kangest pakasest, uinuwast orkestrist, kitseliha oksjonist ja raadiopalawikust

Erakordne kange külm on pugenud seemnekartuli kuhjadesse, sundides peremehi tõsiselt mõtlema, kust osta kewadeks seemnekartuleid. Kohati langes loomalautades temperatuur kuni 22 kr. C alla nulli, põhjustades loomade haigestumisi ja piimaanni langust. Möödunud aastal wõeti koorejaamas ülepäewiti piima wastu 700—800 kg päewas, kuna nüüd samal ajal ainult 200—300 kg piires.

*

Üheks suuremaks kurwastuseks on lootwinlastel orkestrijuhi puudumine. Möödunud aasta lõpul oli wiimane orkestri elluäratamise katse, mille lõpptulemusena praegu pillid puhkawad rahulikku talweund niiskes koolimaja kantselei nurgas, olles wõtnud enestele juba warakult rohelise kewadewärwi.

*

Hiljuti peeti Lootwinas salaküttidelt konfiskeeritud kitseliha ja -naha oksjonit. Rahwast oli kokku tulnud murruna. Paljud ostjad polnud huwitatud lihast ega nahast, küll aga edasimüügi loast, mille saab kaasa iga ostja. Paljud olid olnud arwamisel, et kui kord on saadud kitseliha müügi luba, siis wõib seda ka edaspidi kasulikult tarwitada. Siin aga selgus kergeusklikele, et nende lootused olid peilikud, sest luba on waid üheks korraks.

*

Raadio alal on märgata elawat edasiminekut. Enne oli 30 abonenti, kuna nüüd 2 kuu jooksul tõusis abonentide arw 45-le. Erakordne külm ja tuulewaikne talw on olnud otse kiusatuseks raadiokuulajatele, sest Lootwina akulaadimisjaam töötab tuulejõul, põhjustades nii mõnelegi ilusama pala kuulmata jäämise.

Kilde Kudinalt

Kui möödunud aasta sügisel lahkusid Eestist sakslased, läksid ka ainukesed Kudina saksa soost elanikud — kohalik sepp ühes perekonnaga. Nüüd on juba kohal uus sepp, kes ostis ära sakslase sepikoja.

Uus sepp on noor — ja mis peaasi, poissmees. See wiimane asjaolu on juba tekitanud ärewust kohalikus tütarlaste ringkonnas.

Nagu kuulda, olewat rünnakud noore sepa südame wallutamiseks juba alanud.

Ja üks wanemgi daam on leidnud äkki end olewat täiesti wõitlustwõimeline ja arwab end olewat hingeliselt waid 18-aastane.

Praegu olewat siiski rünnatawa südameliinis küll weel wastu pidanud. Wiimane „sõjateadaanne" sellelt rindelt oli igatahes järgmine: „Ei ole teatada midagi erilist. Tawaline luure- ja patrulltegewus. Kõik rünnakud tagasi löödud".

Aga üks lahkunud saksa noorhärra wiis salakaubana kaasa kellegi kohaliku tütarlapse südame. Nähtawasti tolliwõimud seda õrna eset ka ei awastanud ja nüüd tütarlaps käib ringi murest murtuna. Tahab õppida saksa keelt, et oma walitule Saksamaale järele minna.

Kord oli kuulda, et perenaised tahawad korraldada teeõhtu. Otsuse tegemise ja õhtu wahel oli kõigest wiis päewa. Kusagil arutati, kas nii wähese ajaga nad sellega toime tulewad, kuid leiti, et kui Jumal lõi maailmagi kuue päewaga, siis Kudina Perenaiste Selts saab ühe teeõhtu korraldamisega küllalt hakkama wiie päewaga.

S.

Maa jutustab

Naiste selts karistas abielupetturit

N. wallas juhtus omamoodi kohtupidamine maanaiste seltsi liikmete poolt ühe oma kaasliikme „kõwema" poole üle. Nimelt kurameerinud mees ühe wanema preiliga ja jätnud koduse elu hoopis lohakile.

Ühel päewal kaewanud naine oma õnnetut elu kaasliikmetele, kellega siis peetud plaani mehe karistamiseks.

Õhtul, mil mees wiibinud preili pool, piiratud maanaiste seltsi poolt ümber preili korter ja oodatud käterättidest keeratud nuutidega peos.

Nagu mõned teawad rääkida, olewat keskööl kuuldud piiratud maja õuest walju naistekära ja mehe summutatud häält. Peale karistamist olewat mees haigestunud.

Kohtu võre tagant

Rebane lõi Välku

Rebasel tekkis kaklus Välguga ajal, mil nad ühel ja samal vankril laadalt koju sõitsid. Kaklusel Välk lõi Rebasel näo veriseks ja roided valusaks, kuna Rebane omakorda pussiga Välgule reide torkas. Kumbki leidis endale ülekohut tehtud olevat ja mehed võtsid teineteise kohtulikule vastutusele.

Jaoskonnakohtunik mõistis Rebase üheks kuuks vangimajja, kuna aga Välk esimeses kohtuinstantsis õigeks mõisteti. Nüüd ringkonnakohtus selgus, et Välk on löönud Rebast ja Rebane Välku ja seepärast mõlemad asjaosalised on karistuse väärilised ning kohus mõistis Välgu 2 nädalaks aresti ja Rebase üheks kuuks vangimajja.

Vares viis autoketid

Ants Leete'l varastati Aleksandri tn. nr. 12 lukustamata kuurist autorataste ümber pandavad ketid. Politsei tegi kindlaks, et varguse oli toime pannud Anna Vares. Jaoskonnakohtunik karistas Varest kui varemkaristatut 4-kuise vangimajaga.

Nüüd arutas ringkonnakohus Varese apellatsiooni nimetatud otsuse peale. Kohtus väitis kaebealune, et tema olevat nimetatud ketid leidnud tühjast kasutamata kuurist, varguse tahet temal ei olevat olnud. Kohus veendus, et Vares on siiski omastamise sihiga võõrast varandust riisunud, ja kinnitas sellepärast jaoskonnakohtuniku süüdimõistva otsuse.

Salakaubavedajad kohtus

August Nirgi ja Osvald Kuusik vedasid salakaubana mitmesuguseid kummitarbeid üle piiri Eestisse. Vastavad võimud said süüteo jälile ja siis selgus, et mehed on novembrikuus 1939. a. kolmel korral sisseveo-tollile alluvaid kaupu: botikuid ja kummist laste mänguasju, salaja üle piiri vedanud. Kahes kohtuastmes leiti mehed süüdi olevat ja neid karistati kumbagi 789-kroonise rahatrahviga ja kolmekuise arestiga, kusjuures Kuusik karistuse kandmisest tingimisi vabastati. Peale selle otsustas kohus süüdimõistetuilt sisse nõuda 343 kr. tasuraha.

Ehal käies süütas rukkirõugu

Möödunud sügisel süüdati Räpina v. Kürsa külas Eduard Parmani talu küüni taha veetud rukkirõugud. Kahtlus süütamises langes Tooste külas elutsevale Elhard Krigulile, keda nähti tuleõnnetuse kohale ruttajatele vastu tulemas. Eeluurimisel Krigul salgas süütamist, mille hiljem aga omaks võttis. Noormees Elhard Krigul tunnistas, et rukkirõugu süüdanud ta kättemaksuks taluperemehele selle eest, et viimane oli öösel väravad lukustanud, mistõttu ta ei pääsenud taluteenijate juurde ehale.

Tartu ringkonnakohus karistas selle eest Elhard Krigulit 4-a. vangistusega.

OMASTAS 20 KROONI

Ida Sügis tahtis muretseda oma õmblusmasinale jalga alla, mida Richard Kangru odavasti teha lubas. Sügis andis Kangrule nimetatud otstarbeks ka 20 krooni, kuid masinajalg jäi siiski muretsemata. Sügis nõudis asjatult Kangrult 20 krooni või masinajalga. Lõpuks jõudis ta veendele, et Kangur ei kavatsegi lubadust pidada. Kohtus süüdistati Kangrut 20 krooni omastamises ja esimene kohtuinstants karistas teda 3-kuise vangimajaga. Ringkonnakohtus püüdis mees küll kõik teha, et karistusest vabaneda, kuid kohus kinnitas jaoskonnakohtuniku otsuse.

Puka kodutööstuskool jääb alles

Puka kodutööstuskooli likwideerimise kawatsus tekitas koha peal palju rahutust, kuna selline kawatsus oli elanikkonnale wastuwõtmata. Küsimust arutas ka Kuigatsi wallawolikogu, kes leidis, et kooli likwideerimine Pukas halwaks ümbruskonna haridushuwisid. Kuigatsi wallawalitsus on nõus koolile kasutada andma uuest Puka algkoolimajast ka tühjalt seiswad internaadiruumid, millised on küllalt nii awarad, et kool saab seal töötada. Lähemalt asjaga käis koha peal tutwunemas ka Walgamaa koolide inspektor, kes leidis algkoolihoones asuwad ruumid kodutööstuskoolile küllalt sobiwaks, ja nii ei ole tarwidust ka uue kalli hoone ehituse järgi. Maawalitsus kaalus asja ning otsustas kooli Pukka alles jätta, ning tulewal sügisel alustab kool tegewust algkooliga ühes majas.

Wiimaseid uudiseid

144 lennukit ja tankitõrjepüsse

Briti abi Soomele

Genfist, 19. märtsil. (Havas) Samal ajal, kui Inglise peaminister Chamberlain teatas alamkojas, et ta awaldab teisipäewal lähemaid üksikasju abi kohta, mis Briti walitsus on andnud Soomele, awaldas Rahwasteliidu sekretariaat kirja, mis on koostatud Briti wälisministri lord Halifaxi teadaande põhjal ja mis sisaldab sõjamaterjali nimestiku, mis Suur-Britannia on saatnud Soomele kuni 8. märtsini. See nimestik sisaldab:

1) 144 lennukit, mille seas oli 24 pommilennukit ja 120 wõitluslennukit, 28 wõitluslennukit saadeti Lõuna-Aafrika Uniooni poolt,

2) sõjamaterjali ja sõjamoona, selle hulgas tankiwastaseid püsse ühes laskemoonaga, lennukitõrje suurtükke, 6-tonniseid tanke, 6-tolliseid suurtükke, müüsreid, mürske, granaate ja suurel hulgal muud laskemoona,

3) peale eelpool nimetatud materjalide on saadetud gaasimaske, linast riiet jne.

Manööwritele

New Yorgist, 19. märtsil (DNB). 2. apr. wäljub Ameerika sõjalaewastik San Pedrost 6-nädalaseks harjutuseks Hawai wetes. Manööwritest wõtab osa 130 sõjalaewa, 350 lennukit ja 45.000 meest.

Prantsuse walitsuse ümberkujundamine

Pariisist, 19. märtsil. (Stefani) Prantsuse wabariigi president Lebrun wõttis esmaspäewa õhtul wastu parempoolsete juhi Louis Marini, alustades seega nõupidamisi poliitiliste rühmituste juhtidega walitsuse ümbermoodustamiseks.

Türgi-Saksa kaubalepingu eel

Ankarast, 19. märtsil. Siin on käimas läbirääkimised uue kaubalepingu sõlmimiseks Türgimaa ja Saksamaa wahel. Läbirääkimised arenewad rahuldawalt ja kaubalepingu sõlmimist on oodata lähemas tulewikus.

Karrisoo menu Riias

Riiast, 19. märtsil. Eduard Karrisoo esines esmaspäewal suure menuga „Boheemis". Teater oli wälja müüdud. Suure aplausi tagajärjel kordas Karrisoo oma hiilgeaariat.

7,5 meetrit üle normaali

Budapestist, 19. märtsil (Stefani). Sula tagajärjel weeseis Doonaul on tõusn. 7,5 m üle normaali. Aineliised kahjud on suured. Üleujutusel on hukkunud 1500 siga.

Aeroklubi lennukitele uuesti lennuluba

Tallinn—Helsingi lennuühenduse küsimus selgumas

Eile anti Eesti Aeroklubi lennukitele Tallinnas uuesti lennuluba. Mõnesugustel põhjustel oli nimetl Aeroklubi lennutegevus wahepeal katkenud ja see waheaeg kestis umbes kolm ja pool kuud. Lennutegevuse uuesti algamisega on korda seatud ka Ülemiste lennuwäli. Wäiksemad lennukid saawad seal praegu startida ja maanduda suuskadel, kuna suuremad masinad saawad liikuda ratastel. Lennuwälja seisukorra proowimiseks sooritati eile Ülemistel juba lende.

Lähemail päewil peab nüüd selguma ka Tallinn-Helsingi lennuühenduse uuesti algamise küsimus, milleks alustatakse wastawaid läbirääkimisi. Tallinn-Helsingi lennuliinil rakendatakse kuuldawasti tegewusse ja Eesti lennuseltsi „Ago“ lennukid, mis seni on seisnud.

Rahwuswahelise lennuühenduse jaoks seatakse Ülemiste lennuwäli wajaliselt korda lähema paari päewa kestel, nii et selle poolest ei saa olla takistusi lennuühenduse jalule seadmiseks Tallinn-Helsingi liinil.

Elatusmaksumus tõusis weebruaris 2,7 protsl.

Äsjawalminud kokkuwõtetest selgub, et wõrreldes eelmise kuuga tõusis elatusmaksumuse indeks tänawu weebruaris 2,7% (eelmisel kuul 7,4%). Suuremal määral suurenes kütte- ja walgustuskulu — 7,5% (põletispuude kallinemise tõttu), kuna toitluskulu ja riietuskulu tõusid wähemal määral.

Wõrreldes 1939. a. augustikuuga, s. o. sõjaeelse kuuga, on elatusmaksumuse üldindeks tõusnud 16,5%. Kõige suurem on tõus kütte- ja walgustuskulu alal — 27%. Toiduainete kulurühma tähtsamate toiduainete hinnad on tänawu weebruaris wõrreldes eelmise aasta sama ajaga tõusnud järgmiselt: liha ja selle saadused 25,4%, kalad 26,4%, piim, piimasaadused ja kananunad 6,6%, aed- ja juurwili 34%.

A. Jakobson edasi E. Kirjanike Liidu esimeheks

Tallinnas peeti Eesti Kirjanike Liidu peakoosolek, kus waliti Kirjanike Liidu juhatus koosseisus: A. Jakobson, R. Sirge, H. Talwik, E. Tammlaan, P. Wallak, A. Alle ja E. Hiir. Juhatuse esimeheks waliti senine esimees A. Jakobson, abiesimeheks R. Sirge, sekretäriks H. Talwik ja laekuriks P. Wallak.

„Loomingu“ toimkonda waliti F. Tuglas, J. Parijõgi ja J. Sütiste, kirjastustoimkonda J. Kärner, B. Kangro ja W. Adams.

Pärnu näitlejad 24-kraadises pakases

Pärnu „Endla“ teatri näiteseltskond elas pühapäewal üle õnnetuse autobusega. Nimelt tekkis tagasisõidul wõõrusetenduselt Häädemeestele 9 km Pärnust eemal bensiinitorus rike ja mootor lakkas töötamast. Kuna õnnetus juhtus elamuteta ja lagedal kohal, siis ei saadud ka Pärnust abisõidukit wälja tellida ja kogu teatriseltskond hakkas 24-kr. pakase juures hanereas jalasi sammuma linna poole. Kõik näitlejad said rängalt külmetada. Näitleja Paul Ruubelil wõttis pakane ära kõrwad. Näitlejanna Roos Teder lamab kõrge palawiku käes woodis, kuna ühel näitlejal on külm näpistanud labajalgu.

Rünnati Briti relwastatud laewu

Üks eelpostilaew uputatud. Maal suurtükituli tugew. Lõõgiükfuste wahel peeti wõitlusi

Berliinist, 19. märtsil DNB: Saksa sõjajõudude ülemjuhatus teatab: Moselist ida pool ja Zweibrückenist lõuna pool asutaas piirirajoonis löödi tagasi waenlase luureüksused. Seejuures kandis waenlane kaotusi ja mitu meest wõeti wangi.

Mõlemapoolne suurtükiwäe tegewus oli weidi elawam kui eelmistel päewadel.

Õhujõud jätkasid luuretegewust Prantsusmaa ja Suur-Britannia wastu. Shotimaa idarannikul rünnati waenlase relwastatud laubalaewu ja eelpostilaewu. Üks eelpostilaew uputati.

Üle 100 pommi

Londonist teatab Havas: Kuuldub, et neilt 14 Saksa lennukilt, mis wõtsid osa retkest Scapa Flow kohale, wisati alla üle 100 pommi. Retk kestis kella 19.50 kuni 21.15.

Peale selle püüdsid Saksa lennukid pommitada sõjalisi eesmärke piki Shoti rannikut. Mõned Heinkel-tüüpi lennukid püüdsid tungida Forthi sillani, kuid tõrjuti tagasi Briti häwitajate poolt.

Pomme abilaewadele

Londonist teatab Reuter: Teatatakse, et Briti lennukite laupäewasel retkel Helgolandi lahele märkas üks Briti lennuk merewäe abilaewu Borkumist ida pool ja laskus 6.000 jala kõrguselt mõnesaja jalani, pildudes alla oma pommid. Üks laewadest tõsteti pommide plahwatusejõust osaliselt weest. Pommilennuk saatus patrull-laewade keskendatud tule alla, kuid ei saanud tabamust. Teised lennukid kohtasid õhutõrjetuld ja häwituslennukeid, kuid kõik pöördusid tagasi tenwelt.

Eitatakse Saksa lennuki allatulistamist

Berliinist teatab DNB: Saksa ajakirjandus awaldab kõige silmapaistwamal kujul pealkirjade all nagu — „Suurim löök Inglise laewastikule“ — sõjateadaande Saksa õhujõudude edukast rünnakust Scapa Flow'le.

Oma kommentaarides käsitlewad lehed eriti inglaste katseid sakslaste wõidu wähendamiseks. Nii lükkab „Völk. Beobachter“ ümber teate, nagu oleks üks Saksa lennuk alla tulistatud ja meenutab seejuures, et inglased tulistasid alles hiljuti Thames'i suudme lähedal alla ühe oma lennuki. Samuti tõrjutakse tagasi teated, mis pidawat tekitama muljet, nagu oleksid sakslased rünnanud mittewõitlewat elamikonda.

Rünnakust osatwõtjad jutustawad

Berliinist teatab DNB: Ohurünnakust Orkney saartele osa wõtnud Saksa lennuwäeohwitserid andsid wälisajakirjanduse esindajatele seletusi oma muljetest.

Nii seletas lennuüksuse juht major Dönch, et sakslastel oli juba mitu päewa teada, et inglased olid paigutanud oma lodulaewastiku Scapa Flow'sse. Juba päewi oodati ilmastikku, mis oleks pakkunud soodsaid wõimalusi rünnakuks. Pärast hoolsaid ettewalmistusi toimuski rünnak lewakindlalt nagu paradiplend erakonnapäewal. Sisselennul ida poolt Scapa Flow lahte nägime oma üllatuseks seal lugematu arwu suurimaid Briti lahingulaewu. Meil oli tõesti raske walida parimaid ohwreid. Meil õnnestus tabada nelja suurimat laewa. Laewad said osalt otsese tabamuse wõi langesid pommid nende wahenditusse lähedusse. Õhutõrje ei olnud algul wäga äge, kuid muutus hiljem tugewamaks. Waatamata sellele ei tabanud inglased meist kedagi. Hiljem põhja poolt tagasi lennates nägime ühel suurel laewal hiigelatulekahju.

Edasi jutustas ülemleitnant Magnussen, et tabatud lahingulaewa eliots oli mähitud tihedasse suitsu, mis lai nes ruttu ja mattis warsti kogu laewa. Põlew lahingulaew paistis 6—7 miili kaugusele.

Ülemleitnant Philipps, kelle üksuse ülesandeks oli rünnata Scapa lahe ümbruse lennuwälju ja takistada rünnaku tagasitõrjumist, jutustas, kuidas toimus Earth-House'i lennuwälja ründamine. Meie heitsime kawakohaselt oma pommid lennuwäljale ja nägime ülestõusuwaid suitsu- ja tolmupilwi ja heledaid tuleleeke, mis tõendasid meie pommide tabamusi. Weel rünnaku ajal püüdsid üksikud Inglise häwitajad tõusta alt üles meieni, kuid nad ei suutnud enam rünnakut takistada.

Saksa rindeteade

Berliinist DNB rindeteade: Läänerindelt teatatakse osalt elawast, osalt koguni tugewast suurtükitulest. Ühes sektoris tulistati 2.000 paukn.

Suurtükiwäe tegewuse elawnemine on seoses waenlase mitmete lõõgiüksuste ettewõtetega, mis öösel wõi warahommikul suunatakse Saksa wäepostide wastu. Üks selline öine ettewõte löödi tagasi Hammelsbergist ida pool. Waenlase kaasalööwate patareide wastu wõideldi edukalt.

Hommikutundidel oli tokluporge ühe Prantsuse luureüksusega, kes püüdis rünnata Saksa eelposte. Waenlane tõmbus pärast ägedat wõitlust tagasi, jättes maha 5 surmasaanut. Sakslased wõtsid 8 wangi.

Kella 11 paiku enne lõunat löödi kaotustega tagasi uus waenlaste lõõgiüksus, kes suurtükitule toetusel ründas Zweibrückenist lõuna pool asuwat Saksa luureüksust.

Rinde piirkonnas oli õhutegewus wähene. Seewastu on teatada mitmetest Saksa luurelendudest Prantsusmaa ja Suur-Britannia wastu. Shoti ida-rannikul rünnati kauba- ja eelpostilaewu. Wiimastest üks uputati.

Prantsuse ülewaade

Pariisist teatab Havas: Sõjawäeline selgukord: Saksa sissetungi katse pühapäewa õhtul Moselist ida pool sõjuwaste sektorisse oli ainult kohalik operatsioon. See tõrjuti tagasi Prantsuse automaatrelwade ja suurtükiwäe tulega. Palju elawam oli tegewus, mis toimus pühapäewal laiaulatuslikul rindel Wogeesidest lääne pool. Kuigi ka siin oli tegemist ainult eelwäe operatsioonidega. Wogeeside wiimaste nõlwade ja Saari ning Bliesi jõgede kokkuwoolamise koha wahel, s. t. umbes 40 km pikkusel maa-alal oli arwukaid ja ägedaid wäikesi jalawäe kokkupõrkeid. Selles kannis mõõgises piirkonnas on prantslastel hulk wäikesi eelposte, mida kasutatakse peamiselt suurtükitule reguleerimiseks. Neis asutakse ainult päewa kestel. Öö tulekul tõmbuwad waatlejad tagasi ja asuwad eelpostidele uuesti alles koidikul tugewate patrullide kaitsel.

Pühapäewa hommikul, kui Prantsuse waatlejad tahtsid asuda neisse punktidesse, märkasid nad, et need olid öö jooksul okupeeritud Saksa üksuste poolt. Järgnes rida wäikesi kokkupõrkeid, mille tulemusena kõik waatluspunktid langesid jälle Prantsuse wägede kätte. Peale selle lõhtes üks Prantsuse wäeüksus umbes ühe kompanii suurust Saksa wäeosa. Järgnes lühike, kuid wäga äge wõitlus, kus sakslased sunniti taganema kaunis suurte kaotustega. Prantsuse poolel registreeriti 2 ladunut.

Ohus oli tähtsamaks sündmuseks Saksa pommilennukite rünnak Scapa Flowle ja teistele Orkney saarte punktidele. Autoriteetseis Prantsuse sõjawäelistes ringkondades ei lisata midagi juurde Londonis selle kohta awaldatud teadetele. Piirdutakse tähelepanu pööramisega tõsiasjale, et sel puhul registreeriti esimesed sõjaohwrid tsiwiilisikute hulgast. Teiselt poolt teatatakse, et Briti lennukid on jätkanud retki sügawale Saksamaale ja okupeeritud Poola kohale.

Petrooleumi osatähtsus

Londonist teatab Havas: „Times“ sõjeline toimetaja arwab, et rünnaku wäljawaateid läänerindel peab nurima Saksa petrooleumiwarustuse seisukohalt. Rünnak wõib alata kõige ligemal ajal ja ei ole põhjust arwata, et Saksamaal pole küllalt petrooleumi tagawaraks isegi juhuks, kui rünnak peab kestma pikemat aega. Seewastu pole kindel, et ettenägemata sündmuste puhul need tagawarad ei saaks kannatada.

59 langenut

Londonist teatab Reuter: Õhuministeerium on awaldanud ohwrite nimekirja, mille järgi 59 isikut, nende hulgas üks põetaja kaheksast, on saanud surma aktiiwses teenistuses. Põetaja on neljas naine õhujõudude juures, kes on saanud surma aktiiwses teenistuses. Peale kahe haawatud ohwitseri ja ühe kadunu kõik teised ohwrid langesid wõi surid õhulahingutes saadud wigastustesse.

Väärtuslik raamat

ON KAUNEIM JA ODAVAIM KINK PUHKS

Sellepärast on viimane aeg valida kingitused noortele ja vanadele.

Soovitame oma rikkalikust laost

UUDISTEOSEID
ALGUPÄRANDEID
TÕLKEID
NOORSOO- JA LASTEKIRJANDUST

Tutvuge väljapanekutega

O.-U. „NOOR-EESTI KIRJASTUSE“ raamatukauplus, Rüütli 11. Telef. 38-22.

„Meie oleme walmis kaitsma oma õigusi“

Rumeenia peaministri raadiokõne

Bukarestist, 19. märtsil (Reuter) Peaminister Tataresceu esines pühapäewa õhtul raadiokõnega, milles ta wäljendas usku Rumeenia wõimesse kaitsta oma iseseiswust.

Meie tahame rahu, ütles peaminister, kuid rahu, mis austab meie õigusi. Meie ülimaks kohuseks on kaitsta oma õiguji ja selleks meie oleme walmis. Meie ei tea, mida toob homne päew, kuid ma usun, et täna on meil palju wähem põhjust olla mures kui eile. Seda meie wõlgneme walitsuse pingutustele, kes on konsolideerinud meie rahwuswahelist seisukorda ja kõwendanud Rumeeniat sisemiselt. Meie käesolewa aasta peamiseks ülesandeks peab olema sõjawäe ja riigikaitse kõwendamine.

Seepeale tähendas Tataresceu, et eelarwes on nähtud sõjawäele ette erakorralist krediiti 30 miljardi lei ulatuses, millest osa tuleb katta maksumaksjate poolt. Kuid üksi ohwer pole küllalt suur, et wältida meie omandite langemist häwitawate jõudude ohwriks. Meie peame andma kõik, mis meil on. Meie õun wõib muutuda, kuid meie piirid peawad jääma. Meie peame töötama wisamalt kui mõõdunud aastal, kuna ei tohi kaotada aega. Kaewanduste ja õliwäljade toodangut tuleb suurendada maksimumini. Ma olen palunud kõiki äliihinguid toota rohkem kui seda otseselt waja on. Lõpuks tuleb päew, mil ähwardused ja hädaohud on möödas. Sellele päewale peame meie ette walmistuma, täites oma kohustust ja jäädes ühendatuks, et olla tugewad.

Clodius Bukarestis

Saksa majanduslik erisaadik dr. Clodius saabus esmaspäewal Bukaresti rühma asjatundjatega. Liitlaste waatlejad arwawad, et sakslased jäätwad ka edaspidi oma kinnituste juurde, et Rumeeniale ei siinni midagi halba, kui ta demobiliseerib sajad tuhanded talupojad, kes on praegu lipu all ja wõimaldab neil suurendada Saksamaa warustamist põllumajandussaadustega.

Bulgaaria ei kasuta naabri raskusi

Sofiast, 19. märtsil (DNB) Ajalehed awaldawad peaminister Filowi seletusi Bulgaaria wälispoliitika kohta. Filow ütles, et Bulgaaria ei taha kasutada naaberriigi raskusi oma nõudmiste rahuldamiseks. Kuna sündmused praegu kiiresti arenewad, on Bulgaaria otsustanud jätkata äraootawat poliitikat, mis annab wõimaluse oodata uue olukorra selgumist, millest olenes Bulgaaria hoiak. Seepärast on Bulgaaria otsustanud end mitte siduda uute kohustustega wõi lõdemetega. Bulgaaria teeb kõik sõjast ermalejäämiseks, kuid ta on walmis kõigi abinõudega kaitsma oma iseseiswust ja wabadust igasuguse kallaletungi wastu.

Kolm aurikut põhja

Prantsusmaal weel rohkem mehi lipu alla. Briti wägede koondamine Kenyasse

Londonist, 19. märtsil. (Reuter) Briti aurik „Tiberton“, 5.225 t., on ladunud juba kuu aega. Arwatakse, et ta on hukkunud koos meeskonnaga.

„Basra“

Oslost teatab DNB: Norra aurik „Basra“ (5.450 tonni) põrkas Põhjamerel kokku ühe teise laewaga ja jäeti wajuwas seisukorras meeskonna poolt maha. „Basra“ meeskond wõeti ühe teise Norra laewa pardale.

„Tina Primo“

Londonist teatab Reuter: Itaalia sõelaew „Tina Primo, 4.853 t. suur, murdus esmaspäewal Briti kaguranniku lähal pooleks kahe teineteisele järgnewa plahwatuse tagajärjel. Üks meremees uppus, ülejäänud 36-liikmeline meeskond maabus ühes kaguranniku linnas. 7. meest neist on kergesti wigastatud.

Otsiti läbi

Tokiost teatab DNB: New Yorgist saabunud Jaapani aurik „Fushimi Maru“ otsiti Briti wõimude poolt läbi Singapore juures. Waatamata kapteni waljule protestile peeti inglaste poolt kinni Saksamaale adressiseritud post.

Saksa jalawäelaste edukas rünnak

Berliinist teatab DNB: Saksa jalawäelased teostasid hiljuti oma igapäewase luuretegewuse raamides läänerindel kangelasteo.

Üks wäike Saksa luureüksus ründas arwuliselt palju suuremat wastast ja tuli lahingus wõitjaks. Waenlane kaotas 5 meest surnutena, 8 langes wangi ja 6 sai haawata. Sakslastest sai 2 meest haawata.

Teadaandes öeldakse: üks leitnant ja mõned sõdurid läksid ettewaatlikult eikellegimaale. Äkki ragisewad suurtükid ja kuulipildujad, mille järele luureüksus tõmbub warju. Waenlasest ei ole midagi näha. Wastaje tuli on nähtaw 25 m kauguselt. 2 sakslast saawad haawata. Rühma juht tõuseb silmapilkselt üles, haarab käsigranaadi ja wiskab tihnikusse. Siis tormawad sakslased edasi. Waenlane tõmbub samm-sammult wõideldes tagasi. Weel kord püüab ta taganemist seisma panna. Tahetakse tuua kohale kuulipildujad, kuid juba lased üks allohwitser maha kuulipilduja juures mehe. Tulistamise tagajärjel tulewad lähedale sakslaste seltsilised. Üks teine luureüksus piirab põgenewa waenlase ümber ja haarab teda wasakult tiiwalt.

Lipu alla

Pariisist teatab Havas: Sõjaministeerium teatab, et järgmine kontingent kutsutakse lipu alla 15., 16. ja 17. aprillil. Teataw arw emamaa mehi liidetakse Põhja-Aafrika meestega.

Wawell nõuab 6 diwiisi

Roomast teatab DNB: Briti Kesk-Ida wägede ülemjuhataja kindral Wavelli Lõuna-Aafrika reisi kohta kuuldub Kairo informeeritud ringidest, et kindral nõudwat kindral Smutsilt tugewa Lõuna-Aafrika abikorpuse saatmist Kenyasse. Suur-Britannia on toonud seni Kenyasse, Tanganjikasse ja Somaalimaale 10.000 meest, millist arwu kindral Wavelli poolt ei peeta küllaldaseks. Smutsi poolt lubalud 10.000 meheline wägede kontingent ei rahuldawat kindral Wavelli. Ta nõudwat Lõuna-Aafrikalt 6 diwiisi ja 3—4 motoriseeritud soomusbrigaadi.

„Ainus võimalus – rünnata N. Liitu“

Belgradi leht liitlaste arwatawatest kawatustest

Belgradist, 19. märtsil. (DNB) „Politika“ Istanbuli esindaja teatab, et pärast Inglise ja Prantsuse sõjawäelaste hiljutist külaskäiku Ankaras rõhutatakse eriti, et ei Inglise ega ka Prantsuse kindralstaap mõtle rünnakule läänerindel, kuna see tooks kaasa raskeid kaotusi. Seepärast olewat ainsaks rünnaku wõimaluseks suunata see N. Liidu wastu üle Lähis- ja Kesk-Ida, et ära lõigata Saksamaa ühendust N. Liiduga Mustal merel ja sel teel kõwendada blokaadi Saksamaa wastu.

Kas Türgimaale on abi kindlustatud?

Londonist teatab Reuter: Wanameelne Cary küsis esmaspäewal alamkojas, kas Prantsusmaal ja Suur-Britannial on kindlakujulised kawad kohese sõjalise abi andmiseks Türgimaale, kui wiimase territooriumi ähwardatakse wõi kui ta peab minema appi oma naaberriikidele.

Wälisasjades alamriigisekretär wastas: Suur-Britannia ja Prantsusmaa on wastastikuse abistamise lepingu art. 1 alusel kohustatud andma Türgimaale igakuust abi juhul, kui Türgimaa satub waenulikkusse mõne Euroopa riigiga.

Cary küsis: Kas Türgimaa on esindatud praegusel sõjawäelisel konwerentsil Briti Kesk-Ida wägede ülemjuhataja ja Lõuna-Aafrika peaministri kindral Smutsi wahel?

Butler wastas: Nõupidamised Türgimaaga on toimunud ja neid jätkatakse.

Täna Riigiwolikogu koosolek

Riigiwolikogu koosolek peetakse täna kl. 5 p. l. Koosoleku päewakorras on ainsa punktina Tööliste palgalise puhkeaja seaduse 2. lugemisel.

Täna hommikul jätkawad tööd Riigiwolikogu ja Riigiõukogu komisjonid.

Lisaeelarve nr. 2 võeti Riigiõukogu komisjonis vastu

Riigiõukogu majanduskomisjonis oli eile arutusel riigi 1939./40. a. tulude ja kulude lisaeelarve nr. 2. Lisaeelarve arutamisel peatuti pikemalt alkoholi müügi küsimuste juures, mille järel eelarve võeti vastu muutmatult.

Edasi asus komisjon seaduste arutamisele. Komisjon tegi muudatusi hüpoteekide kinnistamise osas Notariaalseaduse täiendamise seaduse eelnõus, määrates, et hüpoteeke välisväärings võib kinnistada ainult Vabariigi Valitsuse loal. Kuna neid tuleb harva ette, siis peaks selleks igakordselt andma loa Vabariigi Valitsus.

Muutmatult võeti vastu Kliiring-arvete korraldamise seadus ja Kaupade sisse- ja väljaveo krediidi korraldamise seadus.

P. K. „Wõiekspordi“ 1939. a. ülejääk 61.916,89 kr.

Täna esinduskogu koosolek

Täna peetakse Tallinnas P. K. „Wõiekspordi“ esinduskogu koosolek. Koosoleku päewakorras on 1939. a. aruande kinnitamine, 1940. a. eelarwe, põhikirja muutmine ja walimised. Walimiste osas tuleb ümberwalimisele rewisjonikomisjon terwes-koosseisus ja üks wäljalangenud nõukogu-liige (E. Anton — Järwamaalt).

Nagu P. K. „Wõiekspordi“ 1939. a. aruandest nähtub, wähenes üldine läbimüük — wõrreldes eelmise aastaga — 2,47 protl. wõrra. Piimasaaduste wäljaweo alal wõiekspordi näitas tagasiminekut (umbes 6 protsenti), kuna juustu wäljaweou suurenes 43,5 protl. wõrra.

Piimatöötluse masinate ja tarwete müük on näidanud aasta-aastalt tõusu, kusjuures 1939. a. langes läbimüügi tõus täiel määral masinate läbimüügi arwele. Kuna Keskliit pidas wõrdlemisi kõrgeid laoseisu, siis ei tekkinud sõja puhkemisel kohe raskusi piimaühingute warustamisel masinate ja tarwetega. Mõnede wähemate kaupade kohalejõudmine sadamasse oli siiski takistatud, mistõttu „Wõiekspordil“ oli neid wõimalik müüa ainult piiratud arwul. Wahepeal on Keskliit jälle suutnud üksikute tähtsamate kaupade tagawarasid täiendada isegi ühe-kuni poolteise-aastase normini ning on püüdnud üksikute kaupade juures üle minna kodumaa saadustele.

Aruandeaasta algul oli Keskliidu liikmeteks 257 piimaühingut. Aasta jooksul lahkus 7 liiget, neist 5 ühinemise tõttu teiste piimaühingutega ja 2 likwideerimise tõttu. Seega jäi aasta lõpuks 250 liiget.

1939. a. ülejääk oli „Wõiekspordil“ 61.916,89 krooni. Juhatus teeb esinduskogule ettepaneku määrata osakasuks 46.371,82 krooni ja tagawarakapitalile — 15,545,07 krooni.

Suur- ja kesktööstuses 55.000 töötajat

Tööstuse aktiivsuse tagasihoidlik nõrgenemine

Esimeseks veebruariks s. a. oli kõigis suur- ja kesktööstustes kokku 55.065 töötajat, nagu selgub Riigi Statistika Keskbüroo äsja avaldatud andmetest. Eelmisel aastal samal ajal oli töötajate arv 56.649, seega wähenes töötajate arv aasta jooksul 1584 wõrra.

Kõrvutades tagasiminekut tööliste arvus ja teiselt poolt tagasiminekut nende töötundide arvus, näeme, et viimases on tagasiminek suurem. Töötajate arv langes veebruari alguks 2,7 prots., ent tegelik töömaht töötundide järgi jäi eelmisest aastast wäiksemaks 3,4 prots. Olukorras, kus tööstustel on raskusi toormaterjali saamisel, tuleb tööstuse aktiivsuse nõrgenemist sellisel määral pidada siiski tagasihoidlikuks.

Töömahu kitsenemine üksikutes tööstusharudes on wõrdlemisi erinev. Sesooni lõpulejõudmisel 1. jaan. oli tagasiminek kõige suurem chitustööstuses, umbes 32 prots., mineraalide ümbertöötamise alal oli tagasiminek 14,7 prots., toidu- ja maitseainete ning jookide tööstuses 10,8 prots., kehakatte ja pudukaupade tööstuses 7,2 prots., teistes tööstusharudes oli tagasiminek wäiksem. Tekstiiltööstuses suurenes töömaht jaanuaris 13,2 prots.

Üldiselt oli käesoleva aasta jaanuaris olukord tööstuses wõrdlemisi stabiilne. Kuigi töömahu kitsenemine ei olnud märgatawalt suur, wõib siiski konstateerida tööstuses inimtööjõumahu nõrka, kuid pidewat kitsenemist.

Kerese simultaan Narvas

Narvas andis esmaspäeva õhtul simultaani Harmonii klubi ruumes suurmeister Paul Keres, kes oli saabunud kohaliku maleseltsi kutsel. Vastaseid kogunes 28, neist wõitis Keres 23, wiigistas 4-ga ja kaotas ühele. Suurmeistri wõitjaks oli Narva möödunud aasta linnameister Helder, kes oli omal ajal ka Rakvere linnameistriks. Wiigi saavutasid Metsar, H. Ellam, Konsap, Erendi. Simultaan kestis neli tundi ja seda oli jälgimas kogukas arw malehuwilisi. Esialgu oli loota suuremat osawõtu endiste kogemuste alusel, kuid seekord kohutas inimesi arwatawasti küllalt kõrge osawõtumaks — 2 kr.

Meister Friedemanni malesimultaan

Malemeister Friedemann andis Tallinna Eesti Maleseltsi ruumes simultaani. Vastasmängijaid ilmus 21. Kuigi meister Friedemanni eelmisest simultaanist oli möödunud ligemale 10 aastat, olid wõistluste tulemused suurepärased. Täpsalt kolm tundi kestnud mängu tulemusena meister Friedemann wõitis 18 wastast, wiigistas 2 partiid ja kaotas ainult 1 partii. Wõiduprotsent 90,5 oli seega wäga kõrge.

Ülerliikliku maleturniiri juhib Rudolf Pruun

Eile mängiti Tallinnas üleriikliku maleturniiri 3. wooru. Selle tulemused olid: Remmelgas wiigistas R. Pruuniga, Laht wõitis Kärdi, Rakvere mees Blumenof wõitis Uulbergi, R. Pruun wõitis Kalde. Suur lootus Arulaid wiigistas tartlase Jõgiga. Rosenfeld mängis wiiki Brasinskiga ja Mälksoo wiigistas Sapbergiga. Praegu on turniiri eesotsas TEMS-i maletaja R. Pruun, kellel on 2 punkti ja üks pooleli partii wiigiseisus. TEMS-i mehel Kaldel on 2 wõidupunkti ja 1 kaotuspunkt.

Tagajärgi Pärnu maleturniirilt

Üleriigilisel koolinoorte maleturniiril Pärnus saavutati esmaspäeval järgmisi tagajärgi. Kartau kaotas tugevalt mängivale Utustele, Rebane Oldekopile, kuni Kivi saavutas favoriidi Rajavee vastu algul küll paremuse, kuid laskis selle jälle käest. Teised tagajärjed olid esmaspäeval: Träss — Senno 0,5:0,5, Elango — Renter 1:0, Sarapuu — Rumma 1:0. Partiid Uusküla — Kullamaa ja Lepa — Suri katkestati paremusega viimasele.

Pühadelauale

mõned paremad palad

Ilmad on küll veel talvised, aga kevadepühad tulevad ikkagi. Ajad on niisugused, et perenaine ei saa maiuspalade valmistamiseks kõike, mida ehk kasutati varematel aastatel. Pühadelauale tahab siiski perenaine panna mõne parema pala ja kirju muna. Kui meil üldiselt süüakse rikkalikumalt kui mitmel pool teisal, siis on ka perenaised pühade puhul harjunud toitu valmistama pillavamalt. Tänavu tuleb küll silmas pidada, et toitu ei valmistataks roiskumiseks, vaid parajal määral. Kimbukene kaseurbi annab lauale rohkem pühademeeleolu kui ülemäära kuhjatud toitude hulk. Mõned kirjud munad nägusalt lauale asetatuina tähistavad pühi sama hästi kui suur kausitäis mune, mis hiljem võib-olla riknevad. Ilma priiskamata, kuid siiski pühadekohast tahab perenaine pakkuda ka toidu poolest. Selleks mõned näpunäited.

VASIKAPRAAD

Vasikaprael võetakse kont välja, lihale hõõrutakse veidi soola ning pipart. Sellejärele rullitakse liha kokku, vahele pannakse veidi võid. Liharull seotakse ümbert nööriga ja küpsetatakse ahjus nagu tavaliselt praadi. Lihast välja võetud kondid asetatakse prae kõrvale pannile, et kastmest saaksime hiljem tarretist.

VASIKARULAAD

Vasika küljetükk, 200 g pekki (suitsupekk), 2 tüüringivorsti, 2 marineeritud kurki, 2—3 porgandit, soola, pipart.

Lihal võetakse ribid välja, taotakse kergelt lihavasaraga läbi ja hõõrutakse soola ja pipraga. Vorstikestel võetakse nahk pealt, samuti kooritakse kurgid, porgandid keedetakse pehmeks. Pekk, vorstikesed, kurgid ja porgandid lõigatakse nüüd pikergusteks, ilusateks ribadeks. Nad asetatakse vaheldumisi ja tihedalt üksteise ligi lihale, nii et liha kokku rullides need pikuti liharulli sisse jäävad. Liharull mähitakse puhta lapi sisse, seotakse ümbert tihedalt nööriga ja keedetakse 1—1½ tundi veidi soolatud vees. Asetatakse selle järele kerge vajutise alla.

MULGIKORBID

1 kg kuiva pressitud kohupiima, 3—4 muna, 200 g võid, tassitäis koort (vahukoort), soola, köömneid.

Saiataigen: ½ l piima, 150—200 g võid, ¼ pakki pärmi, vähe suhkrut, soola.

Kastetakse tavaline pärmitaigen, vormitakse umbes peopesasuurused kuklid, vajutatakse need käte vahel vähe lamedamaks ja küpsetakse ilma munaga võidmata ahjus. Vähe jahtunult lõigatakse kuklid pooleks ja kaetakse paksult kohupiimaseguga, mis valmistatakse järgmiselt: kohupiim masindatakse või surutakse läbi sõela ning segatakse vahustatud või, munadega (terved munad) ja koorega segu maitsestades soolaga.

Kohupiimaga kaetud kuklid võitakse klopitud munaga, puistatakse peale köömneid ning küpsetatakse üle kuumas ahjus õige lühikest aega, kuni kohupiimakord on tõmbunud ilusaks pruuniks.

Antud retsepti järele saame umbes 50 korpi.

KOHUPIIMA-MUNAD

250 g kohupiima, 250 g riivitud juustu, 80 g võid.

Kohupiim surutakse läbi sõela. Juust riivitakse. Või vahustatakse ja segatakse kohupiimaga ning juustuga. Osa taigent võib peenestatud murulauguga segada. Sellest segust vormitakse lusika abil munad ja serveeritakse rukkileiva-lõikudel.

MUNAVÕI

Või vahustatakse ja segatakse hulka kõvakskeedetud ning peeneks hakitud muna. Maitseks võib lisada peenestatud murulauku.

KOHUPIIMA-MAGUSTOIT

Kohupiim masindatakse või surutakse läbi sõela, segatakse hulka suhkrut ning koort ja vahustatakse. Lõpuks segatakse hulka riivitud rukkileiba. Kaunistatakse keedisega või vekitud puuviljaga.

Pühademunad

Kirjud munad kevadepühade laual on sedasama, mis jõulukuusk jõulude ajal. Nüüdisaja perenaine ei hakka aga mune värvima nii, et see tähendaks toidu pillamist. Esiteks — ta ei keeda mune kivikõvaks, et nende maik selle all kannatab ja munadel rebu inetuks, sinakaks muutub. Teiseks — ta keedab neid niisugusel arvul, et neid hästi ning otstarbekohaselt saab ära kasutada toiduks. Kui keedetud munad hakkavad tüütama, kasutab perenaine neid hästi ära toidu valmistamisel (munavõi, lihaning kalasalatid jne.). Need põhimõtted ei keela aga munade värvimist pühadelauale. Mune võime värvida poest saadavate vahenditega: munalakk, keeduvärvid, kirjud paberid. Veel parem aga on, kui perenaine kasutab selleks kodus olemasolevaid vahendeid, missugustega saab huvitavamaidki mune värvida. Seesugustest kodustest vahendeist olgu nimetatud värvilised, kergelt värviandvad riidelapikesed ning lõngad, sibulakoored, värvilised paberid ja vesivärvid. Neid vahendeid kasutame kas igaühte eraldi või mitut koos. Näiteks saame huvitavad munad, kui kasutame koos sibulakoori ja värvilisi riidelappe või paberit. Riidelappidest annavad enam värvi siidised ja paberist — krepp-paber ning siidipaber. Lisaks võib siin kasutada veel tangu. Näiteks asetame valgele riidetükile värvilisi riidetükikesi või paberit, selle peale hõredalt sibulakoori ja kõige peale veidi tangu. Muna asetame lapi keskkohta ja katame selle ümberringi korralikult riidelapiga ning seome nööriga. Kellel on kodus tükike tülli või vana tüll-aknaeesriiet, saab sellega ilusaid mune värvida. Nimelt tuleb muna siduda enne tülli sisse ja siis värvilisse paberisse või riidesse.

Värvilise paberi või riide aset täidab ka poest saada olev keeduvärv. Teatava oskusega saame huvitavad munad, neile korralikult, mitmesuguselt ümber sidudes jämedamat lõnga (pärllõng), ja siis mune värvides kas keeduvärvis või värvilistes lappides või paberites, kusjuures hiljem sidumiskohad jäävad heledamad — mustrilised. Vesivärvidega saavutame paremaid tagajärgi, kui munale pintsliga lihtsalt mitmesuguseid värve peale tupsutame. Et värv paremini peale jääks, selleks tulevad munad enne äädikalapiga üle hõõruda. Lastele valmistab rõõmu ning nalja munade ilustamine kleepepildikestega. Igatahes teeb koduste vahenditega värvimine huvitavamaks ka see, et kunagi täpselt ette ei teata, missugune saab värvitud muna välja nägema. Seega on asjal ka oma põnev külg, mis eriti köidab lapsi.

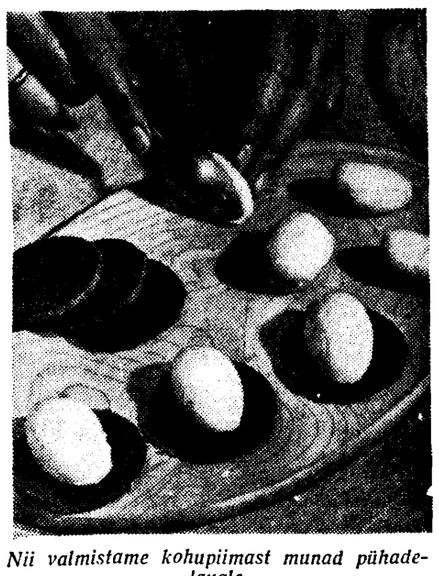

Nii valmistame kohupiimast munad pühadelauale.

Kevadel mõelgem keldrile

Korralik kelder on rahva tervise hoidja ja varanduse säästja

Korralik kelder

(Joonis Kodumajanduskoja lendlehe järgi).

A) Supijuured liivasse või peenestatud turbasse pakitult. B) Kast kaalikate ja peetide hoidmiseks. C) Riiul peakapsastele. D) Õunad kasti pakitult, pakkimislaastudesse või paberisse mähitult peenestatud turbas. E) Kartulikast. 4) Riiulid mitmesuguste väiksemate hoiunõude jaoks. I) Porgandid liivaga või peenestatud turbaga kuhilasse laotult. K) Tünnid soolatud ja hupendatud hoidiste jaoks. L) Tünnide-alune rest.

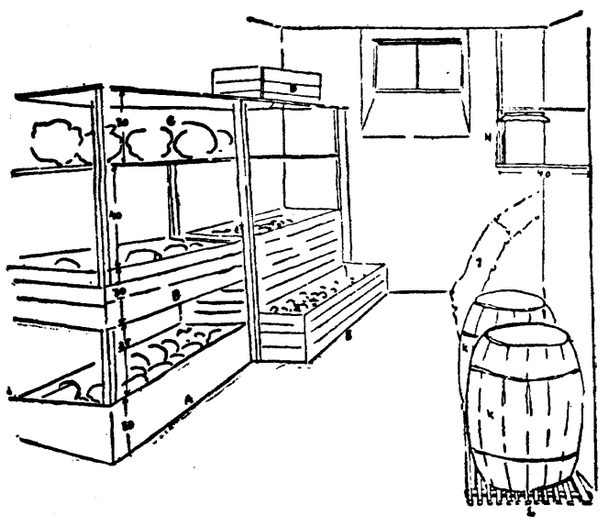

Tänapäeva perenaine on teadlik aiasaaduste toiduks kasutamise vajalikkusest, kuna inimkehale elutegevuseks nii väärtuslikkude vitamiinide ja mineraalsoolade tarve rahuldatakse kandvama osana just aiasaaduste varal.

Sügisel, kui köögi- ja puuvili, hooajast tingituna on hinnalt kättesaadavam, saab iga perenaine seda kasutada toitlustamisel küllaldaselt. Raskemaks muutub see talvel ja eriti kevadtalvel, kui aiasaaduste hind turul peaaegu poole võrra tõuseb. Ometi on vajalik ka kevadtalvel kasutada aiasaadusi, et kõik perekonnaliikmed püsiksid tervetena ja ei esineks nii palju kevadist väsimust ja roidumust. Et perenaine vastuvõetava hinnaga suudaks aiasaadusi varuda perekonnale kogu aasta tarbeks, seda võimaldab korralik hoiuruum, kuhu sügisel saab paigutada talvised tagavarad. Kuna meil olemasolevad aiasaaduste alahoiuks määratud hoiuruumid jätavad üldiselt paljugi soovida, on vajalik,

et perenaised esmajoones ise hakkaksid nõudma omale korralikke hoiuruume.

Teiselt poolt ei tohiks selles küsimuses külmaks jääda ei arhitektid ega ka majade omanikud linnas ja taluperemehed maal. Kõigepealt tuleb muidugi olemasolevad hoiuruumid käsile võtta ja nende juures esinevad vead parandada, et sügisel aiasaadusi sinna hoiule asetades need seal ka korralikult säiliksid. Perenaine tunneb tavaliselt tema kasutusel olevat hoiuruumi kõige paremini ja nüüd kevade lähenedes on õige aeg selle vead tõsiasjadena nende ette kanda, kelle hooleks suuremate ehitusliikkude vigade parandamine.

Kuna sagedasti esineb meil liiga niiskeid keldreid, kus aiasaadused mädanema ja hallitama kipuvad, on alljärgnevana toodud

juhised liigniiskuse kõrvaldamiseks.

Kui liigniiskus on tingitud põhjaveest, aitab seda kõrvaldada kuivendustorustiku ehitamine ümber keldri. Juhul kui põhjavee surve ei ole liialt tugev, aitab ka seinte ja põranda katmine seestpoolt veekindla tsementkrohviga.

Kui liigniiskus on tingitud sademete- või pinnaveest, saab seda parandada keldri seinte tõrvamisega väljastpoolt. Igal juhul mõjub hästi ka kuivendustorustik ümber keldri. Üheks võimaluseks siin on veel keldrit ümbritsevale maapinnale vastava kallaku andmine ja sillutamine, et vihmavesi keldri juurest kiiresti eemale valguks.

Hoiuruumi liigniiskust võib põhjustada veel selle seinte üldiselt vähene soojapidavus. Soojapidavuse suurendamiseks tuleb seinad seest vooderdada servkivi-tellisest voodriga. Aknadki tuleb teha soojapidavaks, milleks võib kasutada mitmesuguseid katteid.

Higistumisniiskust saab hoiuruumist kõrvaldada, ehitades keldrisse tuulutamiseks vajalikud õhuavad või torud ja tuulutades hoiuruumi pidevalt kuivade ilmadega, eriti ajal, mil välisõhk on jahedam keldri õhust.

Eelnimetatud paranduste läbiviimiseks loomulikult tuleb kasutada perenaisel meespere või isegi meistrite abi, kuid on hoiuruumide juures seesuguseidki

töid, mis langevad otseselt perenaisele.

Perenaise ülesannete hulka keldri kasutamisel kuulub keldri korrashoid ja sinna asetatud tagavarade kontrollimine. Tähtis on, et perenaine hoiaks kogu aeg keldri puhta ja kannaks hoolt tuulutamise eest sel ajal, kui ei ole külmaohtu. Tuulutamine on hõlpsam kui keldris on võimalik tekitada tõmbetuult, kas vastamisi avatava ukse ja akna abil või selleks otstarbeks ehitatud tuulutamisavade kaudu. Igal juhul peab keldri tuulutamisel silmas pidama, kas kelder kaldub enam niiskusele või kuivusele. Niiske hoiuruumi tuulutamisest oli seletus juba eespool. Liigkuivusele kalduvat hoiuruumi tuleb aga tuulutada niiskete, vihmaste ilmadega, — tuulutus võib jätkuda ka siis, kui välisõhk on soojem kui õhk keldris.

Aiasaadusi toiduks kasutades tuleb perenaisel kogu aeg teostada ka kontrolli ja kasutuseks ära viia esijoones need aiasaadused, mis kannavad mõnesuguseid riknemise tunnuseid. Kunagi ei ole soovitiv jätta hoiuruumi mädanevaid või hallitavaid saadusi, vaid need tulevad sealt eemaldada.

Eriti tähtis on

hoiuruumi hoolas ja põhjalik puhastamine kevadel,

kui kõik tagavarad keldrist lõppenud. Nimetatud põhjalikul puhastamisel tuleb hoiuruumist kõrvaldada kõik kasutatud pakkimisvahendid, nagu liiv, peenestatud turvas, pakkimislaastud jne. Kõik keldri sisustuse osad (riiulid, kastid, salved), mis peavad olema kergesti lahtivõetavad, tuleb välja õhu ja päikese kätte viia ning tulise soodaveega korralikult puhtaks pesta.

Keldri seinu ja lage on tarvilik lubjata äsjakustutatud lubjaga, millele lisatud desinfitseerimiseks pool liitrit 40 prots. formaliinilahust 10 liitri lubjavee kohta. Lupjamisele järgneb keldri korralik tuulutus. Kahe kuni kolme aasta tagant tuleb keldrit desinfitseerida kas väävlisuitsu või formaliiniauruga.

Hoiuruumi kevadise puhastamise põhjalikkusest oleneb tublisti aiasaaduste säilimine järgneval aastal, mistõttu ei tohiks nimetatud tööd teha pealiskaudselt.

Kuna hoiuruumide küsimus on suurt huvi äratanud Tallinnas 12 päeva kestnud Kodumajanduskoja poolt korraldatud näitusel „Meie igapäevane leib ja kehakate“, võib loota, et see küsimus esijoones iga perenaise südameasjaks muutub, mille tagajärjeks võiks olla hoiuvõimaluste parandamisele asumine võimalikkuse piires juba eelseisval suvisel hooajal.

M. Kauri,
Kodumajanduskoja aianduskodukorraltusnõunik.

Koduapteek igasse majja

ja igasse perekonda

Väga palju raskeid tagajärgi, ravipäevi haiglas ja arstivisiite on võimalik vältida otstarbeka esmaabiga. Seepärast leidugu igas majas, igas talus ja igas perekonnas kõige hädavajalikumad esmaabitarbed ja asetsegu omaette rohukapis.

Kõige hädavajalikum sisustus mahub rohukappi, mille mõõted on 15×28×45 cm. Kui aga soovitakse täielikumat sisustust, siis peaksid mõõted olema 38×60×16 cm. Nimetatud suuruses rohukappe võib tellida E. Tervishoiu-Muuseumi kaudu. Kapid on varustatud klaasriiulitega. Väiksem rohukapp maksab kr. 5.—, suurem kr. 9.50.

Soovijaile laseb E. Tervishoiu Muuseum rohukapi ka sisustada. Kõige hädavajalikum sisustus läheb maksma 10 kr. Kuid sisustada võib rohukappi ka igaüks ise juuresoleva nimestiku järgi.

Hädavajalikkude esmaabitarvete nimestik: 1. Joodtinktuuri — 30 gr. 2. Boorvaseliini — 2 tuubi. 3. Palderjanitinktuuri — 50 gr. 4. Eeterlikke palderjanitilku — 20 gr. 5 Marlit — 1 m. 6. 2 rullsidet, 4 sm. 7. 2 rullsidet, 8 sm. 8. kolmrätik. 9. Ligniini — 100 gr. 10. Puhastatud vatti — 50 gr. 11. Bensiini — 50 gr. 12. Kloorlupja 25 gr. 13. Seepi. 14. Söögisoodat — 2 karpi à 10 gr. 15. Tümoolpiiritust — 100 gr. 16. Termomeeter. 17. Ammoniaaki (nuuskpiiritust) kummikorgiga pudelis — 50 gr. 18. Kleeplaastrit. 19. Näpitsad.

Akadeemilise Emakeele Seltsi küsimusleht nr. 4

1. Kohati Eestis oli muistsetes mõisade rehealustes kiwist tulekolle (umbes laternakujuline kiwist tulepesa), milles öösise rehepeksu puhul piirud (pirrud) wõi lõmmud põlesid. Wõrumaalt on teateid, et seesugust nimetati tulõahu. Kas tuntakse seda ka mujal? Kuidas seda kutsutakse?

2. Kas teie kodunurgas tarwitatakse sõnu hämmastama (hämmästämmä), ämätsema, himmastuma (himmastam,-ma)? Mille puhul? Kas niisuguseid sõnu pruugitakse ka 'pehkimise, mädanemise' tähenduses? Mislaadilist mädanemist nad tähendawad ja missuguste asjade (puu, riie, paber, toit) kohta üteldakse?

3. Kuidas nimetatakse teie pool kollakasrohelist föödawat konna? Mitut liiki konne tunnete? Kuidas kutsutakse konnapoegi (eri arengu-aitmetel eri nimetused)?

4. Kuidas kutsutakse wõrku wee peal hoidwaid lauakesi?

5. Kas tuntakse seenenimetust räänik?

6. Kas olete kuulnud sõna kobilad? Mida see tähendab?

7. Pärnumaalt on teatatud, et kaats tähendab riket wõi kõwerust kruwi windi,l. Seldakse: käänas kruwi nõnda halwasti, et wõttis windidele kaatsa wahele. Kuidas kutsutakse mujal pool seesugust riket? Seletada lähemalt, missugune see on ja kuidas tekib.

8. Kas tunnete ütelust puu on wili? Kunas seda öeldakse? Missugust aeda nimetatakse wili-aed? Kuidas see on tehtud?

9. Missugusid sõnu tarwitatakse teie kodukandis (marja, õie, pähkle jne.) kobara tähenduses?

10. Kuidas kutsutakse kiwiseid kohti põllus? Mida tähendab paagas (paljuse nimetaw: paakad)?

11. Mõnel pool kutsutakse mahajäänud rukkiett (rukkiesi) siba. Mis on selle nimetuseks teie nurgas?

12. Mida tähendab sõna puserik? Kuidas nimetatakse kangakudumisel tekkinud wigu? Lähemalt selgitada, missugused need on ja kuidas neid parandada?

13. Wanasti oli sängipeatsis (sängipähitses) padja asemel ölewihk. Kuidas seda kutsuti? Kas olete kuulnud nimetust reba? Mida see tähendab?

14. Kohati Pärnumaal on wiletsa sängi nimetuseks ronid. Kas seda sõna ka laiemalt tuntakse? Kuidas kutsutakse mujal wana ja logisewat woodit? Missugused magamiswahendid olid wanasti? Kuidas neid nimetati?

15. Mida tähendab aia pida? Missugune see on?

16. Kuidas nimetatakse halwastikaswanud kohtas puul wõi luul? Kirjeldada, kuidas seesugused kohad wälja näewad. Kas olete kuulnud nimetust paherdus? Mida see tähendab?

17. Kuidas kutsutakse teie pool soos kaswawaid kiduraid kaski?

18. Kas olete kuulnud ütelust: ihule jääb wõre sisse. Mis puhul seda tarwitati? Mida see tähendab?

19. Kas tunnete ütelust: puu on kõweras ja wimppus. Mida tähendab sõna wimppus?

20. Kas tuntakse teie kandis sõnu kõre (kõrrõ), murss (mursad), lõst (lõstad), rawistama, riimus, süts (tsüts), tott (totud)? Mis tähenduses neid tarwitati?

Wastuste jaoks palume nõutada Akadeemilisest Emakeele Seltsilt sedeleid ja ümbrikke. Seltsi ümbrikuga saates ei tule wastajal postitulu kanda. (ümbrikku ei wõi kinni kleepida, küll aga oleks soowitaw paelaga kokku siduda.) Kõikide sõnade puhul palutakse üteluseid ja seletused anda kohalikus murdes. Igale küsimusele wastatagu eri sedelil, kirjutades ainult sedeli sellele küljele, kuhu pole peale trükitud AES. Wastajaid palutakse teatada oma täpne aadress ja wanus ning kellelt ja kus teated saadud.

Wäärtusliku kaastöö eest juba ette tänades

Akadeemiline Emakeele Selts,
Tartu, Rüütli 24.

Tartu õpilaste intelligentsist

Perekonnad ja rajoonid määrava tähtsusega

Tartumaa õpetajate Liidu täiskogu koosolekul esmaspäeval refereeris dr. J. Tork teemal: „Eesti laste intelligents.“ Kuna meie lehes on juba varemalt referendi uurimustöö kohta ülevaateid toodud, siis piirdume seekord nende väidetega, mis puudutavad Tartu koole.

Referent tähendas, et õpilaste intelligents vanuse järgi eri klassides näitab, et mida noorem õpilane klassis, seda kõrgema intelligentsiga ta on. Seepärast võiks parimaid õpilasi võtta ka varem kooli. Poiste intelligents on veidi kõrgem tütarlaste omast.

Kui võrrelda Tartu linna 1. ja 4. algkooli, siis on 1. algkooli õpilastel intelligentsitase kõrgem. See on tingitud asjaolust, et 4. algkoolil ei olnud Karlova mõisas olles oma kindlat rajooni. Seminari algk. ja 12. algk. vahe on väga suur. Esimene neist

valib õpilasi katsete põhjal,

teine on maatüübiline, kus õpilased suvevaheajal käivad karjas. Seepärast ongi nende koolide õpilaste intelligentsitase väga erinev. Linna 7. algkool, mis on ka maatüübiline, on siiski parem, kuna Kesk tänava rajoon on samuti parem.

Kuna väga palju oleneb koolitöö edukus sellest, missugustest perekondadest ja rajoonidest koolid õpilasi saavad, tuleks iga kooli kohta

vastavad normid ära määrata.

Kui tingimused erinevad, ei või ühtlase mõõdupuuga töötulemusi hinnata.

Kui Tartu 8. algk. (nõrgaandeliste) ja normaalalgkooli õpilaste intelligentsitaset võrrelda, siis selgub, et diferents on suur. Tallinnas on see vahe veelgi suurem, sest seal on üks abikool palju suuremale laste hulgale. Tartu linna 11. algk. (raskesti kasvatatavad lapsed) ja normaal-algkooli õpilaste intelligentsitaset uurides selgub, et seal ei ole vahe nii märgatav.

Linnaõpilased on maaõpilastest intelligentsemad. Ka maatüübilised linnaalgkoolid on õpilaste poolest veidi kõrgema intelligentsiga kui päris maakoolid.

Õpetajate laste intelligents on eriti suur.

Riik peaks seega püüdma nende laste koolitamist soodustada.

Läbirääkimistel võttis sõna koolide-inspektor A. Kurvits, kes rõhutas, et laste intelligentsi küsimus on väga tähtis ja muutub üha akuutsemaks. Kuna koolid teostavad selektsioni, et edasi viia kõige väärikamaid õpilasi, on intelligentsi uurimine eriti tähtis. Õpetajad peaksid referendi uurimustöö vilja kasutama, kuna töö resultaadid seda väärivad.

Suislepa Ühispanga juubeliaasta

Pildil praegune panga juhatus ja nõukogu

Paremalt esimene P. Meil — nõukogu esimees, Hans Wares — kassapidaja, Joh. Rips — juhataja, Hans Rõõm — asjaajaja

Laupäeval pidas Suislepa Ühispank oma korralist aasta peakoosolekut. Kuna 1939. a. oli pangal kümnendaks tegevusaastaks, siis esines panga asjaajaja koosolekul ülevaatega panga senise tegevuse üle. Koosolek kinnitas panga 1939. aasta aruande juhatuse poolt esitatud kujul. Aruandest selgus, et pank on töötanud täiesti rahuldawate tulemustega, näidates möödunud aasta eest puhaskasu kr. 994,97.

Wanuse järgi juhatusest wäljalangenud liikmed Joh. Rips ja Hans Wares waliti tagasi. Samuti waliti ka nõukogusse tagasi K. Waher ja Mats Külw, uuteks liikmeteks said Anus Anderson ja E. Märtson.

Panga juhatusse kuuluwad: esimees — Joh. Rips, liikmed Hans Wares ja Hans Rõõm. Panga nõukogu esimeheks on Paul Meil. Panga juhatuse koosseis on püsinud suurema muutuseta 10 aastat ühtlane, mis panga edukat tegevust kõigiti on soodustanud. Koosolekult saadeti Wabariigi Presidendile terwitustelegramm.

Kui suur on normaalne wahekasu kalossidelt

Wahekasu tohib wõtta 20 prots. müügihinnast

Kaubandus-tööstuskojas toimunud asjasthuwitatud ringkondade nõupidamisel töötati wälja ja esitati Majandusministeeriumile kinnitamiseks seisukohad bruto-wahendustasu (wahekasu) kohta kummijalatsite (kalosside) kaubanduses.

Sellele on Majandusministeeriumi Kaubandusosakond niiüd kirjalikult wastanud, et tema arwates tuleb kummijalatsite jaotimüügil normaalseks wahendustasuks pidada 20 prots. müügihinnast. ühtlasi on teatatud, et osakond ei poolda kalosside müüki importööridelt hulgimüüjaile edasimüügiks jaekaupmeestele, waid müüki tuleks teostada importööritelt otseselt jaotimüüjatele. Kui aga mõnesugustel kaalutlustel peaks siiski olema tarwiline hulgimüüjaid müügiahelasse sisse lülitada, ei tohi kogu wahendustasu kaubale milgi tingimusel ületada importööri + jaotimüüja normaalset wahekasu, t. o. 30 prots. jaemüüja müügihinnast.

Kaubandus-tööstukoda omalt poolt lisab, et teatawasti 20 prots. müügihinnast on 25 prots. omandamishinnast (sissesostuhinnast) ja 30 prots. müügihinnast 42,9 prots. omandamishinnast (sissesostuhinnast).

Põgenes põtrade eest

Wirumaal Kohtla metskonnas, Ojamaa wahtkonnas, samanimelises külas elutsew taluperemees A. Ojamaa elas omapärase seikluse üle pühapäewa hommikul. Minnes nagu harilikult hommikul hobusega metsaweole, märkas mees metsa teel 4-pealist põdrakarja, kes ei möelnudki teed anda lähenewale talumehele. Jõudes põtradest umbes 10 m kaugusele, wahtisid loomad lähenewat talumeest. Kuna talunik põdrakarjas märkas wanu suurte sarwedega pulle, peatas ta hobuse, et oodata, millal põdrad tee wabaks annawad. Põdrad ei möelnudki aga teelt lahkuda, waid hakkasid liikuma talumehe suunas, kes suures hirmus pööras hobuse ümber ja kihutas koju.

Lumi teeb mesinikele muret

Et senini sulasid ilmu weel on wähe oldud, siis on lumi lahtine ja matab wähemagi tuule mõjul aiad ja warjulised kohad.

Eriti aga muret teeb tuisk mesinikele, sest ta matab mesipuud hommikuks korralikult lume alla. Mõned uskusid, et lumi laseb õhku läbi ja seega ei peaks mesilased lämbuma. Kuid järgi waadates selgus, et tarust hoowawa soojuse tõttu on lumi awauste eest sulama hakanud ning jäätanud, kattes sel wiisil awaused jääga ja lämmatades mesilased.

Önnetusi ja kuritöid

Kullasepp waleraha-wabrikandiks

Pärnus walmistati ühekrooniseid walerahasid

Pärnu krim.-politsei ametnikkudel läks korda awastada Pärnus, Brakmanni tän. 56 elutsewa kullasepa Adolf-Lepold Adamsoni korteris ja töötoas 1-krooniste walerahade walmistamise wabrik. Süüalune wahistati kohe ja paigutati wanglasse, kuna ta wõttis süü omaks.

Wahistatu seletas, et waleraha tegemisele asunud ta kitsikuse eemalepeletamiseks, sest kullasepaäri ei ole wiimasel ajal enam hästi läinud. Ta walmistanud 1-kroonised walerahasid kahe nädala jooksul 10 tükki, kuid juurdlusel selgus, et ta on neid walmistanud hoopis suuremal arwul. Adamsoni 20-aastane tütar Ida, kes peamiselt tegeles isa poolt walmistatud waleraha lewitamisega, seletas, et tema üksi lewitanud wiimasel ajal 33 ühekroonist waleraha. Kuuldub, et Adamsoni walerahapaja toodang on märksa suurem.

Ametiwõimud sattusid waleraha wabrikule üsna juhuslikult. Nii awaldas möödunud laupäewa õhtul Akadeemia tn. 3 elutsew toiduainetekaupmees politseile, et sama päewa õhtupoolikul on Adamsoni lapsed, tütar ja poeg, ostnud toiduaineid ja maksnud nende eest wale ühekroonisega. Waleraha selgus hilisemal järelewaatlusel ja esitati ka kohe ametiwõimudele asitõendusena. Ametiwõimud leidsid Adamsoni tööloast ja elukorterist waleraha walmistamise stantsid, waske jne. Ka saadi kätte mõningaid walekrooniseid. Adamsoni tütar, kes muide on lõpetanud Pärnu Saksa gümnaasiumi, lewitas waleraha peamiselt turul maarahwa seas. Wäliselt on walekroonised wähe eraldatawad õigetest.

Tüssati Walgamaa talupidajaid

Selgitati kaaluwõltsimised Riigi Wiljasalwe wilja wastuwõtmisel

Esmaspäewal saatis Walga kriminaalpolitsei prokuröri korraldusse juurdluse Riigi Wiljasalwe ametnike kuritarwituse kohta, mis toimus möödunud sügisel Walgamaa põllupidajailt wilja wastuwõttes.

Juurdlusel selgus, et Riigi Wiljasalwe ametnikud panid petmisi toime wilja kaalumise juures. Suuremaid petmisi on seni awastatud Sangaste ja Kaagjärwe walla talupidajailt wilja wastuwõtmisel. Ametnikud näitasid wilja kaalu wähemana, millega kahjustati wiljatoojaid. Saadud ülejääk realiseeriti sel teel, et otsiti wiljatooja, kes nõustus toodud wiljahulga suuremana näitamisega ja kes siis saadud kasust maksis poole dokumentides kaalu wõltsinud ametnikele.

Pettused awastusid kõige esmalt Kaagjärwes, kuna mitmed sealsed talupidajad olid wilja ka kodus kaalunud. Nii Kaagjärwe weskipidaja Ed. Hitzenbühleril näidati ühel juhul wilja 90 kg wähem kui tegelikult oli. Kontrollima meest aga kaalu juurde ei lastud. Samasuguse kaebuse esitasid Leo Zilmer Kaagjärwe Wäljamäe talust ja sama walla Rautina talu pidaja Artur Raudla. Sangaste walla Keeni jaamas wõltsis Riigi Wiljasalwe ametnik Johannes Kiwisaar Sangastes elutsewa Feliks Allikwee wilja kaalu, näidates temale arwes 100 kg wilja rohkem. „Lisaraha", mida oli 26 kr., jagati hiljem omawahel. Wilja kaalu wõltsimise koguulatust siis ei läinud muidugi korda selgitada, kuna enamik talupidajaid usaldas Wiljasalwe ametnikke ja wilja kodus üldse ei kaalunud. Ametnike kuritarwituse läbi Riigi Wiljasalw kahju ei kannatanud, kuna kahju läks wiljatoojate arwele. Riigi Wiljasalwe toimkonnas polnud ka alalised riigiteenijad, waid ainult sügiseseks hooajaks ametisse palgatud isikud. Praegu pettuse toimijad enam Riigi Wiljasalwe teenistuses ei seisa.

Laps wõttis arseeni

Wõru linnahaiglasse toimetati möödunud pühapäewal Haanja wallast Wello Reimann, 4 a. wana. Laps oli järelewalweta tuppa jäädes wõtnud hiljuti loomaarsti poolt talu loomadele kirjutatud rawimitest 5 pulbrit sisse, mis sisaldasid arseeni. Laps leiti meelemärkuseta olekus. Ta toimetati Wõrru haiglasse, kus waatamata raskele seisukorrale suudeti lapse elu päästa.

Sangastes warastati paljaks Tartu laadakaupmees

Sangaste 1. rajooni konstaabel saatis Walga kriminaalpolitsei korraldusse Wõrumaalt Kölleste wallast päritolewa kaltsukaupmehe Aleksander Najala. Najalat süüdistatakse suuremas warguses, mis ta on toime pannud pühapäewal Sangaste Lauküla alewikus, warastades pummeldamise juures Tartu laadakaupmehelt Adam Purrelt rahakoti 205 krooniga ja suure kohwri mitmesuguse riidekaubaga, kokku 500 kr. wäärtuses.

Tartus Aleksandri tän. 116—5 elutsew laadakaupmees A. Purre ilmus pühapäewa hommikul Sangaste 1. rajooni konstaabli L. Prakli juurde, ning awaldas, et temal on läinud kaduma raha ja kaup. Purre oli sõitnud esmaspäewasele Sangaste laadale ja hakkas pühapäewa hommikul Laukülas pummeldama teel kohatud kahe kaltsukaupmehest noormehega. Peale pummeldamist ta leidis, et oli langenud warga ohwriks. Ta kahtlustas warguse toimepanemises üht joomakaaslast, kelle konstaabel paari tunni jooksul tabaski. Tabatuks osutus A. Najala, 19 aastat wana, kes temale omistatud süüd kangekaelselt eitab. Noormehe juurest leiti aga Purre kohwer lahtimurtud lukuga. Noormeest on ka warem warguse eest tingimisi karistatud.

Tabati 2 Kolowere põgenikku

Kolowere alaealiste hooldusasutusest põgenesid ära Endel Praks ja Oswald Kahem, kelle tabamiseks palus kaswatusasutuse juhataja politsei abi. Nüüd läks Rakweres politseil korda põgenikke tabada. Nimelt oli Endel Praks tulnud Rakwerre oma wanemate juurde ning sinna asus ka kaaspõgenik Kahem. Poisid toimetatakse nüüd tapikorras Kolowerre tagasi.

Wõru telliskiwitööstus oli süttimisohus

Öösi wastu pühapäewa, 17. skp. kell kolmweerand kaks anti Wõrus tuletõrje häire. Selgus, et tuli oli pääsenud lahti Wõru linna lähedal nn. „Itaalias" asuwas Walter Kuus'ele kuuluwas telliskiwitehases. Tuld märkas tehase öövaht, kes kohe teatas juhtumist politseile, millele järgnes alarm. Kuna tuletõrje kiiresti kohale jõudis, siis suudeti tulepesa, mis oli tekkinud küdewast ahjust, kiiresti likwideerida ning suurem kahju jäi tulemata.

Wiinakoorem kraawis

Laupäewa õhtul juhtus liiklemisõnnetus Tartu—Kallaste maanteel Wara walla piirides endise Wara kõrtsi kohal Mihhail Koslewi weoautoga, millega weeti Kallaste linnawalitsuse wiinakaupluse jaoks wiina. Kuna maantee nimetatud kohal oli kitsas, libises auto kraawi, mille tagajärjel läks katki 50 liitrilist wiinapudelit ja üksikud denatureeritud piirituse pudelid. Õnnetuse läbi tekkinud kahju tõuseb 160 kroonile.

Tartumaalt

Tõrawere maanaiste kink kodukaitsjaile. Tõrawere maanaiste seltsi juhatuse poolt on otsustatud oma abi pakkuda riidewarustuse muretsemiseks kaitseliidule ja sõjawäele. Maanaiste poolt kogutakse selleks otstarbeks lambawillu, millest seltsiliikmed koowad tekke, sokke, kindaid j. m. warustust. Järjekordne willakorjamine toimub eelolewal kolmapäewal. On peetud soowitawaks, et iga liige annetaks wähemalt 400 gr. willu riigikaitse hääks.

Puhja tuletõrje pidas peakoosolekut. Puhja walla Wabatahtlik Tuletõrjeühing pidas pühapäewal oma korralist peakoosolekut. Koosolekule oli ilmunud 176 tegew- ja 3 toetajaliikmest 48 liiget. Aruande järele on ühingul wara 8655,20 krooni wäärtuses, seal hulgas ka 1938. a. ostetud mootorprits. Kassa- ja tegewusaruanded kinnitati ühel häälel.

1940. a. eelarwe wõeti wastu juhatuse poolt koostatud suuruses, kus tulud ja kulud on tasakaalus kr. 2785. Juhatusest lahkus omal soowil Eduard Osso, kelle asemele waliti uueks liikmeks Imand Lukk. Loosiga wäljalangenud K. Närska ja Johan Järwe waliti tagasi. Teisteks juhatuse liikmeteks on A. Kompus, R. Metsjärw, W. Kink, A. Raits ja U. Juuno. Ühingu esimeheks on Karl Kontor ja tuletõrjejuhiks Aleks. Puskar.

Turbatööstus mehhaniseerimisele. Puhja walla turbaühingud pidasid pühapäewal oma ühist koosolekut, kus oli arutamisel turbawalmistamise mehhaniseerimine. Läbirääkimiste järele otsustati muretseda turbapress, ja juba tänawu hakata tootma presstuwrast.

Tuletõrje ülewaatus Puhjas. 17. märtsil toimetas 1. jaoskonna politseikomissar Tartumaal hr. Kolk Puhja walla Wabatahtliku tuletõrjeühingu ülewaatust. Ülewaatusega jäädi täiesti rahule.

Põllutööliste nõudmine elawneb. Kewade lähenemisel on Elwa ümbruses märgata elawuse tekkimist põllutööliste kauplemise ümber. Konwendi tööbüroos on registreeritud praegu nii mees- kui ka naistöölisi. Mis puutub palgatingimustesse, siis nõuawad mehed 40—60 kr. kuus ja naistöölised keskm. 35 kr. kuus. Peremehed peawad tööliste nõudmisi kõrgeiks, seetõttu on ka tehingute sooritamisi tööbüroo kaudu olnud wähe.

Walgamaalt

Dr. Kadaja tagasi Hargla jaoskonnaarstiks. Walga maawalitsuse otsusega esmaspäewal määrati omal palwel tagasi Hargla jaoskonna terwishoiuarsti kohale dr. Ants Kadaja, kes sealt 1. weebruaril siirdus Helme jaosk. arstiks. Helmesse waliti uueks jaoskonna terwishoiuarstiks dr. Joosep Weskimets Karksi-Nuiast.

Wõrumaalt

Weriora haridusselts organiseerib nooreb. Weriora Haridusselts on oma töökawasse wõtnud ümberkaudse noorsoo aktiiwse organiseerimise. Nii on seltsi juures rakendatud nooreb tegewusse näidendi ja deklamatsiooni alal ning üritatakse kirjandusringi kaudu meie kirjandusega tutwustamist ja õige ning teadliku lugemise õpetamist. Samal alal peeti A. H. Tammsaare mälestuseks aktus, mis leidis wäga elawa osawõtu.

Metsades on külm wõtnud puid. Nüüd päikesepaisteliste ilmadega on Wõrumaal peaaegu kõigis piirkondades metsades massiliselt puid punakaks tõmbunud, peamiselt just kuuski. Uurimisel on selgunud, et möödunud talw oma erakorralise pakasega on põhjustanud hulgaliselt metsades elujõuliste puude külmumist.

Kalad on külmanud jäässe. Wõrumaal on hakatud tegema ettewalmistusi selleks, et wältida jõgede piirkonnas suuremaid uputusi, sildade ja weskipaisude häwitamist. Sealjuures on hakatud sildade juurest kaitse korraldamiseks lõhkuma jääd. Üllatawal kombel on taolisetest kohtadest leitud tublisti jäässe külmunud kalu, kes tõenäoliselt wähese wee tõttu jäid jääwangistusesse ning hiljem külmusidki jäässe.

Räpina wäikemaapidajate ühingu töö edukas. Pühap., 17. skp. peeti Räpina algkooli ruumes Räpina wäikemaapidajate ühingu aastapeakoosolekut. Möödunud tegewusaasta on ühingul olnud wäga edukas. Ühing on korraldanud oma liikmetele mitmeid wajalikke kursusi ja wõistlusi. Möödunud aastal toimus wäiketalundite korrastamisewõistlus. Wõistlusest osawõtnuile jagati nüüd diplomeid ja rahalist autasu. Wõistlusel tuli esimesele kohale Albert Kiwiots, teisele kohale Paul Joa, Paul Otsing, Samuel Simula, Wiktor Peedosk, kolmandale kohale Wiido Peterson, Alfred Brunnsild, Paul Kaur, Richard Kontkar, Daniel Piirilaht, Johannes Siilbaum. Peale diplomite jagati wõistlusest osawõtnuile ka rahalist autasu. Kiitusekirja sai A. Söber. Juhatusse waliti: Daniel Piirilaht, Oskar Peedosaar, Albert Kiwiots, Richard Kontkar, Samuel Simula. Koosolek otsustas saata märgukirja Wabariigi walitsusele kinniswara puhtakasu rublade ümberhindamise asjus. Tulewa aasta töökawa näeb Räpina wäikemaapidajate ühingul ette suuri ettewõtteid. Muuseas on ühingul kawas ostu teel omandada ühiselt traktor ja teisi põllutöötarbeid.

Wirumaalt

Koguti üle 5000 kr. puudustkannatajate abistamiseks. Wiru maawalitsuse hoolekandeosakonnal walmis aruanne puudustkannatajate erakorralise abistamise kohta Wirumaal käesolewal talwel, mis läbi wiidi kohalike omawalitsuste ja seltskondlike organisatsioonide ühiskorraldusel. Annetustena koguti raha, toidukraami, riideid jne. mis jagati maal elutsewaile puudustkannatajaile. Aktsioon õnnestus üle ootuste hiilgawalt ning annetuste koguwäärtus maakonna kohta on 5.023,78 kr., sellest raha 2.011,44 krooni.

Läbi kodumaa linnade

Elwast

Esimesed rahwatantsuwõistlused. Pühapäewa hilisõhtul toimusid Elwa koolimajas UENü Elwa osakonna korraldusel esimesed rahwatantsuwõistlused. Osawõtjaid oli 6 paari. Parimaks paariks tunnistati Osk. Rigol ja pr. Maimu Must, kuna 2. ja 3. koha jagasid paarid prl. Hilja Pullerits ja Oskar Kaaramaa ning Linda Tooma ja Ferd. Rajalo.

Elwa Ühispanga tegewus areneb. Elwa Ühispanga mööd. aasta tegewus on osutunud üldiselt edukaks. Hoiuste summa oli aasta lõpul 90 tuh. kr., kuna laene samal ajal oli 85 tuh. kr. Panga tegewus lõppes 744-kroonise ülejäägiga. Osakasu kawatsetakse maksta 6 prots.

Otepäält

94 diplomeeritud õhukaitsjat. Otepääl toimusid KO kursuse lõpul kursuslastele katsed. Osawõtjaid oli arwukalt. 96-st kursuslasest sooritasid katsed 94. Kursuste üldkorraldus lasus J. Niklusel ning oli kõigiti hea.

Walgast

Metalli oskustöölistest puudus. Walga raudteetehased wajawad juba pikemat aega oskustöölisi lukuseppasid, kuid pole neid wajalikul arwul saanud, kuna suur on küll pakkumine kutseta lihttööliste alal.

Endistel aegadel oli aga ka alati suur pakkumine oskustöölistest, kuid nüüd näib, et noori ei tule nii palju juurde kui waja.

Raudteetehaste päewatöölised paluwad päewapalga tõstmist. Walga raudteetehaste päewatöölised pidasid üldkoosoleku, kus arutati tööliste päewapalga tõstmist seoses elukallidusе tõusmisega. Kuna tükitööga teenitakse 4—5,50 kr. päewas, siis otsustati ühineda Tallinna raudteedepoo tööliste resolutsiooniga ja pöörduda palwega Wabariigi Walitsuse poole teedeministri kaudu, et päewapalk tõstetaks järgmiseks: tööline 4 kr., ametimehe abi 4,75 kr., ametimees 5 kr. ja ametimees wäljaspool astet 5,50 kr. päewas, kuid rongiteenijate asetäitjale päewatöölisele pühapäewade eest kahekordne palk ja wastaw warustus.

Jõuwankrijuhtide kutseühingu peakoosolek. Pühapäewal peeti Walgas Eesti Autojuhtide ja Mototehnikute Walga Kutseühingu peakoosolekut. Koosolekut juhatas ja andis selgitusi ühingu tegewusest esimees Jaan Kõiwumägi. Esitatud kujul wõeti wastu aruanne ja eelarwe. Kuna walimised toimusid juba warem, siis juhatuses muudatusi ei olnud. Koosolekul registreeriti ka kümmekond uut liiget, nii et ühingu liikmete arw ulatub nüüd 80-le.

Walga turg esmaspäewal, 18. märtsil. Rahwa osawõtult oli esmaspäewane turg keskmine. Tapetud sigu rohkesti, hind jäi püsima eelmise turupäewa tasemele.

Põllusaadused: Rukkijahu 3—3,05 kr. 16 kg, loomajahu 1,90—2 kr. 16 kg, kaerad kuni 1,90 kr. 16 kg, obrajahu 25—27 s. kg, püül sordi järgi kuni 40 s. kg, manna 40—43 s. kg, kanaterad 8—10 s. liiter, kanepiterad 25 s., kruubid 23—25 s., herned 20—23 s., oad kuni 20 s. liiter. Kartulid wäikemüügil 15 s. walgete ja 17—20 s. wäikeste siniste karnits.

Aiasaadused: Wärsked kapsad 40 s. kg, peawiisi kuni 50 s. tükk, hapukapsad 30—35 s. l, porgandid 25 s. kg, sibulad 18—20 s., sigurid 18 s., õunad 25—30 s. liiter, kuiwatatud õunad 50—60 s. liiter.

Karjasaadused: Koor 90—100 s. liiter, taluwõi 85 s. 400 g, kohupiim 35—40 s. kg, kanamunad 15—20 s. paar, juust kuni 1,40 kr. kg. Mesi 1,80—2 kr. kg.

Liha, elusloomad ja kalad: Tapetud sead 90—100 s. tapakaalu kg, tapetud kanad kuni 1,90 kr. tükk, tapetud nooreb kukeb 60—100 s. tükk; kalaturul puudusid wärsked räimed, teiste kalade hinnad näitasid tõusu: hawid 80—90 s. kg, latikad 60—90 s. kg, ahwenad 30—60 s. kg, tursad 25—35 s. kg, lutsud 50 s. kg, sudakad kuni 1,25 krooni kg.

Heinad ja puud: Ristikheinad ja timutid 8—12 s. kg, aasaheinad 7—10 s. kg, söödaõled 5 s. kg, rukkiõled 40 s. kimp. Puid oli seekord rohkesti, nõuti segapuudest kuni 6,5 kr. ja kasepuudest kuni 7,5 kr. koorem.

Wõrust

Wõru UENü walmistab juubeliks. Pühap., 17. skp. pidas UENü Wõru osakond oma peakoosoleku, millest wõttis osa ligemale 100 liiget. Pikemaid mõttewahetusi tekkis osakonna 15. aastapäewaga seoses olewate küsimuste juures, kuna osakond 24. apr. tähistab nimetatud tähtpäewa, mida otsustati kõigiti pidulikult teha. Samuti otsustati teha kõik seni UENü'st wäljaspool olewa noorsoo organiseerimiseks enesearendamise töös.

Osakonna juhatusse waliti: El. Ploom, O. Raud, R. Härmik, L. Willemson, A. Siiman, E. Wahtra ja T. Silwet. Esindusekogu liikmeteks waliti E. Ploom ja O. Raud. 1940. a. eelarwe wõeti wastu tasakaalus kr. 560. Osakonnal on liikmeid üle 150. Osakonna juures töötawad segakoor, orkester, malering, spordiharu, naisring, rahwatantsurühm, näiterühm jne.

Pärnust

„Jahtal" oli peakoosolek. Pühapäewal pidas Pärnu Mere- ja Kalameeste Selts „Jahta" oma peakoosolekut. Tähtsama päewakorrapunktina oli ette nähtud seltsile oma maja ostmise küsimus, mis otsustati peakoosoleku poolt jaatawalt. Asuti seisukohale, et koha kaitsele tuleb panna märksa suuremat rõhku.

Jõgewalt

Jõgewa Põllumeeste ühispanga peakoosolekult. Äsjapeetud panga aastapeakoosolekul kinnitatud aruandest, mis näitab ainult esimese üheksa kuu tegewust, selgub, et omakapitalide summa on tõusnud kr. 9435 peale, mida kokku on pannud 185 ühispanga liiget. Hoiusummasid on hoiule toodud kr. 61.493 ja laenusid wälja antud kr. 74.505 wäärtuses. Äriseis oli aasta lõpul kr. 92.196.61, kusjuures üldine läbikäik oli aga kr. 1.182.770,33. Kulud-tulud olid tasakaalus kr. 4.185,99, näidates ülejääki 9 kuu eest kr. 232,98.

Praegu kuuluwad ühispanga juhatusse: esimehena — Jaan Kurik ja liikmetena — Joh. Poom, August Tibar.

Nõukokku kuuluwad: esimehena — Paul Jürman — abiesimehena Karl Tebro ja liikmetena Karl Roomet, kes ühtlasi on ka ühispanga juhatuse liikme asemikuks, Ferdinand Ilwes, Jaan Wäine, Woldemar Tiks ja Joh. Ratsep.

Peakoosolekul liisu läbi wäljalangenud liikmed: juhatusest — J. Poom ja nõukogust K. Roomet ja W. Tiks waliti kõik ühel häälel tagasi. Samuti waliti tagasi ühel häälel rewisjonikomisjon terwes koosseisus. Puhtastkasust määrati tagawarakapitaliks 20 prots., liikmetele diwidendiks 4 prots. ja Riigikaitse fondi kr. 25. Praegu on ühispangal üle 200 liikme ja samuti on tõusnud hoiuste summa.

Narwast

Aleksandri kogudusele määrati uus juhatus. Narwa Aleksandri koguduse uue õpetaja walimise ümber tekkinud lahkhelide tõttu lahkus mõni aeg tagasi juhatus terwes koosseisus ning enamik nõukogu liikmetest. Kuna juhtiwate organiteta pole wõimalik õpetaja walimist teostada, siis määras nüüd konsistoorium kogudusele ajutise juhatuse, mille esimeheks nimetati kindlustustegelane Ed. Wiik. Uue juhatuse esimeheks mureks on nüüd kiiremas korras koguduseliikmete üldkoosoleku kokkukutsumine, et walida nõukogu, kes omakorda moodustaks uue juhatuse.

Põgenenud madrus sooritab kuritegusid

Mehel õnnestus põgeneda

Suuropi komandantuurist lahkus omawoliliselt madrus Ewald Krügerberg, kes nüüd on kuulutatud üleriigiliselt tagaotsitawaks ja kuulub tabamisel wahistamisele. Nagu nüüd on selgunud, peatus ta Rakweres, kus tal õnnestus tähelepanu äratamatult seigelda. Kui seisukord muutus kardetawaks, siis põgenes Krügerberg ning teda pole läinud seniajani korda tabada. Tõenäoliselt „tegutseb" madrus praegu mõnes teises linnas. Mees on tugewa kehaehitusega ja pika kaswuga ning kannab madruse riideid. Rakweres sooritas Ewald Krügerberg jalgrattawarguse jaoskonnakohtuniku kohtumaja juures. Rakwere kriminaalpolitseil õnnestus warastatud jalgratast kätte saada sealt, kuhu madrus selle oli müünud.

Tartu politseikroonika

Sõitja põgenes arwe eest

Taksiauto juht Heino Paabut awaldas ametiwõimudele, et tema autost Uus tän. 17 maja ees on sõitja põgenenud, jättes 3,75 kr. sõiduarwe tasumata.

Wargusi

Wõru tän. 134 elawai Arseni Ussertil warastati elumajast eraldi asuwast autogaraazhist 2 autodünamot, milliste wäärtus 140 kr. Waras pääses garaazhiruumi walewõtme abil.

Riia tän. 68 asuwa Aug. Kuusiku willa- ja riidetööstuse ruumest on ära warastatud ligi 200 kr. eest riidewärwi. Wabrikusse sissepääsemiseks tuli wargal lahti kangutada luku obadused.

Politseile teatati, et ajawahemikul 17.—18. märtsini on postkontori kõnekapist mikrotelefoni seest ära warastatud mikrofoni kapsel.

Homseid sünnipäewi

Tõnu Kutsar 75-a.

Homme pühitseb Põltsamaa ühistegevuse isa, ed. Pauastvere algkooli juhataja Tõnu **K u t s a r** 75 a. sünnipäeva.

Tõnu Kutsar on sündinud **20. märtsil 1865. a. Vana-Põltsamaa vallas. Õppinud Anikvere vallakoolis, Põltsamaa kihelkonnakoolis, lõpetanud Hollmanni seminari. 1886.—1930. a. oli Vana-Põltsamaa valla Pauastvere algkooli juhatajaks. Hiljem läks puhkepalgale ja elab praegu Põltsamaal.**

Tõnu Kutsari seltskondlikud teened Põltsamaal ja selle ümbruskonnas väärivad erilist allakriipsutamist. T. Kutsar on õieti Põltsamaa ühistegeliste ettevõtete isa. Oli Põltsamaa majandusühingu asutaja liige, kauemat aega juhatuse liige, viimased aastad juhatuse esimees; Põltsamaa ühispanga mõtte algatajaid ja olnud panga nõukogu liige; Põltsamaa õpetajate kooperatiivi asutaja ja selle esimees alates 1920. aastast kuni tänaseni. Peale selle juhtivalt tegev mujal.

T. Kutsar asutas 1898. a. Põltsamaale pasunakoori ja oli selle juhatajaks kuni 1921. aastani. Tema õpetas Põltsamaal välja esimesed puhkpillimängijad, kes olid tema oma koolipoisid.

•

Ado Vabbe, maalikunstnik, sünd. 20. märtsil 1892. aastal Tapal.

Hugo Laur, teeneline näitleja „Estonias", sünd. 20. märtsil 1893. aastal Salla vallas Virumaal.

Bernhard Hansen, ooperilaulja, sünd. 20. märtsil 1891. aastal Tallinnas.

Karl Ader, Tartu seminari algkooli õpetaja, „Lasteleht" tegevtoimetaja, sünd. 20. märtsil 1904. aastal Pala vallas Tartumaal.

Johannes Jürgenson, organist, helikunstnik ja muusikaõpetaja, sünd. 20. märtsil 1896. aastal Tallinnas.

J. Liivik, omavalitsusetegelane Petseris, sünd. 20. märtsil 1889. aastal Meremäe vallas Petserimaal.

Tänaseid sünnipäewi

***Karl Lind*, loomatervishoiu peavalitsuse direktor, sünd. 19. märtsil 1881. aastal Ulila vallas Tartumaal.**

***Eduard Knuude*, muusikategelane, sünd. 19. märtsil Virumaal.**

***August Tasso*, kaupmees ja seltside tegelane Tartus, sünd. 19. märtsil 1882. aastal Saaremaal.**

Ükski nutikam tüdruk ja poiss ei saa ilma „Lasteleheta" läbi

Tartumaa 102 rammumehe jõuproov

Tartus peeti Tartumaa maleva raskejõustikumeistrivõistlusi

Pühapäeval peeti Tartus Tartumaa Maleva meistrivõistlusi tõstmises ja maadluses. Osavõtt oli haruldaselt rohke: 43 maadlejat ja 59 tõstjat. Ülikooli võimla oli muutunud korraga päris „olümpialaagriks", kus prooviti jõudu üheaegselt 2 matil ja 2 kangi juures. Võistluste korraldus oli eeskujulik, mistõttu suudeti võistlused kiiresti läbi viia. Võistlused avas Tartumaa maleva pealik kol. K. Soo. Eriti huvitavateks kujunesid maadlusvõistlused, kus päris tavalised olid 10—30-sekundilised seljakaotused.

MAADLUSES

tulid auhindadele: kärbeskaalus: 1) A. Ilves (Virtsjärve), 2) E. Vaht (Jõgeva), 3) J. Rasovski (Trt.-Maarja). Sulgkaalus: 1) R. Lääne (Virtsjärve), 2) J. Johanson (Trt.-Maarja), 3) O. Tagoma (Alatskivi). Kergekaalus: 1) A. Oja (Otepää), 2) B. Laur (Saadjärve), 3) A. Kade (Trt.-Maarja). Kergekeskkaalus: 1) P. Klein (Trt.-Maarja), 2) E. Pettai (Elva), 3) L. Aidla (Jõgeva). Keskkaalus: 1) A. Audova (Trt.-Maarja), 2) J. Aun (Torma), 3) A. Jõearu (Trt.-Maarja). Poolraskekaalus: 1) A. Koger (Virtsjärve), 2) P. Unt (Elva), 3) H. Viitkar (Trt.-Maarja). Raskekaalus: 1) R. Kiisel (Alatskivi), 2) E. Ivask (Virtsjärve), 3) A. Salusoo (Räpina). Maadluses said malevkondadest punkte: 1) Tartu-Maarja — 29; 2) Virtsjärve — 21; 3) Jõgeva — 11; 4) Alatskivi — 11 punkti.

TÕSTMISES

saavutasid esikohti: sulgkaalus: A kl.: 1) J. Täheväli (Elva) — 210 kg, 2) H. Mitt (Virtsjärve) — 200 kg. B kl.: 1) E. Vaht (Jõgeva) — 212,5 kg, 2) R. Lääne (Virtsjärve) — 192,5 kg, 3) U. Pant (Elva) — 192,5 kg. Kergekaalus: A kl.: 1) A. Suigussaar (Elva) — 247,5 kg. B kl.: 1) A. Aidla (Jõgeva) — 222,5 kg, 2) A. Oja (Otepää) — 210 kg, 3) J. Raja (Jõgeva) — 207,5 kg. Keskkaalus: A kl.: 1) A. Vaikma (Elva) — 312,5 kg, 2) A. Sõber (Elva) — 270 kg, 3) K. Kenkman (Elva) — 260 kg. B kl.: 1) V. Jaagor (Virtsjärve) — 245 kg, 2) H. Vee (Räpina) — 235 kg, 3) H. Valgerist (Elva) — 235 kg. Poolraskekaalus: A kl.: 1) K. Unt (Elva) — 285 kg, 2) K. Valgerist (Elva) — 245 kg, 3) H. Namm (Elva) — 197,5 kg. B kl.: 1) A. Asur (Trt.-Maarja) — 255 kg, 2) H. Lendla (Räpina) — 252,5 kg, 3) J. Aun (Torma) — 247,5 kg. Raskekaalus: A kl.: 1) A. Lepik (Trt.-Maarja) — 340 kg, 2) A. Salusoo (Räpina) — 320 kg, 3) P. Unt (Elva) — 295 kg. B kl.: 1) O. Tammoja (Elva) — 287,5 kg, 2) R. Kiisel (Alatskivi) — 275 kg, 3) K. Lall (Räpina) — 260 kg. Tõstmises tuli malevkondadest võitjaks Elva — 52, 2) Virtsjärve — 22 ja 3) Räpina — 19 punktiga.

Üldiselt tuli malevkondadest esikohale Elva — 60 punktiga, teiseks jäi Virtsjärve — 43, 3) Tartu-Maarja — 39, 4) Jõgeva — 25, 5) Räpina — 22 punktiga.

Üliõpilaskondlik ujumissport organiseerimisele

Tartu üliõpilaskonna kuraatori kaudu teatatakse, et Tartu üliõpilaskonna kehalise kasvatuse toimkonna korraldusel peetud ujumissportlaste nõupidamisel otsustati alates 4. aprillist alata ühiste treeningutundidega Emajõe sauna basseinis. Treeningutundidest osavõtjad ujumissportlased saavad selleks Kehalise kasvatuse toimkonna juhatajalt vastavad piletid, mis õigustavad soodustatud hinnaga basseini kasutamist. Ühisharjutused toimuvad Veespordi Liidu instruktori ksv. R. Helisto juhatusel.

Edasi on tegevuskavas ette nähtud ujumisvõistlused nii naistele kui meestele.

ELVA RAJU VÕITIS RAUDLA MEESKONDA

Ringkonnavõistluste sarjas kohtusid Tartus Elva Raju ja Tartu Raudla käsipallimeeskonnad. Võistlus lõppes rajulaste võiduga 2:0 (geimid 15:4 ja 15:1). Sellega on Raju ringkonnameister võrkpallis.

TEATESUUSATAMINE ÜMBER RAKVERE

Virumaa Spordiliit korraldas pühapäeval Rakveres suurema suusapropagandapäeva, millest võttis osa üle 100 suusataja. Võistlustele väljapandud karika parimale noorteorganisatsioonile võitsid Viru maleva noorkotkad, kes kõige enam saavutasid suusamärke. Uudisüritusena oli võistluste kavas teatesuusatamine ümber linna, millest võttis osa 6 meeskonda.

Teatesuusatamine 4 korda ümber linna: 1) Sidekomp. 1. msk. — 2:29. 2) Viru maleva 1. msk. — 2:30.

NOORTE TEATESUUSATAMINE ÜMBER VIRUMAA

Viru noorkotkaste maleva korraldas esimese teatesuusatamise ümb. Virumaa, mis kestis 12 päeva. Läbi sõita tuli umbes 500 km, millise maa katsid vahetustega üldse umbes 700 noorkotkast. Teatesuusatamise avas Rakvere 1. malevkond ning lõpetas Aluvere rühma meeskond. Igas meeskonnas oli 21 poissi.

Tartu Kalevi aastakoosolek

Tartu Kalevi aastapeakoosolek **peetakse täna õhtul kell 8 Sportlaskodus, Gildi 8.**

Rootsi maadlusmeistreid

Nädalavahetusel peeti Stokholmis Rootsi meistrivõistlusi maadluses. Võistlustel ei puudunud ka üllatused. Nii pidi mitmekordne olümpiavõitja, Rootsi maadluskuningas Ivar Johansson keskkaalus leppima koguni kolmanda kohaga ja kerge-keskkaalu Rootsi meister ja olümpiavõitja Svedberg ei pääsenud üldse auhinnale. Ivar Johansson sai üllatuslikult seljakaotuse noorelt maadlejalt Larssonilt.

Rootsi meistriteks tulid kergemast kaalust arvates: T. Johansson, Svensson, Jansson, Vestergren, Myhrman, Cadier, Ericsson.

Jälle kaks uut sise-maailmarekordit

New Yorgis viimastel sise-kergejõustiku võistlustel püstitati jälle kaks uut siseraja maailmarekordit. Rekord-tagajärgedeks kujunesid 2 miili jooksus Rice aeg 8.56,2 ja 600 jardis Herberti aeg 1.10,8. Kuulitõukes Ameerika Ühendriikide uus kuulsus Blocis tõukas jälle ligi 17 m, nimelt 16,98, mis on ainult 1 sm võrra vähem nädal aega tagasi püstitatud sisemaailmarekordist.

Kunstimuuseumi mõte liigub

Asutamise toimkond astus tegevusse

Eile õhtul pidas oma esimese koosoleku Tartu Kunstimuuseumi asutamise toimkond, mis valiti 11. märtsil nõupidamisel. Toimkonna tegevusse astumisega andis kunstiühing „Pallas“ kui kunstimuuseumi mõtte algataja ja seni rajaja oma töö sel alal üle laiemale alusele rajatud toimkonnale, millega asjale käed külge paneb rida asutisi.

Toimkond valis endale juhatuse järgmises koosseisus: Tartu linnapea dr. med. R. Sinka, Tartu maavanem H. Lauri, ülikooli rektor prof. H. Kaho (või nende asemikud), kunstiühing „Pallase“ esimees J. Püttsepp, Kaubandus-Tööstuskoja Tartu osakonna esimees dir. A. Pakosta, juhatusliikmete asemikud k.-k. „Pallase“ direktor prof. A. Starkopf-Rea ja „Postimehe“ peatoimetaja J. Kitsberg.

Toimkond kaalus üksikasjalikumalt kunstimuuseumile kindlama aluse rajamise küsimusi, kusjuures juhatuse ülesandeks jäeti lähemalt selgitada, missugused asutused nõustuksid enda peale võtma pidevamalt teatava jaotuse alusel kohustusi muuseumi ülalpidamisel ja täiendamisel. Teatavasti selgus selleks üsna häid väljavaateid juba 11. märtsi nõupidamisel. Ühtlasi volitati juhatust selles asjas pöörduma vastavate asutiste poole. Samuti jäeti juhatuse hoolde lähemalt selgitada muuseumi tulevase juriidilise konstruktsiooni küsimust, kusjuures tunnistati soovitavaks leida võimalusi ka asjast huvitatud üksikisikute juurdetõmbamiseks. Otsustati pöörduda linnavalitsuse poole palvega, et see püüaks selgitada võimalusi kunstimuuseumile ruumide leidmiseks, toetudes endise kui ka praeguse linnavalitsuse heatahtlikule suhtumisele muuseumi rajamise algatusse. Muuseumi kogudele kohaste ruumide leidmine on kiireloomuline küsimus, kuna väljapanekud ei saa kauaks jääda k.-k. „Pallase“ ruumesse, kus on tulemas kunstinäitus.

Muuseumi asutamise toimkonda otsustati kutsuda lisaks senistele liikmetele Eesti Rahva Muuseumi direktor dr. F. Linnus.

Maleseltsi juubelimängud

Täna õhtul lõpetatakse pooleliolevaid mänge. Esimese klassi turniiril juhib R. Staub ja üldturniiril E. Kurrik.

Tartu Maleseltsi juubelimängudel esimese klassi turniiril lõpetatakse täna õhtul pooleliolevaid ja vahelejäänud partiisid. Kaheksas voor mängitakse alles peale pühi. Seni tuleb kõik pooleliolevad partiid lõpule viia.

Pooleliolevate partiide jätkamisel on seni saavutatud järgmisi tulemusi: Sander — Staub mängisid hispaania avangut, valge jätkas lõppmängu nõrgalt ja kaotas 36. käigul. Kodres — Shilov mängisid kataloonia avangut, viigilises lõppmängus valge saavutas tugeva paremuse ja Shilov alistus 50. käigul. Tamm — Lohk mängisid Colle süsteemi, milles valge saavutas hea lõppmängu, kuid tõstis siis tähelepanematult viguri tulle ja kaotas 41. käigul. Lohk — Kerge mängisid vene avangut, keskmängus mustad said paremuse, valge tegi 38. käigul otsustava vea ja kaotas. Klein — Staub mängisid Birdi avangut, millest arenes terav mäng, pärast vigurite vahetust must andis valgele igavest tuld ja partii lõppes 37. käigul viigiga.

Pärast 7. vooru ja enne katkestatud partiide lõpetamist juhib turniiri R. Staub 5—1 punktiga. Järgnevad H. Jõgi, A. Shilov ja H. E. Lohk, kõigil 5—2 punkti.

Üldturniiril Rebane võitis Sõshtshikovi ja Palesi, Mikkel võitis Ronga, Ronk võitis Seliste, Tammsaar — Alre mängisid viiki, Paim võitis Rägo, Kurrik võitis Palesi, Sõstshikov võitis Alre, Karm võitis Loogi, Pales kaotas Koplile ja Rasumov võitis Pikkati.

Pärast 10. vooru juhib turniiri E. Kurrik 9—1 punktiga. Teisel kohal on noor maletaja R. Karm 8,5—1,5 p.; 3. U. Lachmann 8—6 p.; 4. N. Rasumov 7,5—5,5 p.; 5. H. Ronk 7—1 p.; 6. E. Mikkel 7—3 p.; 7. L. Paim 6,5—5,5 p.; 8. E. Rebase 6—9 p.; 9. M. Karja 5—1 punkti; teistel vähem punkte.

Kas gasogeenküttele üleminek?

Teedeministeerium soovib ESKS-lt andmeid

Eesti Süsiniku Kasustamise Seltsi esimehele prof. K. Veermetsale on saabunud Teedeministeeriumist kiri, milles soovitakse teateid selle kohta, kuivõrd on gasogeenid praegusel kujul praktiliselt kasutatavad ja kas selle kütteainega varustamiseks on küllaldaselt eeldusi, silmas pidades puitaine ratsionaalse kasutuse vajadust. Lõpuks soovitakse andmeid selle kohta, millist rahvamajanduslikku tulu võimaldaks gasogeenide kasutamine veoautodel, traktoritel jne. Selle viimase punkti all tuleb anda teateid sellest, millised on veoautode ja traktorite küttekulud praegu ja millisteks nad kujunevad gasogeenide tarvitusele võtmisega.

Teiseks soovib ministeerium andmeid, milliste investeerimistega peaks arvestatama, kui tahaksime kõiki praegu sõidusolevaid veoautosid, traktoreid ning pooli kaugeliiniautobustest gasogeenküttele üle viia, ja kolmandaks, millised krediiditingimused soodustaksid gasogeenide levikut. Ühtlasi soovitakse prof. K. Veermetsalt teateid selle kohta, kuidas oleks otstarbekas korraldada gasogeenidega sõitvate masinate maksustamist ja kuivõrd soodustavalt mõjuks gasogeenide tarvitusele võtmine põllumajanduse mehhaniseerimisele.

Et võimaldada ministeeriumile kõigiti läbikaalutud andmete saamist, selleks toimub eeloleval neljapäeval ESKS-i juhatuse koosoleks vastuste koostamiseks. Prof. K. Veermetsa ettekanne oleks ühtlasi aluseks peatselt Teedeministeeriumis toimuval nõupidamisel, kus selgitamisele tulevad gasogeeni kasutamisvõimalused.

Perekonnaseisu teateid

Linna perekonnaseisuametis oli registreeritud:

Sünde: Kadri Kaldver, Virve Korp, Reet Soome, Aita Salumets, Rein Sester ja Maie Vari.

Abiellumiseks on soovi avaldanud: Edgar-Reinhold Needra ja Leida Mäesep, Paul Kikkask ja Helmi Kähr, Peeter Lumiste ja Aino-Aureelia Aaron, Juhan Tarik ja Aliide Vohla, Erni-Aleksander Kask ja Hilda Kullam.

Abiellunud on: Arnold-Johann Erne ja Feofania (Vanda) Raudsepp, Emiil-Eduard Kask ja Liidia Otter.

Surnud: Krõõt Kepp, sünd. Krööla, 85 a. v.; Eduard Müür, 40 a. v.; Jaan Reihan, 60 a. v.

Öövalve apteekides

Ööl vastu kolmapäeva on avatud järgmised apteegid: J. Lill, Narva tn. 20; H. Siimer, Kindral Põdra tn. 9 ja linnaapteek raekojas.

Tartu teated

Riike weewärgis

Toru lõhkemise tagajärjel olid kõrgemad linnajaod mõne tunni „kuiwal“

Eile õhtupoole jäi osa Tartu weewärgi weetarwitajaid „kuiwale“. Wee surwe torustikus muutus järjest nõrgemaks ja lõpuks lakkas weewärk kõrgemal ajuwaile linnajagudele üldse wett andmast. Põhjuseks oli weetoru lõhkemine Gustaw-Adolfi tänawal. Lõhkenud torust woolas nii palju wett wälja, et pumbamaja masinad ei jaksanud enam linna küllaldasel määral weega warustada.

Rikkest saadi esialgselt üle sel teel, et purunenud koht torustikus siibrite sulgemise kaudu eraldati, mispeale wee wäljawool torustikust lakkas. Seejärel hakkas kogu linn jälle wett saama, wälja arwatud G.-Adolfi tänawa keksosa kitsam ümbrus, kuhu saadakse wett anda alles pärast purunenud koha parandamist. Parandamist loodetakse teostada täna.

Tähe tän. parandatakse puhtaweetorustikku

Esmaspäeval jätkati Tartus külmunud puhtawee-magistraaltorustikkude lahtiwõtmise töid. Tähe tänawa rajoonis tuli töö ajutiselt katkestada, sest seal ei ole juudetud ühes kohas külmumise tagajärjel purunenud torusid uutega asendada. Töö uute torude kohaleasetamiseks on alanud, kuid esmaspäeval ei olnud weel teada, kunas nende töödega lõpule jõutakse.

Esmaspäewa jooksul sulatati lahti külmunud puhtawee-magistraaltorusid ka kesklinnas. Keskkinna-osas esineb torude külmumisjuhte wähem. Wiperusteta sulatati lahti 2. diw. maja weewärgitorud. Karskusliidu maja puhtawee-torustiku lahtisulatamisel selgus, et külma mõjul on torud maa sees lõhkenud ning lahtisulatatud torustikust hakkas woolama wett tänawale.

Iga Eesti poiss ja tüdruk loeb „LASTELEHTE“

ÜENÜ Tartu osak. pühitses 19. aastapäeva

ÜENÜ Tartu osakond pühitses pühapäeval oma 19. aastapäeva. Sel puhul oli õhtul pidulik aktus, mille avas noortejuht F. Malvet. ÜENÜ keskjuhatuse nimel kõneles nrs. Kreek, kes selgitas kõnes ÜENÜ sihte ja eesmärke. Praegu on see noorte organisatsioon elujõulisemaid: tal on 350 osak. üle 20.000 liikmega. Edasi nrs. Kreek tõi tervitusi Keskjuhatuselt.

Järgnes *noorliikmete* vastuvõtmine ja vannutamine noortejuhi F. Malveti poolt. Noorte kahekordne kvartett esines ettekannetega ja peale selle oli spordiettekandeid. Aastapäeva puhul ilmus Noorte Ringi korraldusel ajakiri „Põhja Täht“ nr. 1.

Anti ehituslubasid

Linnavalitsuse ehituseriteadlaste koosolekul vaadati läbi ehitusprojekte. Komisjoni poolt kinnitati järgmised ehitusprojektid ja lubati nende järgi ehitustööde teostamine: Adolf Järvel elumaja ja kasvuhoone ehitamiseks Raja ja Soinaste tänava nurgale, Vilhelmine Eklundil elumaja seesmiseks ümberehitamiseks Piiri tän. nr. 6, Jaan Rööpmanil sepikoja ehitamiseks Uus tän. 8, Aleksander Aardel ja Jaan Jürgensonil elumaja juurdeehitustööde teostamiseks Meltsiveski ja Liiva tän. nurgal, Johannes Kõivul elumaja ehitamiseks Paju tän. 11-c ja Johan Rähnil elumaja ehitamiseks Turu tän. nr. 84.

Samariitlus

Koonduse üldkoosolek on teisip. kell 20. Osavõtt kohustuslik kõikide sanitaar-allüksuste tegevsamariitlastele.

Sõnadus

Meie lehes ilmus 15. märtsil sõnum pealkirjaga „Üliõpilasseltside delegatsioon peaministri juures“. Selle sõnumi teksti teises lõikes on juhtunud eksitawaid wigu telefonilisel üleandmisel. Teine lõige peab kõlama järgmiselt: „Kokkuwõttes peaminister tähendas, et mis puutub üliõpilaskonna põhikirja muutmisse, siis kui praegu lahkhelides olewad üliõpilased ise kehtiwa Ülikoolide seaduse raames selles asjas kokku lepiwad ning ka ülikooli organid, kuiwõrd see nendesse puutuda wõib, nõustuwad, ei peaks peaministri arutaamise järgi teistel instantsidel olema põhjust sellele wastu olla.“

Töömahu muudatused Tartus ja Tartumaal

Nagu statistilised kokkuvõtted näitavad, on kõikide viimaseaegsete sündmuste peale vaatamata 1939. ja 1940. aastate vahetusel töömaht Tartus ja Tartumaal jäänud üldiselt normaalsele tasemele, kui töömahu määramisel arvestada ainult tööliste arvu, mitte aga tehtud töötundide arvu (tehtud töötundide kohta puuduvad andmed). Tööliste arv oli 31. dets. 1939. *a. isegi suurem kui samal ajal 1936. ja 1937. a.* Nii oli Tartus ja Tartumaal asuvates tööstustes 31. dets. 1936. a. 6589 töötajat, 31. dets. 1937. a. 6768 tööt., 31. dets. 1938. a. 7435 tööt. ja 31. dets. 1939. a. 7242 töötajat

Ka tööstuslikkude näituste arvus ei olnud 1939. a. lõpul märgata tagasiminekut, vaid koguni suurenemist. Nii oli 31. dets. 1937. a. Tartus ja Tartumaal 1448 tööstuslikku käitist, 31. dets. 1938. a. 1559 ja 31. dets. 1939. a. 1682 tööstuslikku käitist. Seega on 1939. a. jooksul suurenenud Tartus ja Tartumaal tööstuslikkude käitiste arv 123 käitise ehk 8 prots. võrra.

Ka hooajaline töömahu kõikumine on 1939. a. toimunud samasuguselt kui eelmistel aastatel. Nii oli 30. juunil 1939. a. 9730 ja 31. dets. 1939. a. 7242 tööstustes töötajat, seega langus talvel 2488 töötaja ehk 26 prots. võrra (1938. a. *oli langus 1198 töötajat ehk 14 prots.* ja 1937. a. 2819 töötajat ehk 29 prots.). Hooajaline tagasiminek on 1939. a. toimunud samadel tööaladel kui eelmistel aastatel, nimelt murdudes ja kaevandustes (peamiselt turbatööstuses), ehitustööstuses, puutööstuses ja mineraalide ümbertöötamise alal, missugused tööstusalad on kõige enam sõltuvad ilmastikuoludest.

Kõnesid ja koosolekuid

Tartu Naisühingu liikmete-õhtu **peetakse täna kell 20 G.-Adolfi 11. Kavas on pr. Lilian Sibula ettekanne laste päevakodu ja lasteaia probleemest ja informatsiooni Naisliidu peakoosolekust. Palutakse osa võtta ka Naisühingu Kutsekooli Vilistlaskogu liikmeil.**

Kaitsemaleva teateid

Õppurmalevkonna Lahingukompanii kaitseliitlastel ilmuda teisipäeval kell 20.00 Maleva staapi õppusele. Osavõtt kohustuslik.

Naiskodukaitse 9. jaoskonna liikmete-õhtu on teisipäeval kell 20 Tartu Telefonivõrgu kantseleis, Lai 29. Jätkub pr. dr. Kleitsmani loeng.

Seltskond toetab „Vanemuiset“

„Vanemuise“ uus teatrihoone sisustus vajab veel täiendamist ja korraldamist. Sisustuse muretsemiseks korraldatakse suur loterii-allegri 31. märtsil. Seltskonna lahkel kaasabil peaks loterii kujunema sisukaks.

Annetustena on seni suurvõitudeks: klaver, raadioaparaat, ülikonnariideid, kleidiriideid, käsitöid, hõbeasju ja hulk teisi võite — ligi 10.000 üksiknumbrit. Loteriiga ühesaegselt peetakse ka rahvapidu.

Vaimulik kontsert Pauluse kirikus

Tartu Meeslaulu Selts korraldab vaiksel laupäeval, 23. märtsil kell 8 õhtul Pauluse kirikus traditsioonilise kontsert-jumalateenistuse. Vaimuliku kontserdi kavas on Kodaly, Palestrina, Virkhausi, Kreeki ja Wagneri helitööd. Tartu Meeslaulu Seltsi meeskoori juhatab hellooja Ed. Tubin. Jutlustab õpetaja A. Võõbus.

Lühidalt

PED. MUUSEUMIL UUS ASJAAJAJA

Surma läbi lahkunud end. Pedagoogilise Muuseumi asjaajaja Klementi asemele on uueks asjaajajaks määratud Armas Kaljuvee, arvates 15. märtsist. A. Kaljuvee õpib Tartu Ülikooli mat.-loodusteaduskonnas.

„TULU“ UUS KAUPLUS TÄHTVERE LINNAJAKKU

Tartu Tarvitajateühing „Tulu“ avab 20. skp. Näituse tänava ja Taara puiestee nurgal uue kaupluse, mis asub moodsais avarais ruumes. Arvestades ümbruskonna soove, tuleb kauplusele eriruumesse ka ehitus- ja maalritarvete-osakond.

Gaasikaitseeksam tuletõrjujatele

Veemuretsejate ja käsipritside kompaniide liikmetele olid tuletõrjemajas korraldatud õhu- ja gaasikaitsekursused. Loengud lõppesid esmaspäeval. Kursustest osavõtjatele korraldatakse teisipäeval kell 7 õhtul tuletõrjemajas katsed. Katsetele on kohustatud ilmuma kõik kursustest osavõtjad, kuid peale nende võivad katsetele ilmuda ka need tuletõrjujad, kes on võtnud osa varem korraldatud kursustest, kuid mõnesugusel põhjusel ei ole katseid veel sooritanud.

Ekspertide tasurahad saabusid.

Tööstuslik Kutseoskuse Amet on kätte saanud ekspertide tasurahad, mille väljamaksmine toimub iga päev Kutseoskuse Ameti ruumes kl. 16—18-ni. Alates suurest reedest 27. märtsini on Kutseoskuse Ameti kantselei asjaajamiseks suletud.

Kiriklikke teateid

Ülikooli kirik. **Teisip. kell 6.30 õhtul kannatus-vesper, kand. V. Tubin. Kolmapäeval kell 6.30 õhtul kannatusaja-vesper.**

Õp. k.-t. J. Kimmel.

Pauluse kirik. Teisipäeva õhtul kell ½8 kannatusaja vesper laululehtedega. Suurel neljapäeval ½8 õht. jumalateenistus õhtusöömaajaga. Laululehed. Õp. A. Võõbus.

Jaani kirik. **Teisipäeval kell 8.30 homm. hommikupalvus. Kell 7 õhtul kannatamisaja vesper. Kolmap. kell 8.30 homm. hommikupalvus ja kell 7 õhtul kannatamisaja vesper. Peab usuteadl. O. Tallinn.**

Õp. A. Kerem.

Jüri kirik. Kannatusnädala kolmap. õhtul kl. 18 õhtuteenistus ja piht. Suurel neljap. kl. 10 piht ja armulaud; õhtul kell 18 Jeesuse kannatuste 12 evangeeliumi. Suurel reedel hommikul kl. 9 Jeesuse kannatusetunnid; kl. 13 Jeesuse matmiseteenistus. Suurel laupäeval homm. kl. 6 varajane valve Jeesuse haua juures; kl. 9 piht ja armulaud; kell 22 apostlite teod; kell 24 rongkäik ümber kiriku. Esimesel pühal öösel pärast rongkäiku rõõmuvalve ja armulaud; kell 17 rõõmuõhtu ühes rõõmukuulutamise mälestamisega Mariale. 2. pühal, Paastu Maarjal, kl. 10 piht ja armulaud. 3. püha: kl. 18 palvus ja usuõpetus.

Kog. juhatus.

Kaarepere kirik. Suurel reedel kell 16 Jeesuse matmiseteenistus. 1. pühal kell 10 ülestõusmise kuulutus. Mõlemal teenistusel laululehed. Kog. juhatus.

Tartu kinod

Apollo. „Kell 12.12“ ja „Karavaniga läbi Mongoolia“.

Central. „Daam troopikast“ ja „Lumel ja jääl“.

„Metropol“. Maria Stuart — Shotimaa kuninganna“.

„ATEEN“. „Madam Pompaduur“.

„LAINE“. „Rändav surm“ ja „Lipp“.

Teater ja muusika

TÄNA „SULATUSAHI“

Teisipäeval kell 8 õhtul 3. korda harilikkude hindadega Kaj Munki näidend 5 vaatuses *„Sulatusahi“*. Selle näidendi kohta kirjutas arvustaja Erni Hiir: „Seekordne taani kirjaniku Kaj Munki näidendi lavastus ületas aga kõik ootused.“

•

Salme Kanni naiskoori lauluharjutus on teisip. kl. 8 õht. Tiigi tn. 25.

Tartu Meeslaulu Seltsi lauluharjutus on kolmap. kell 8 õht. erakordselt Kutseesinduse Kodu (*„Sinimandria“*) saalis.

Suurema muutuseta

Teisipäevaks ennustab metobs: keskmise kiirusega põhjakaarte tuuli. Vahelduva rohkusega pilvitus. Temperatuur suurema muutuseta.

Eestis oli eile keskpäeval 3—8 kraadi külma.

Kuidas algkoolilõpetajate arvu tõsta

Pooled algkooli õpilastest ei lõpeta kooli. — Algkool tuleb vabastada keskkooli survest. Tartumaa õpetajate töökoosolek 150 osavõtjaga

Tartu Saksa Ühispank õpetajate kätte?

Esmaspäeval toimus Tartumaa Õpetajate Liidu korraldusel Tartu 2. Gümnaasiumi ruumes maakondlik õpetajate-päev, millest umbes 150 õpetajat osa võttis. Koosolekul tuli kõne alla mitu põhjapaneva tähtsusega küsimust kooli- ja kasvatusalal. Muude hulgas kuulati ära pikem ettekanne eesti laste intelligentsist ja arutati algkooli lõpetajate küsimust. Ka Tartu Saksa Ühispanga ülevõtmise küsimus võeti kõne alla.

Tartumaa õpetajate-päevast osavõtjaid

Esimeses reas vasakult: K. Rüütli, J. Lõhmus, koolide-inspektorid A. Kurvits ja G. Reial, dir. J. Käis (tema taga koolide-inspektor A. Kaalep), Liidu esim. K. Neumann (tema taga dr. J. Tork).

Maakondlik õpetajatepäev algas Tartumaa õpetajate segakoori ettekannetega, õpet. R. Terasmaa juhatusel. Avasõnad ütles Tartumaa Õpetajate Liidu esimees K. Neumann.

Koosoleku juhatajaiks valiti K. Neumann ja R. Terasmaa, sekretariaati Pajula, Priimäe ja Roots. Koolide-inspektor G. Reial ütles koosolijaile tervitusi Tartu maavanema H. Lauri poolt, kes ametikohuste tõttu ei saanud maakondlikule õpetajate-päevale tulla.

Esimesena kõneles dr. J. Tork teemale: „Eesti laste intelligentsist“.

Algkooli lõpetajate küsimusest

refereeris dir. J. Käis. Kõneleja tähendas, et nende õpilaste arv, kes lahkuvad koolist algkooli *lõpetamata, on ebaloomulikult suur.* Kõneleja väitis, et 1934. aastast, mil teostati keskkooli-reform, on algkooli mittelõpetanute arv suurenenud. Kuue viimase aasta jooksul on kujunenud pilt alljärgnevaks: Kolmandast algkooli klassist ei läinud neljandasse edasi 6720 õpilast, neljandast viiendasse klassi ei läinud 22.000 õpilast (siia hulka pole arvatud neid, kes keskkooli siirdusid), 5. kl. ei läinud 6. 23.800 õpilast ja 6. algk. klassi jätsid lõpetamata 6700 õpilast. Nii jäid kuue viimase aasta jooksul pooliku haridusega 58.000 noort, mis teeb välja poole kogu algkooli õpilaste arvust.

Olgu tähendatud, et peale keskkoolireformi tõusis algkooli mittelõpetanute arv kahekordseks. Hiljem on see suhe küll veidi vähenenud, kuid siiski ebaloomulikult suureks jäänud. Mittelõpetanute arvu suurendab eeskätt madal koolikohustuse vanusepiir ja nõrk edasijõudmine. Progümnaasiumi loomisega on algkooli neljandates klassides edasijõudmine langenud karmimate nõudmiste tõttu. Maal pole selles osas tagasiminek niivõrd märgatav kui linnades. Kui võrrelda progümnaasiumi esimesi ja algkooli kaht viimast klassi, siis näeme, et

keskkoolis on veelgi väiksem edasijõudmine.

Nii jõudsid peale keskkoolireformi teostamist esimestel aastatel keskkoolis edasi vaid 62 prots. õpilastest. Nüüd on see arv tõusnud 78 peale.

Olukorra parandamiseks oleks vaja üldiste töötingimuste paremaks muutmist. Koolivõrgu koostamisel on kaotatud 85 algkooli. Paljudel on nüüd koolitee pikk. Nii tuleb maal käia kuni 2 km 49,3 prots. õpilasil, 2—3 km 23,3 prots. õpil., üle 3 km 27 prots. õpilasil. Seega tuleb paljudel õpilastel päevas käia edasi-tagasi 6—8 km, mis sageli lapsed väsitab. Rohkem tähelepanu tuleks pöörata kooli-internaatide asutamisele. Koolivõrgu edaspidine kujunemine tuleks reguleerida nii, et see koolitöö edukust ei pidurdaks.

Väga tähtis on ka

kehvemate õpilaste toetamine.

Viimastel aastatel on need summad riigieelarves vähenenud. Mõned omavalitsused on püüdnud küll oma summasid suurendada, kuid teised pole seda teinud. Samuti on vajalik maakondades abikoolide loomine nõrgaandelistele, mida näeb ette ka algkoolide seadus. Seesuguseid abikoole on praegu vaid Tartus ja Tallinnas. Neid peaks aga ka maale asutatama. Ühe uurimuse järele olevat maal kuni 6 prots. nõrgaandelisi õpilasi, kes ei suuda teistega ühes töötada.

Kõige valusamaks küsimuseks on aga progümnaasiumide mõju meie algkoolidele. Selektsioon *on avajalik, kuid senised meetodid* pole õiged. Kui keskkool teatavasse klassi saab 50 eksamiletulnust vastu võtta 30, siis ei tähenda see seda, et ülejäänud 20 õpilast oleksid algkoolist nõrgalt välja lastud. Keskkool seab eksamite ülesannetesse „lõksusid“, ja kui ei taheta läbi kukkuda, siis hakatakse õpilasi „drillima“. Sellel pole aga enem midagi ühist normaalse õppetööga.

Edasi toob kõneleja näiteid keskkooli eksamitöö küsimustest, millest selgub, et

mõned küsimused on tälesti ebamäärased,

milledele ei saa ka kas või õpetajagi vastata. Eksamite-küsimus tuleks üle riigi ühtlustada. See võiks koosneda kolmest osast: 1) intellidentsi-testist, 2) emakeele kirjandist ja 3) eksamist ühes õppeaines (suuline või kirjalik). Peale selle tuleks arvestada eelmise kooli hinnangut. Koolikohustus tuleks aga tõsta ühe aasta võrra.

Oma kõne lõpul esitas referent alljärgneva resolutsiooni, mis leidis

koosolijate poolt üksmeelset heakskiitmist:

Et pooliku algharidusega noorte suure arvu tõttu paratamatult langeb Eesti rahvahariduse tase, siis tuleb otsida mõjuvaid vahendeid algkoolilõpetajate arvu tõstmiseks.

Selleks peab hoolitsema kõige selle eest, mis soodustab koolitöö edukust: 1) algk. üldiste töötingimuste parandamine, eriti ajakohaste koolimajade ehitamine ja nende sisustamine, koolide varustamine korralikkude õppevahenditega ja raamatukogudega, kehvemate õpilaste küllaldane varustamine ja toetamine; 2) paremate, kaasaegse pedagoogika nõuetele vastavate õppemeetodite rakendamine, 3) erikoolide ja -klasside asutamine nõrgaandeliste ja raskesti kasvatatavate laste jaoks; 4) algkooli vabastamine keskkooli survest, ümber korraldades praeguse selektsiooni viisi keskkooli vastuvõtmisel.

Koolikohustuse pikendamine 1 aasta võrra on samuti tähtis algkoolilõpetajate arvu tõstmiseks.

Ka on tarvilik rahva seas selgitustöö täielise alghariduse omandamise tähtsuse kohta.

Läbirääkimiste all võtab sõna koolide-inspektor A. Kurvits, kes õiendab veidi nõrgaandeliste protsenti maal. Koolidelt kogutud andmed kõnelevad, et nõrgaandelisi on 2 prots., raskesti kasvatatavaid 1,5—2 prots., keeleliste defektidega ligi 2 prots. ja õigekirja alal saamatuid ligi 4 prots. Veel võtavad sõna koolide-inspektor G. Reial ja rida teisi, kes kõik rõhutavad vajadust algkoolilõpetanute protsendi tõstmiseks.

Toetuskapitali korraldamisest ja arendamisest ning organiseerimisküsimusist kõneles Liidu sekretär A. Toots, rõhutades vajadust, et kõik õpetajad organiseeruks. Läbirääkimistel võeti üksmeelne otsus vastu, et toetuskapitali tuleb suurendada.

Ka võeti kõne alla

Tartu Saksa Ühispanga ülevõtmise küsimus,

mis teatavasti läheb likvideerimisele. Sellest oleks võimalik kujundada välja Õpetajate Pank. Küsimus jäeti Liidu juhatuse otsustada, kes selle kohta kogub vastavaid andmeid.

Mag. A. Elango tänas Tartumaa õpetajaid Kod. Kasvat. Instituudi nimel sõbraliku koostöö eest kihelkondlike kasvatuspäevade ja koduõhtute korraldamisel.

Lõppsõnad ütles R. Terasmaa, mille järele lõpetati tööpäev hümniga.

Vastutav peatoimetaja **Jaan Kitsberg.**
Väljaandja: **E. K.-Ü. „Postimees“.**
Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus

Korteri PAKKUMISED

7-toaline korter vanni-, teenijatoa ja teiste kõrvalruumidega üürile anda. Lepiku tn. 9—1.

Uues majas. puhas ja õhurikas korter 2 tuba, köök ja esik, korralikule perekonnale üürile anda. Kalevi tn. 121—2.

Üürile anda suur tuba esik, köök, veevärgiga. Tähe tn. 107—3.

5-toaline päikesepaisteline, rõduga (uus, põhjalik remont) korter Kastani tn. 56 (Aia-Kastani tn. nurgal) üürile anda. Näha iga päev kl. 16—17.

Tuba ilma mööblita, köögi tarvitamisega, ära anda. Näha kl. 9—3 p. Aia tn. 17—4.

Kesklinnas ära anda 3-toaline korter köögiga. Küsida Gust. Adolfi tn. 3, kindatööstusest, kl. 12—2.

2 toa ja köögiga korter üürile anda. Salme 8—1

1-toaline remonteerit. korter välja üürida. Tähe tän. nr. 57—6.

Väike korter välja anda. Saekoja 30.

Korter omaette 2—3 tuba, esik, köök, päikesep., soe, sünnis käsitöölisele. Võib ka üksikult anda. G. Adolfi 66—2.

Kastre-Võnnu Hammaste postitalus müüb „Postimehe“ üksiknumbreid ED. MÜÜRSEPP.

Vaikselt lahkus meie armas isa

Märt Kõdar

sünd. 13. II 1853, surn. 17. III 1940

Puusärki asetamine Räni-Pärnal Ropkas neljap. kell 7 õhtul. Ärasaatmine sealtsamast suurel reedel kell 1 Maarja kalmistule.

Leinajad tütar ja pojad perekondadega

---

†

Jaan Linno

sünd. 30. I 1860 — surn. 18. III 1940

Ma tõstan silmad üles mägede poole, kust mu abi tuleb.
(Taaveti l. 121, 1)

Palamuse koguduse juhatus, nõukogu ja õpetaja

---

17. märtsil 1940. a. lahkus siit maailmast armas abikaasa ja ema

Amalie Soo

(PÄRS). Sünd. 16. IX 1880. a.

Kirstupanek teisipäeval, 19. märtsil s. a. kell 18 leinamajas, Ropka 4. Muldasängitamine neljap., 21. märtsil s. a. kell 15 Tartu Aleksandri kalmistule.

Leinavad abikaasa, poeg ja minia

---

†

Jaan Jüri p. Tammann

sünd. 3. septembril 1877,
surn. palmipuudepühal 1940

Naine ja tütar

---

3. aprillil s. a. algab Vana-Antsla mõisas

motoristide-traktorijuhtide

kursus

Õppekava tälelik. Üles anda kirjal. ja suusõnal Vana-Antsla mõisa kontori, tel. Antsla 8. Ühiskorter kursuslastele. Lõpetajaile tunnistused. Õppetasu kr. 20. Kestvus 3 nädalat. Õppekavad koha peal saada. Kursuse juh. *J. Pillikse.*

Ⓜ

„Sensibls“

— **välisman kestvuslainete vesi alati värskena saadaval**

juuksuritarvete eriäris ERICH KORDES
Tallinn, Lai t. 13, telef. 450-26.
Saadaval ka provintsilinnade esindajate juures.

Viljandi linna Viiratsi mõisas vabaneb 1. aprillist käesoleval aastal

karjaravitseja koht

Palk rahas ja natuuras kuni kr. 90 kuus, pluss vanusetasu, perekonna abiraha ja pensioniõigus ühel alusel riigi- ja omavalitsusteenijatega.

Nõutav karjakontrollassistentide kooli haridus ühes praktikaga, või pikemaajaline vilumus samal alal. Koha kaugus 1 km Viljandist. Isiklik ilmumine soovitav. Pakkumised saata kuni 26. märtsini s. a. Viiratsi mõisa valitsejale, Viljandi postkast 49, telefon Viljandi 72.

Ostame piiramatul hulgal

maalambavilla

Maksame ajakohast hinda. „ESTONIA“ villavabrik Tartus, Riia 3.

KOHVI

praetud ja praadimata, väga maitsvad segud. Välis- ja kodumaa

konjakid, veinid ja vahuveinid

suures valikus.

R. VÕSU

TARTU.

Tartu Meeslaulu Selts

Vaiksel laup., 23. märtsil kell 8 õhtul

Pauluse kirikus

kontsert-jumalateenistus

Kavas: Kodaly, Palestrina, Virkhausi, Kreeki ja Wagneri helitööd.

Juhatab: E. Tubin.
Jutlus: õp. A. Võõbus.
Orelil: L. Virkhaus.
Laululehed.

MÖÖBLIÄRI
G. POCK
Om. Jul. Sadde
Lossi tän. 12
Tel. 27-41
Ruumi puudusel alandatud hinnad

Raamatuid

mitmesug., tarvitat. ja uusi, ning pühade õnnesoovi kaarte ostate väga odavasti Tartus, Riia tn. 15, rmtkpl. Ostan ka igasug. raamatuid ja välismaa ajakirju.

Kirjust kaseet, pähklilip. kantidega, 3 uksega

kapp

odavasti müüa. Uueturu 24, hoovis.

Müüa raudahi

sobiv kanakasvatusse või pesukotta. Veerikul, Suur Kaar 66—1.

Müüa 3 HP „Volta“

elektrikontakt-rõngas-mootor

2,2 kW, 380 volti, 1450 tiiru, ühes käimalaskja reostaadiga ja rihma seibiga. Näha iga päev kl. 9—14 Tartu Tiisikuse Ravilas.

Müüa odavasti naiste ja meeste

jalgrattaid

Raekoja tn. 19, kellasepp K. Kriisa.

Veel mõned

asjad

enne ärasõitu müüa: pesulaud (marmorplate), tsink-kümbl.-vann, köögiasjad, palitud ja muud. Turu tn. 75.

Müüa odavasti voorimehe

troska

ja traavlisaan. Roosi tn. 16.

Müüa:

Majad Tartu linnas, hinnaga 7500—240.000 kr. Krundid, h. 1000—15.000 kr. Talud Tartu-, Järva- ja Valgamaal, h. 2000—50.000 kr. Jahu- ja viljaveskid 15.000—45.000 kr. Korterid Tartu linnas 13.500—14.500 kr. Väljaspool Tartut suvilad ja ehituskrundid paremais suvitusrajoonides: Elvas, Peedul, Taevaskojas, Tsirgulinnas, Kärsal, Otepääl, Valgemetsal, Valgas ja Viljandis, 1000—27.000 kr. Teat.: Agentuurbüroo „Vahetalitus“, Tartus, Suurturg nr. 1, Linna Panga vastas. Telef. 31-22, kella 9—3.

Müüa hea

tahvelklaver

või üürile anda. Näituse tn. 33.

OSTMISED

Ostan

tulda, hõbedat

ja maksan kõrgemat hinda. Kullasepp H. Rähni, Võidu 32.

Soovin osta korras

maja

Tartu, keskmises suuruses ja paremas rajoonis. Esialgne väljamaks 8000 kr. Ülejäänu lähemal ajal sularahas. Teat.: Tallinn, pk. 399, „Tartlane“ all.

Ostan

vanu kappe

ja lapsevankreid. Kirj. hinnaga „Post.“ rmtkpl. „66“.

Vajatakse ehituseks

puumaterjali

umbes 40 tihumeetrit. Võib ka valmis hoone olla. Pakk. ja hind teat. „Post.“ rmtkpl. „Puumaterjal 9261“.

Soov. osta 2 meester. ja 1 naister.

jalgrattaid

Teat. Vene tn. 26—14.

TÖÖ PAKKUMISED

Vajatakse nais-

teenijat

Söögimaja „Talutare“, Tartus, Raekoja tn. 13.

Sõõmahti

vajab A. Kuusik'u riidetööstus. Riia tn. 66.

Krohvitöö

ära anda. Võru tn. 53, K. Möller'i kauplus.

Vajatakse kutsega, vilunud

šveitsi juustu meistrit

kes oskab valmistada head eksportkaupa. Teat. palun „Postim.“ rmtkpl. ms. „Juustumeister“.

Välja anda

installatsiooni-tööd

kokku 60 punkti. Lähemalt Tähe 124—7 (s.-k. hoovist).

Vajatakse kiiresti

juuksurlabilist

kas mees- või naistöölle. Tulla Riia tn. 75, juukseäri.

Lakkija

ja praktikant leiab kohe hea palgaga koha kesklinna. Teat. „Post.“ rmtkpl. „Parim äri“.

Läikiv põrand

tähistab perenaise hoolsust!

Tarvitage ainult üks kord **E. Günther'i** poonimisevaha ja teie põrandad on juba nägusad ja puhtad.

Poonimisevaha müügil lahtiselt ja karpides.

E. GÜNTHER. Tartu osakond. Kaubahoov 26. Telefon 29-52.

Lp. daamid

Teen enne pühi odavasti

elektri-aurulokke

suurte rullide ja välismaa õlidega. Aia 2 (Võidu tn. nurgal), tel. 39-40.

Austusega **Irene Schmidt.**

---

26. skp. kell 10

korraldatakse Tähtvere v. Oleski (Otiumi) talus vabatahtlik

oksjon

talu majapidamise lõpetamiseks. Müüakse kariloomad, 1 3-a. täkk, põllutöömasinad, 1 3-lambiline patarei-raadioap. ja muu taluinventar.

Valmistan elektri-aurulokke

mis jätavad juukse läike ja värvuse endiseks ega põhjusta juukse murdumist, igale juuksele omase vedeliku ja kreemidega. Seejuures juus omab suured rullid ja langeb loomulikesse laineisse. Daamide ja härrade juuksetööstus „VELLO“, Võidu tn. 37, M. KALLAS.

Pühade eel

Emaljõe

bassein-saun

on avatud naistele kolmapäeval, 20. märtsil, meestele neljapäeval, 21. märtsil ja laupäeval, 23. märtsil. Kõik osakonnad on avatud kolmapäeval, neljapäeval ja laupäeval.

Lp. pr. ja prl.! Kes soovib pühadeks häid, püsivaid *elektri-* ja *tangilokke*, siis palun lahkesti külastada minu juukseäri. Sest minu isiklik töö on tuntud headuse poolest üle Lõuna-Eesti. Ühes sellega õpetan veel lokkide korrashoidu, mis maal on eriti tähtis.

Aust. juukseäri KATI EBER, KIVI tän. 8, telef. 28-18.

Parafiini

Marseille seep (viinamari- ja kassiga)

pesu- ja saunaseepi, munalakke

saadaval rohu-, värvi- ja kummikaubaladudest: „Central“, Rüütli 1 ning Jul. Kuperjanovi 9.

Äri üleviimise puhul korraldan moodsate soengutega elektriloki-

reklaamkuu

vastu Lille kohvikut, Võidu 32,

V. Ülbo.

Soovin osta pikaajal. laenuga, hea põllumaaga

talu

hinnaga kuni kr. 10.000.— Soovitav raudteejaama lähedal ja kus vesi ja mets krundis. Pakkum. saata üksikasjal. kirjeldusega ja maksutingimustega „Postim.“ rmtkpl. „A. K.“

J. VÄRK
Võidu tän. 15
Tartu, telef. 42-29

Soovitan häid täpse käiguga **šveitsi kelli, kuld- laulatus- ja ehtesõrmuseid, hõbedat ja kristalli.** Ostetakse kulda ja hõbedat päevakursi kõrgema hinnaga.

Pühadekink

Härrad! Kui teie kannatate juukseküõma ja juuste väljalanguse all, siis tarvitage

massaažikammi

ja teie saavutate varsti tunduvaid tagajärgi. Uued kammid täiesti veekindlad. Saadaval: prov. J. Lill, Rüütli 10, „Central“, Suurturg 8 ja Võidu 10 „Peep“.

Ratsarügement

ostab suuremal arvul

seapekki ja rasva

Lähemaid teateid saab rügemendi staabist kella 0900—1300 või telefon kasarmu 2-54.

MAJANDUSÜLEM

Mööbliäri „VALIK“

Tartus, Võru tän. 10 ja Riia t. 91, telefon 23-28.

Kõiksugu moodsat mööblit. Raud-reformvoodeid, madratseid, eriti koolidele internaadi tarbeks. Lastevankreid. Järelm. võimalusega.

Ilusaid leeri- ja pruudi-

kleite

soovitab suures valikus kleidi-, peju- ja puduäri. Sõõgiturg 3. Alda Nortmaa.

Vajatakse nooremat, korralikku

passijat

Pakk. „Post.“ rmtkpl. „Passija 591“.

Tartu ligid. maale, ametniku väiks. perek. (2 suurem. last), vajat. iseseisv., sümpaats., a. 28—35 teenijat-

perenaist

tubastele töödele. Palk hea. Sobiv. abielu võimalik. Soov. keskm. tüsedus ja kasv. Senine elukäik ja õige sünniaeg „Post.“ rmtkpl. „Sümp. perenaine 30“.

Vajan

triikpesu-õmblejat

Pal. ainult vilun. tulla. Aleksandri 19—4.

TÖÖ OTSIMISED

31-a. abielum. maalt soovib

töö-eestegijaks

korralikku tallu. Olen pikemat aega ühes kohas teeninud, on head tunnistused ja tunnen kõiki põllumajanduses ettetulevaid töid, peale selle puu- ja sadulsepatöö. Kirj. „Post.“ rmtkpl. „Tööjõud 500“ all.

Karske, kohusetruu ja tugev, heade soovituste ja pikema praktikaga

aiandus- ja põllumajandusalal

40-a., lasteta abielumees astuks otsekohe teenistusse suuremasse majapidamisse. Võib ka iseseisv. juhtida. Pakkumised „Post.“ rmtkpl. „Maatööjõud 9234“

Aus, korralik, töökas

tüdruk

soovib maale teenima minna. Pikk tn. 45—4.

17-a. poiss soovib kohta maale

põllutööle

Fortuuna 15—6.

Kaks keskealist abielupaari soov. maale

põllu-töölisteks

Kaupa tehakse 19. skp. kl. 9—11, „Peterburi“ hoovis, Uueturu tn.

Masinakirja osk. noor tütarlaps palub tungiv.

praktikandi

kohta kontorisse või mujale. Kirj. „Postim.“ rmtkpl. „Praktikant 440“

Kaheliikmeline perekond soovib maale

aastapõllutöölise

kohta. Teatagu ainult need, kellel on korralik korter. „Post.“ rmtkpl. „9260“.

Mitmesugused

Hallo! Siin kolm tütarlast soovivad

tutvust

intelligentsete noormeestega igavuse peletamiseks. Vanus 20—23 a. Kirj. ühes fotoga „Post.“ rmtkpl. „333“.

Korteri PAKKUMISED

Ära anda

möbl. tuba

Riia 88—1.

Kadunud

Kaotatud 17. skp.

peenrahakott

raha ja võtmega Turu tän. Ausat leidjat palun vaevatasu eest üle anda Turuhoone einelauda.

Dr. G. Rostovzev

Ortop. ja kirurgia eriarst

Jalahaigused, Tromboosi eriravi

Kalevi 6, kl. 11—1, 5—7.

Dr. E. Kalamees

Naha-, sugu- ja sisehaigused

kella 10—12 ja 4—6

Kitsas tän. nr. 1

(Ülikooli tän. nurgal)

Telefon 38-50.

Dr. H. Piirako

Naha-, sugu-, põie- ja sisehaigused.

KOSMEETIKA.

Tartus, **Raekoja t. 12**

Ämmaemand Elli Soosaar

VÕIDU 37—6, Tartus.
Telef. 36-63.

Ämmaemand-masseerija

E. Eller-Tatar

Ülikooli 1—3.

„Postimehe“ kuulutuste peale eelmisel päeval saabunud

kirjad

Märgusõna	Arv
Autojuht I-a	1
Aili	1
Armas kodu 140	3
Aed 9104	4
Ann 18	1
Bürookoht	7
Eesti Panga aktsiad	3
Eestegija 8979	1
Ehituskrunt 9215	1
Hea teenistus 9051	1
Isikut. 2161	1
Isikut. 946	1
Juhan	8
Jäädav sõprus	3
Juuksur-praktik. 9164	4
Juhataja 9115	2
Kas Postimees toob õnne	6
Krista	1
Koduarmastaja 8678	1
Kelder + viin	1
Korter 9201	2
Korralik	3
Kodu ja töö	1
Maja + mets	4
Maja 15—20	3
Naisüürnik 9169	2
Nüüd või edaspidi	1
Ostja Petserist	1
Odavalt	1
Oleks õige tee	1
Peremees 8642	1
Peenviinad, õlu 8928	2
R. 555	3
Randaal	1
Sõber	3
Soovitav keskealine	1
Tasuv 9102	9
Tõsine soov 23	1
Tõsine 30	3
Tõsine elu 18	3
Usaldusväärne	1
Uus elu 9105	3
Väike krunt 9176	3
Õnn kahele	1
Üks aasta	2
7+3	2
X+?	4
1011	3
20+20	2
33+	1
40	8
500	2
514	4
509	1
8981	3
9222	1
9215	6
9201	1

Kirjad hoitakse alal üks kuu, arvates saabumise päevast. Kirjad antakse välja kuulutuste kviitungi ettenäitamisel.

Aakres

Põhu pt., võtab „Postimehe“ ja „Lastelehe“ tellim. vastu ja müüb üksiknumbreid kaupmees Alfred Paluste.

Kipperi-Jaagu ja Eedi piltide sari

4. osa: „NEUTOOPIA“

Maa, ahoi! Lõpuks oleme Neutoopias, kus kõik on täiuslik

Tüüri otse silda, Eedi

Hästi, Jaak

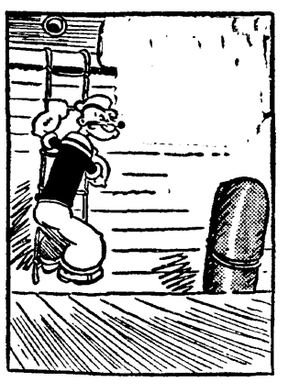

Küllap elu on õnnelik siin, kus kõik nii täiuslik

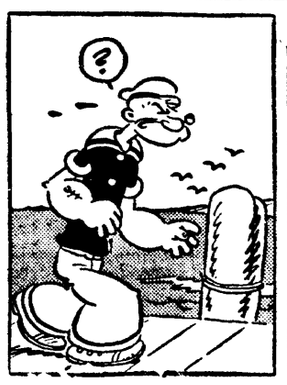

Noh, kuidas läheb ka?

Ei midagi. — Ei midagi. — Ei midagi. — Pole suurem asi

Kauaaegset ustavat ja kohusetruud meistrit

Jaan Tammann'i

mälestab Udo Silvere

Head meistrit ja kaaslast

Jaan Tammann'i

mälestab

U. Silvere mööblitööstuse tööliskond

Valurikka haiguse järel uinus vaikselt meie armas

Anna Kalvet, end. Zapp

sünd. **LUUK.** * 16. VIII 1869. † 17. III 1940.

Puusärkipanek 19. III 40 kell 8 õhtul. Ärasaatmine 20. III 40 kl. 4 Gustav Adolfi t. 2 Peetri kalmistule.

Valusas leinas abikaasa, lapsed, lapselapsed ja õde

Avaldame sügavamat kaastunnet perekond

A. Karus'ele

tütre

Grete

surma puhul.

E. Antsov
J. Ilisson
J. Jakobson
V. Kuusloo
K. Kaio
J. Kompus
K. Konsen
E. Loodus
J. Lill
A. Matsalu
T. Nõmmits
P. Pottsepp
F. Sassi
V. Tiido
K. Unt
Ed. Uusen

Narvas 17. märtsil kell 1.15 päeval uinus vaikselt minu abikaasa, isa ja vanaisa 84 a. vanuses

Huugo Roosipuu

Sügavas leinas omaksed

Avaldame sügavamat kaastunnet

perekond

A. Karus'ele

tütre **KIRSTI** surma puhul

E. Siliksaar
G. Soans
K. Umbra
O. Vallimäe
J. Zirk

Varalahkunud armast

GRETE KARUS't

leinab perekond Loderaud

Armast kaasõpilast ja õpilast

Grete Kirsti Karus't

mälestavad sügavas kurbuses

Tartu Kolledži õpilaskond, õppenõukogu ja koolijuhatus

Kogunemine ärasaatmiseks leinamajja, Riia 107, keskn., 20. III 40 kl. 14

Vara lahkus siit meie armas unustamatu poeg

Albert Noormaa

(NORMANN)

Sünd. 29. VII 1917, surn. 13. III 1940

Ärasaatmine leinamajast, Pühajärve vallast, Kondi talust uuele Otepää kalmistule neljapäeval, 21. märtsil s. a. kell 11 päeval.

Sügavas leinas isa ja ema

Müüa ärareisijate

majatraami

mööblit ja m. asju. Veski tn. 43—1.

Suur waip

odavasti müüa. Gildi tn. 7—1.

TÖÖ OTSIMISED

Lp. äriomanikud! Keskkooli haridusega

mõisa-valitseja

soovib kohta ärri või lattu. Oman head soovitused ja tunnistused. Kohanen kõigega kiiresti. Pakkum. palun saata ühes palgatingim. „Post.“ rmtkpl. ‚Mõisavalitseja‘ all.

Korralik, gümn. haridusega tütarlaps palub mingisugust

kohta

Oskan raamatup. ja masinakirja. Oln. äris. Nõustun ka väikesepalgalise praktikandikohaga (eriti kantseleija kontoritöös). Teat. „Post.“ rmtkpl. „Hoolas 592“.

Tunnistusi omav, praktikaga

motorist-traktorijuht

otsib vastavat kohta. Teat. tingim. ja palk „Post.“ rmtkpl. „Traktorijuht 23“.

Surma läbi lahkunud

Marie Piir'i

(sünd. **Kivistik**)

mälestavad lapsed, lapselapsed ja omaksed

Matmine 22. märtsil 1940 kl 4 Laeva surnuaiale.

Armast endist kaasõpilast

Grete Karus't

mälestab sügavas leinas

E. N. K. S. T. Gümn. II klass

MÜÜMISED

Müüa

talu

Tartust 23 km, krunt 102 r. vkm., põldu 77 r. vkm. Väljamaks 3750 kr. *Talu pooleterale* anda. Põldu 70 r. vkm., heinam. 45 r. vkm. Soods. tingim. Teat. Rüütli 5—1, kl. 9—2 ja 5—6.

Müüa 3-aastane täkk-

hobune

rukki- ja nisupõhku ja timuti seemet. Luunja vald, Palu t.

Kiires korras müüa

talu

Suur. 110 r. vkm., ühes tükis. Põldu 50 r. vkm., heinamaad 30 r. vkm. Maapanga võlga 3700 kr. Väljamaks 5000 kr. Hooned uued. Puka raudteej. 3 km. Teat. saab Pukas hr. Otsa kpl., tel. 5. Talu müüja.

Müüa häid ristiktimut-

heinu

Väike-Kambjas kolmap., 20. märtsil. Teat. saab Kambja Majand.-ühisus., tel. Kambja 1.

Käesoleval nädalal on kõik Tartu

SAUNAD

köetud:

kesknädalal, neljapäeval ja laupäeval

Tartu saunaomanikud.

ÜÜRIMESUGUSED

Soovin rentida Tartusse või linna lähemasse ümbrusse

maja

või ruumikat korterit ühes juurviljaaiaga. Lai tn. 12—5.

Vajan head õpetajat

3 reaga harmoonika

õpetam. 2 korda nädalas. Läbir. kl. 6—7, Narva tn. 93, äris.

Talud

pooleterale ja rendile anda linna ligidal. Teat. saab koha pealt. Tartu, Kaljumäe talu, Rõõmu teed.

Kas suvatseks kirjutada see kaunis, venek. lektüüriga

tallinlanna

kellega 17. skp. Jõgeva-Tartu vahel kõnelesime halvast õuna-aastast. „Post.“ rmtkpl. „Pakikandja“.

Õnnetuse läbi raskustesse sattunud noor naine palub

laenu

30—40 kr. Kindel tagasimaks. Kirj. „Postim.“ rmtkpl. „Lapse pärast“.

Saadjärve vallas, Kõnnu külas Suuresöödi

talu

rendile või pooleterale anda. Kaupa tehakse koha peal igal ajal.